Reo-Bankowned Properties

From Sanjose to Sacramento
Call Master of Winners in Multiple Offers
510-304-9292
JASSI GILL
Broker/Owner
GOLDEN STATE REALTY

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056
Howard Johnson
Louisiana
41 Units, Interior Corridor
I-10 Exit Location
Asking $2,850,000
Seller Financing

Bob Seth
408.807.9784
INDUS VALLEY INVESTMENTS

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

Kuldip Singh Dhariwal
Attorney At Law
Tel: (510) 744-1280
Fax: (510) 744-4192
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ
3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538
E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

Tenth Year in Publication
ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ
Price 50¢
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 22, 30 May, 2009 | 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 | Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ‘ਤੇ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਵਿਆਪਕ ਹਿੰਸਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਆਸਟਰੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲੂਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕਰਫਿਊ ਨੇ ਜੂਨ 1984 ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਖਿਲਾਫ ਉੱਠੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਮੁੜ ਤਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਈ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸੇ ਸ਼ਾਮ ਵਿਆਪਕ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦਰਜਨਾਂ ਕਾਰਾਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕੀ ਗਈ। ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਤੋੜ ਫੋੜ ਕਾਰਨ ਦੋ ਦਿਨ ਤਕ ਸੜਕੀ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੁਕੀ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ 7000 ਕਰੋੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

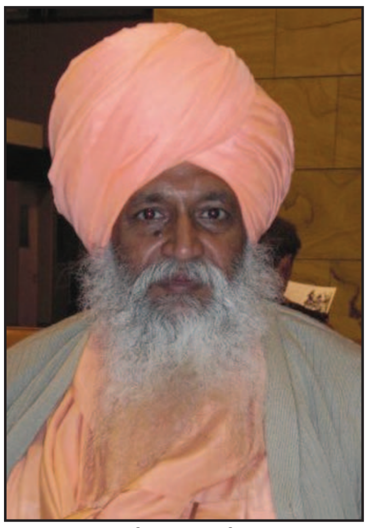
ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ

ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕਰਫਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਨਰਮ ਹੋਣ ਉਪਰ 26 ਮਈ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੁਕੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 40000 ਮੁਸਾਫਰ ਵਖ ਵਖ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਫਸੇ ਰਹੇ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਅਤੇ ਮਾਰਕੁਟਾਈ ਵਿਚ ਫਿਲੌਰ, ਜਲੰਧਰ, ਲਾਂਬੜਾ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। 26 ਮਈ ਨੂੰ ਮਲੋਟ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ। ਜਲੰਧਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਪਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਮੁਢ ਵਿਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾੜਿਆ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਫਿਊ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਕਾਰਨ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਵਿਆਨਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂ

ਜਾਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ‘ਧਰਮ’

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਜਲੰਧਰ: ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਗੁਜਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਫੁੱਟ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਝ ਇਹ ਅਮਲ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਭਾਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਹੋਂਦ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਕੁ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਕਦੀ ਵੀ ਫੌਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਹਰ ਕੀਮਤ ‘ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਨਾਮਧਾਰੀ, ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੁਰੀਆਂ।

ਸਿੱਖ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਾਕੜਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਲਹਿਰ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਿਰਜਣ ਵਲ ਰੁਚਿਤ ਦਲਿਤ ਲਹਿਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮਰਿਆਦਾ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਚਾਣ ਇਸ ਲਹਿਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਕਾਰ, ਘਰ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਬਿਜਨਸ

ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
Truck Insurance
Liquor Store/Gas Stations
Workers Compensation
Manjit Gill
Prisident
CA Lic#OB23990
Civil Service Employees
CSE Insurance Group
Gill Financial & Insurance Services
510-415-2368
209-524-4008
www.gillfinancial.com

ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
Raja SWEETS & INDIAN CUISINE
LUNCH BUFFET - DINNER - TAKE OUT - CATERING - BANQUETS
TOLL FREE 1-866-FOR RAJA
ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਆਲਟੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।
Wholesale and Retail
Raja Indian Cuisine & Bar
Ph: 510-264-9300
1275 W Winton Ave
Hayward, CA 94545
Ph: 510-489-9100
Fax:510-489-9111
31853 Alvrado Blvd
Union City, CA 94587
ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ।
Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next party
Or visit us: www.rajasweets.com

Law Offices Of Manpreet S. Gahra

*ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
*ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ
*ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ
Manpreet S. Gahra
Attorney At Law
Berkeley Office
2161 Shattuck Ave. #304, Berkeley
Ph. 510-841-4582
Fax: 510-217-6847
Sacramento Office
Call For Appointments
Ph. 916-924-1617
Email:manpreet@gahralaw.com

ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛੇਤ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ

-ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇਕ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਰਾਜ ਸਾਂਭਦੀ ਜਾਂ ਭਾਨਮਤੀ ਦਾ ਕੁਨਬਾ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈਂਦੀ, ਰਾਜ ਤਾਂ ਸਾਂਭਣਾ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਵੀ ਕੰਮ ਸਾਰਨ ਜੋਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਪੁਆੜਾ ਪਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਧੜੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜਵੈਲ ਇਸ ਵਾਰੀ ਬਾਹਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਹੀ 'ਭਾਰਤ ਜਲਾਓ ਪਾਰਟੀ' ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਮਾੜਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਪਛੜ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਾਹਵਾ ਪਛੜ ਜਾਣ ਦੀ।

ਮੈਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬੁਲਾਰਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਕਰਾਂਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਡੁੱਬੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਕਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਹੀ ਲੈ ਡੁੱਬੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁੱਲਾਂ ਉਸ ਮਾਰਕਸੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਆਪ ਤਾਂ ਡੁਬਾ ਬਾਹਮਣਾ, ਜਜਮਾਨ ਵੀ ਡੋਬੋ' ਵਾਲੀ ਹੈ। ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਜਦ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਵਾਹਵਾ ਅਗੇ ਵਧਣ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਸਾਬਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਇਸ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਪਰ ਕੁਝ ਪੱਖ ਸਾਫ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਭਾਣੇ ਦੇ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਏ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦਾ ਟਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਵਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਆਪਸੀ ਆਢਾ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕਾਟਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਵਰਿੰਦਾ ਦਾ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀਂ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਕੀਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਭਿਆਸੀ ਗਿਆਨ ਤੇ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਏਨਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਢਿੱਡੋਂ ਜੰਮੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਵੀ ਅਭਿਆਸੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿਉਂ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਏਧਰੋਂ ਵਿਹਲ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਬਾਹਰ ਝਾਕਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੈਨਵਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕਦੇ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਨੇ ਵਧ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨੇ ਘੱਟ, ਇਹ ਅਜੇ ਲੰਮੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਾਂ ਹੁਣ ਗਏ ਕਿ ਗਏ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਉਹ 'ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ' ਆਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ 'ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ' ਹੈ ਵੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਹੁਣ ਹੂੰਝੇ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਏਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕੀ-ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਬਣਨਗੇ? ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਉਹ ਜਿਸ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਖੁਦ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕੀ ਪੈਂਤੜੇ ਲਵੇਗੀ। ਸਿਰੜ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਲੜਾਈ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਦਕ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਬਰ ਵੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਬਣਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਬਣਾ ਬੈਠੀ।

ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਦਾ ਤਾਂ ਜਿਸ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਹਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕੀ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਕਦੇ ਇਕੱਲੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਈ, ਕਦੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ। ਕਦੇ ਵੀ ਦੋ ਚੋਣਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਇਕੋ ਧਿਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਹੋਣ। ਜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੜੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਵੀ ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ?

ਤਾਜ਼ਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਹਸਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮੰਨੀ ਤੇ ਨਾ ਛੇਤੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਏਦਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇ ਜਾਂ ਨਾ ਬਣੇ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਨਗੇ। ਇਹੋ ਜਵਾਬ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖ ਸ਼ਾਇਦ ਚੁੱਪ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠ ਸਕੇ। ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਵਾਲਾ 'ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ' ਵੀ ਹੁਣ ਟੁੱਟਾ ਕਿ ਟੁੱਟਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ ਏਡੇ ਬੁੱਧੂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ, ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ, ਜਿਹੜੇ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੰਭਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਓਨੀ ਦੇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਰ ਨਾ ਲੱਭ ਪਵੇ। ਦੂਜੇ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਉਬਾਲ ਕੱਢ ਸਕਣ ਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਢਾਹ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਉਹ ਵਰਤਣਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਗੇ ਕੀ?

ਗੱਲ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਟੋਲੇ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ' ਵੇਲੇ ਦੇ 'ਗਦਾਰ' ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਟਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਚੰਡਾਲ ਚੌਕੜੀ ਜਬਰਦਸਤੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਆਏ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੀ ਔਕਾਤ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਉਹ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਹ-ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੋਈ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਭਬੀਖਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਬੜਾ ਚਿਰ ਇਹ ਗੱਲ ਭੇਦ ਬਣੀ ਰਹੀ ਕਿ ਗੋਰਬਾਚੇਵ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ। ਪਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਗਰੇਟ ਥੈਚਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਛਾਪਣ ਵੇਲੇ ਸਾਰਾ ਭਾਂਡਾ ਆਪ ਹੀ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗੋਰਬਾਚੇਵ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਭੇਦ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੜੀਆਂ' ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਬਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਾਂ ਟੁੱਟ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਮੀਬਾ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟਣ-ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਹਰਾ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੀ ਜਾਗ ਲਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਅਗੇ ਤੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਕਮਿਊਨ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਫੇਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪਈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਤੁਰਦੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਮਾਡਲ ਕੋਈ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮਰੀ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮਰ ਗਈ ਜਾਂ ਮਰ ਰਹੀ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਇਕ ਖਾਸ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਕੇ ਸੋਚਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਐਬ ਭਾਵੇਂ ਫਿਰ ਵੀ ਰੜਕਦੇ ਰਹਿਣ, ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਗੁਣ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਗੁਣ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਜੀ ਹਾਂ, ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ।

ਮੈਂ ਇਹ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਾਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹਰ ਕੋਈ ਹੁਣ ਵੀ ਮੰਨੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਲਿੱਬੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰਫ ਜਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਮੁੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Bob Lynn Edwards, Jr.
Attorney at Law
Over 17 Years Handling Family Law Cases in Fremont, California, All Aspects of Divorce Including Child Support, Child Custody, Spousal Support, Property Division, Restraining Orders, Modification of Support, Etc.

Free Initial Consultation
Ph:510-770-0500
www.BobEdwards.com
3869 Peralta Boulevard, Fremont CA 94536-3712

WORLDWIDE TRAVEL, INC.
MOST COMPETITIVE FARES ESTD. 1975 - RELIABLITY EFFICIENCY
Book Early for Discounted Tours To Europe for Summer 2009
On TAJ TOURS & SOTC Expect More

SPECIAL DEALS TO AFRICA!
Special Deals to Bangalore, Channai and Hyderabad!
Email : worldwidetravelusa@yahoo.com
Tel : 714-449-7766
Emergency : 714-883-5243
2555 E Chapman Ave. #404 Fullerton, CA 92831
Hours : Mon-Fri 9:30 am to 6:00 pm - Sat 10:30 am to 2:00 pm
Other Offices in Washington DC, Boston, Detroit, Chicago & New York
CALL TOLL FREE : 1-866-889-1203

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
Ph: 847-359-0746

ਜੂਨ 84 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸੈਮੀਨਾਰ 30 ਮਈ ਨੂੰ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ (ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ): ਜੂਨ 84 ਦੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਯਾਦ ਸਬੰਧੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ), ਅਮੈਰਿਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 30 ਮਈ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਕਰਾਊਨ ਪਲਾਜ਼ਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀ ਸੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ, ਟੋਰਾਂਟੋ, ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਗਬੀਰ (ਯੂ.ਕੇ.) ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕਰਨ ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਰੇ 'ਜੂਨ 84 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਦਰਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣਗੇ। ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਾਮੀਂ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ 84 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਚੌਰਾਸੀ ਦੇ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੀ ਐਤਵਾਰ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਗਾਉਣਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਪਿਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਇਕ ਉਘੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾਨੰਗਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਹਿੰਦ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਗੁਰੂ ਮਾਰੀ ਸਰਹਿੰਦ ਕਰਕੇ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 'ਚ

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ: ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਭਵਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਉਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1970 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 408-472-3777 ਜਾਂ 408-225-4095 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਸੰਤਾਂ ਉਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ): ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਵਿਆਨਾ ਵਿਖੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਵੀਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰਕੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਕੁਝ ਕੁ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਹ ਗਲਤ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਾਈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਸੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਵਿਆਨਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਮਲਾਵਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਹਮਲੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੋਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸ਼ਹੀਦ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਪਿਟਸਬਰਗ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਸੈਲਮਾ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਹੁਜਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ, ਬਾਮਸੇਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ, ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਂਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੁਝ ਮੋਹਤਬਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ:ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ

ਜਲੰਧਰ : ਡੇਰਾ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਲੰਘੀ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਡੇਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿਆਨਾ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ।

ਜਲੰਧਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਆਰ. ਲੱਧੜ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੇਠ ਸਤਪਾਲ ਮੱਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੋਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ।

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS
ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ
ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ
- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਰੀਲੀਜਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY
CALIFORNIA
T 510.796.9000
39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

Real Estate and Home Loans
For buying or selling your home
Call Aman Hundal at: 209-918-6464
Selling Bank Owned/ Foreclosed homes in entire northern California-Bay Area, Tracy, Modesto, Stockton, Manteca, Lathrop, Tracy, Lodi, Ceres, Riverbank, Patterson, Turlock, Delhi, Livingston, Ripon.
ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ
ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਟਰੇਸੀ, ਲੈਥਰੌਪ, ਮਾਡੈਸਟੋ, ਸੈਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਟਰਲਕ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ 1.20 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਘਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੈਂਕੜੇ ਘਰ ਵਿਕਾਊ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ 700 ਡਾਲਰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਵੱਡਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ
Century 21
M&M and Associates
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਓ।
Aman Hundal
Broker Associate/ Realtor
MBA Marketing
License No. : 01839828
Century 21 M&M and Associates
605 Standiford Ave Ste D
Modesto, CA 95350
Cell: 209-918-6464, Fax: 209-552-7285
ahundal@c21mm.com

ਫਾਰਮਰਜ਼ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
*Auto*Home*Life*Business
*Workers Comp.
Farmers offers more discounts than anybody else.
Call me today to insure that your assets are protected.
*ਆਟੋ *ਹੋਮ
*ਬਿਜਨਸ
*ਲਾਈਫ
*ਵਰਕਰਜ਼ ਕੌਂਪ.
ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।
Kiran Hundal
(209)345-0183
khundal@farmersagent.com
CA insurance License # 0F96503
1900 Standiford Ave.
Modesto, Ca 95350

FARMERS INSURANCE GROUP
Symbol of Superior Service
FARMERS®
ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗ੍ਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।
ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੀ
Truck Insurance at very competitive rates.
ਅਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਰੇਜ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ

ਅਕਾਲੀ ਹੁਣ ਨੂਰਮਹਿਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਗੇ

ਨੂਰਮਹਿਲ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਹੁਣ ਨੂਰਮਹਿਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਗੁਸਾ ਲਾਹੁਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮੁਸਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ 'ਚ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਉੱਪ ਚੋਣ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 11069 ਵੋਟ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਚੋਂ 14308 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਹਲਕਾ ਅਗਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਰ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੇ 101 ਬੂਥ ਹਲਕਾ ਨਕੋਦਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 33 ਬੂਥ ਹਲਕਾ ਫਿਲੌਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦਕਿ 51 ਬੂਥ ਹਲਕਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 6 ਬੂਥ ਵਿਧਾਨ ਹਲਕਾ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ 5418 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। 2007 ਦੀ ਇਸ ਚੋਣ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 36316 ਵੋਟਾਂ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 11069 ਵੋਟਾਂ, ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਖਣ ਪੱਲਣ ਨੂੰ 3622 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਨੂੰ 3031 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। 2007 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੂਥਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 40169 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 34389 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 5780 ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਪੰਜਾਬ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 3622 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਐਤਕੀਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬਾਈਕਾਟ ਪੱਕੇ ਕਾਡਰ ਵਲੋਂ ਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ 14308 ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 11069 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ 'ਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਤੋਂ ਵੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਨੂੰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਨੂੰ ਬੰਡਾਲਾ, ਜੰਡਿਆਲਾ, ਬਿਲਗਾ, ਰੁੜਕਾ ਕਲਾਂ ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਜਿਥੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵੋਟਾਂ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ ਭੂਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 2007 ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ 3031 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਬਾਕੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਬਸਪਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕਿਧਰ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਐਸ ਸੀ ਵਿੰਗ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਜੱਖੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਲਕਾ ਨਕੋਦਰ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 8251 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਡਾ.ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਮੇਤ ਦੋਨੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਪੋਸਟਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਵਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਦੀ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਜਿਆਦਾ ਉਲਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲ ਇਹ ਵੋਟ ਭੁਗਤਾਉਣੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵੋਟ ਨੂੰ 'ਕੈਸ਼' ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਕੀ-ਕੀ ਹਰਬੇ ਵਰਤੇਗੀ, ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ 'ਬਜ਼ਾਰ' 'ਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦਿਵਯ ਜਿਓਤੀ ਜਾਗਰਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਦੇ ਕਬਜੇ 'ਚ ਹੈ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੀ ਮੋਰੀ

ਇਸ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਵੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਕੁਝ ਵੋਟ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੋਨੋਂ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸੀਟ ਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਲਕਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ਤੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਸਭ ਨੇਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਚੁੱਭ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਨਤਾ' ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਚ ਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਹਲਕੇ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਵੋਟ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਵੇਗੀ, ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਉਪ ਚੋਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੰਤਰੀ, ਹਰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੋਰਚੇ ਸੰਭਾਲ ਲਏ ਹਨ। ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਝੋਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਨੂਰਮਹਿਲ ਉਪ ਚੋਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਲੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੈ। ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਪੇਸ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਲੀਡ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣ 'ਚ ਝੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਬਸਪਾ ਦੀ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

***ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਚੰਗੇ ਪਰ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਘੱਟ-ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ**

-ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਥੋਡੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਦੀ ਚੀਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਠਦੀ ਹੋਊ।

***ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਹਾਰ 'ਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ-ਬਾਦਲ**

-ਦੇਖ ਲਓ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਖੇਖਣ! ਹਰੇਕ ਮੌਕੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘੜ੍ਹਿਆ ਘੜ੍ਹਾਇਆ ਡਾਇਲਾਗ ਤਿਆਰ ਈ ਹੁੰਦੈ।

***ਢੀਂਡਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ**

-ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਣ, ਆਖਰ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਈ ਐ।

***ਪੌਂਟੀ ਚੱਢਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ-ਅਦਾਲਤ**

-ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਆਹ ਚੰਗਾ ਰਾਹ ਫੜ੍ਹਿਆ। ਜਾਂ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਊ ਜਾਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਊ।

***ਹਾਰ ਗਿਆ ਲਿੱਟੇ ਮੁਖੀ ਵੇਲੂਪਿਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ-ਖਬਰ**

-ਗਲਤ! ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਯੋਧੇ ਨੇ, ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਗਿਆ।

***ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ-ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ**

-ਸਮਝੇ ਕੁਝ! ਜਬ ਕੋਈ ਬੜਾ ਦਰਖ਼ਤ ਗਿਰਤਾ ਹੈ ਤੋ ਧਰਤੀ ਕਾਂਪਤੀ ਹੈ।

***ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਛਿੱਤਰ ਸੁੱਟੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿੱਤੇ**

-ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਲੀਡਰ ਜਾਣ ਜਾਣ ਕੇ ਛਿੱਤਰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਨ।

REAL ESTATE

Specialize in Bay Area

PARMINDER DEOL Call:925-980-1279

RESIDENTCIAL, BUSINESS AND COMMERCIAL PROPERTIES

ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸ਼ਤ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਦਿਓਲ 925-980-1279

forhomes@yahoo.com

Best Time to Buy Bankowned, Foreclosure and Short Sale Properties

ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ:

209-996-1681

SBA Loan

HOME LOANS

Sacramento and Central Valley

JAG BHANGU Call: 916-759-1923

Attention Homes Buyer & Realtor

Get qualified for loan before looking for a house.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ 8000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ

ਮੈਂ ਜਿਸ ਲੋਨ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਘਰ ਲਈ ਲੋਨ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ 10,000 ਡਾਲਰ ਵੀ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਝੱਟਪਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। -ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੈਂਸ

ਜੈਗ ਭੰਗੂ

408-598-9605

916-759-1923

Purchase home with 3.5% Down FHA

ਘਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬੇ-ਏਰੀਆ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਲਈ ਲੋਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

Direct Mortgage Lender Rates Are LOW Now

CA DRE Lic 01364174

DIRECT LENDERS AND MAJOR BANKS LOAN AVAILABLE

UNITED MORTGAGE & REALTY

Self Employed OK First Time Home Buyers OK

Loan Available For Bank Owned Properties

ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ਿਮਲਾਪੁਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਚ ਝੜਪ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਇਥੇ ਸ਼ਿਮਲਾਪੁਰੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਗਰ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੂਨੀ ਜੰਗ ਭਖ ਪਈ ਜਦੋਂ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਡਟੇ। ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਕੇ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਝਗੜੇ 'ਚ 12 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਸਵੇਰ ਦੇ 6 ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਘਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਭਾ ਅਤੇ ਏਕ ਨੂਰ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ, ਗੰਡਾਸਿਆਂ ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇੱਟਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਮੁੱਚੇ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ ਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੇ ਵਰਮਾ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਜਦਕਿ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀ ਐਮ ਸੀ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਿਮਲਾਪੁਰੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਅੱਗੇ ਪਾਈ : ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਛਤਰਪਤੀ ਤੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਅੰਬਾਲਾ ਸਥਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਿਰੁਧ ਮਰਹੂਮ ਪੱਤਰਕਾਰ ਛੱਤਰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਜਿਰਾਹ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਰਹੂਮ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 6 ਜੂਨ 2009 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

.ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਜਲੰਧਰ : ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਚਿਰਾਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਉਘੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਦਾ ਲੰਘੀ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਬਰਮਿੰਘਮ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। 102 ਸਾਲਾ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਰਮਿੰਘਮ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਧਰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਭਰ 'ਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ।

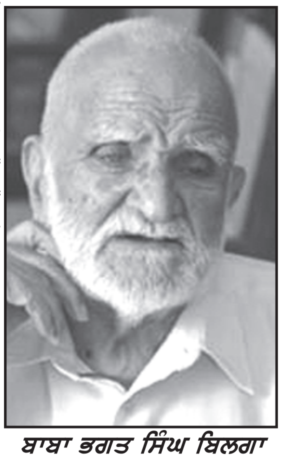

ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਰ ਹਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕਾ. ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਮੀਤ, ਕਾਮਰੇਡ ਗੰਧਰਵ ਸੈਨ ਕੋਛੜ, ਕੁਮਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਾ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

1977-88 'ਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਮਿਸਾਲ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ 'ਚ ਟਰੱਸਟੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਡਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਆਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਟਰੱਸਟੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਾ, ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਲਹਿੰਬਰ ਸਿੰਘ ਤੱਗੜ, ਕਾਮਰੇਡ ਐਚ ਐਸ ਮਿਨਹਾਸ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਲੇਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਪੁਸਤਕ 'ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ' ਜਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ 'ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ' (ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ) ਕਿਤਾਬਚੇ ਦੀਆਂ 1900 ਕਾਪੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਹਿੱਤ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਥੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਲਾੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੂਚਨਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਕਿ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

'ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਆਨ ਰਿਲੀਜਨ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ' ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੈਨਿਟ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇਕ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਡਿਨਰ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

CALIFORNIA SHINE DENTAL

3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148

Ph:408-223-9600 www.californiashinedental.com

Email:info@californiashinedental.com

Certified Invisalign Provider

$2500 Off Invisalign

Free Sonicare Toothbrush

Free Dental Exam

Free Teeth Whitening

with treatment $399 value

Cash Patients 50% Off

Dr. Gagan Sandhu, DDS

- New Patients Welcome
- State of the art dental equipment and technology
- Easy Payment Plans available
- Same Day Emergency Service
- Open 7 Days 9am to 7:30pm

Please do call us for second opinion

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਾਈਨ ਡੈਂਟਲ

3151 S White Rd, # 101, San Jose CA 95148

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਿੰਸਾ

15 ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੋਰਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੀ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨਕੋਦਰ ਰੋਡ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੈਨਾ ਦੀ ਪੈਟਰੋਲਿੰਗ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਤਨਾਅਪੂਰਨ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਹੈ।

ਐਤਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਵਧਾਈ ਗਈ ਕੁਝ ਸਖ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਉਂਝ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਾਲਾਤ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਛਪਦੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣੋਂ ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਕੇਬਲ ਨੈਟਵਰਕ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਭੜਕਾਹਟ ਪੂਰਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚਣ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਅੰਬਾਲਾ ਜਗਾਧਰੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਪਰੇਡ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਗਾਧਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਿਗਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਭਵਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਜਗਾਧਰੀ ਵਿਚ ਭੀੜ ਨੂੰ ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਭਵਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੇ ਤੋੜ ਭੰਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅੱਠ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਬਾਲਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ, ਇਕ ਜੀਪ ਤੇ ਇਕ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਗਾਧਰੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਗੜੀ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਆਨਾ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਥ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੀਆਨਾ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਿੱਖ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਕੁੜੱਤਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਰੂਡੋਲਫਸ਼ੇਮ ਸਟ੍ਰੀਟ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਪਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸੇ ਸਟ੍ਰੀਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਥੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚਲ ਰਹੇ ਇਸ ਤਣਾਅ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਪਰ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ 24-25 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਵੀਆਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦੋ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਇਕ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਫਿਰਕੂ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਿਹੱਕੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ

ਵਿਆਨਾ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਸਥਿਤ ਡੇਰਾ 108 ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸਰਵਣ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਰਾਏਪੁਰ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਪਰ ਹੋਏ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਵੱਜਣ ਕਾਰਨ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂਕਿ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜੇਰੇ ਇਲਾਜ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਸੁਧਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਐਤਵਾਰ 24 ਮਈ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਇਕ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਸੰਤ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15-20 ਮਿੰਟ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਭੱਜ ਨਿਕਲਦਾ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਦੇ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਕੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਐਨ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਟੁੱਟ ਪਈ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਜੋ ਹੱਥ ਆਇਆ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਜਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੂਨੋ-ਖੂਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੂਰੇ ਬਾਰਾਂ ਮਿੰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਪੁਲਿਸ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਸਾਥੀ ਜੋ ਬਾਹਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸੀ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਥੇ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਜੋ ਕਰੀਬ 1985-86 ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਸੀ। 2005 ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਗਈ। ਸੰਤ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਥੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਖਫਾ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ, ਮੁੰਡੇ ਗਰਮ ਹਨ। ਮੰਗਣ ਉਤੇ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਪਰ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਕੌਮ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਸਾਂ ਘੁੱਗ ਵੱਸਣ ਲੱਗਾ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਪੱਛੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ

ਜਾਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਧਰਮ'

ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਰਜ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਵਿਆਨਾ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਉਠੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਉਲਟ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੁਢ ਵਿਚ ਮਕਸਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਕੱਟੜ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਟਕਰਾਅ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਲਿਤ (ਖਾਸ ਕਰ ਚਮਾਰ ਤਬਕੇ) ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੁਆਲੇ ਜੋੜ ਕੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਚਾਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਲੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੋਝੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਦੁਸ਼ਮਣਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣਾਨਾ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਫੌਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਮਲੇ ਖੁਦ ਰੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪੈਰ ਕੁਹਾੜਾ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 30-32 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਲਿਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ, 20-25 ਫੀਸਦੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ 34 ਫਾਕੜਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ।

ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਕ ਪੈਂਤੜੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫੁੱਟ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਜ "ਜੱਟ ਜੱਫਾ" ਵੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੱਟਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉਪਰ ਹੁਣ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਧੜਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ "ਜੱਟ ਜੱਫੇ" ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬਾ ਹੁਣ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਾਲਵਾ ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਦੁਆਬਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀਆਂ, ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਸ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਫੈਲਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਫੈਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਧਰਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰੇ ਹਨ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੱਚ ਸਿਰਫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਜਾਤਪਾਤ ਹੀਣ ਸਮਾਜਕ ਅਮਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਜੱਟਾਂ-ਜ਼ੀਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ। ਬਚਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ (ਡੇਰੇ) ਬੁਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਾਲਮੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਿੱਦਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ (ਡੇਰੇ) ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਅੰਕਰ ਤੇ ਖੂਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਕੌਣ ਅਤੇ ਕੀ ਹਨ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ

ਅਤੁਲ ਸੰਗਰ

ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦੇ ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹਿੰਸਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਏ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ, ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ੍ਰੀ ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੁਕਾਮ ਇਹ ਡੇਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਰਮ ਦੀ ਛਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਧਰਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸ ਧਰਮ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਜਾਂ ਆਦਿ ਧਰਮੀ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਟੀਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਡੇਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੱਟੀਦਰਜ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 39 ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹਨ। ਉਂਜ 1931 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇਕ ਅਲੱਗ ਧਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭਗਤੀ ਜਾਂ ਨਿਰਗੁਣ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਕਸਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸ ਮੰਦਰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਯਾਨਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਲੋਕ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਤਾਉਂਦੇ ਵੀ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਡੇਰੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਯਾਨਿ ਕਰੀਬ 400 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਅਤੇ ਕਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੰਕ੍ਰੇਟਿਕ ਧਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇ। ਕੁਝ ਡੇਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਹੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਬਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਦਰਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂ ਉਹ ਹੋ-ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਜਾਂ ਉਥੇ ਬੈਠੋ। ਇਹ ਡੇਰੇ ਵੱਖਰੇ ਦਾਇਰੇ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਹੀ। ਜੇ ਪੱਟੀਦਰਜ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 37 ਫੀਸਦ ਆਬਾਦੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਲਾਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਿਫਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5% ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ ਪਰ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਕ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਹਾਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਭਾਵਕ ਵੀ ਹੈ।

ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਇਤਫਾਕ ਨੂੰ ਅੱਗ

ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਆਸਟਰੀਆ ਵਰਗੇ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਾਈਮ (ਸਿਫਰ ਜ਼ਰਾਇਮ) ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇੱਦਾਂ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਇਕ ਇਸ ਓਪਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਾਨਿਸ਼ਵੰਦ ਅਤੇ ਸਾਧੂਆਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਜਰਮਨੀ, ਯੋਗੋ, ਕੰਕਰੀ ਅਤੇ ਚੈਕ-ਸਲੋਵਾਕ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਚਿੜੀ ਦੇ ਪਉਂਚੇ ਜਿੱਡਾ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ, ਗਰਾਸਰੀ ਸਟੋਰਾਂ, ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੜਾਂ ਲਾਉਣ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹਨ। ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੜੀ ਸਾਂਝ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਅਜੇ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਚ 1990 ਵਿਚ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਮਰਹੂਮ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1991 ਵਿਚ 'ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ' ਨਾਲ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਵਾਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰੋਏ, ਮਾਸਟਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬੇਪਛਾਣ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਯੂ ਐਨ ਓ ਦਾ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਫਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਵੀ ਦੋ ਵਾਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸੀ ਇਹ ਮੁਲਕ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਲਿਸ ਲਈ ਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਪਿੱਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ਔਖਾ ਸੀ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁੱਭਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਪਰਤ ਆਵੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝੇ। ਕਿਉਂਕਿ 'ਮੈਂ' ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ 'ਅਸੀਂ' ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
Ph: 847-359-0746

Real Estate and Loans Under One Roof

Call: Sam Chahal Tel: 916-612-5773

Multi-Million Dollars Producer-2007-08

Reo-Bankowned Properties

Serving from Bay Area to Sacramento

Sam (Sohanpreet)Chahal
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
e-mail:sam@jassigill.com

We Help You Buy/Sell
Business & Homes

For Buying and Selling Residential, Commercial property and for Loans in Sacramento area

It's a Great time for Investors and first time buyers to buy their dream home.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਇਹੋ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਹੈ।

We can help you get a loan with as little as 3.5% down.

Interest rates are historic low and to get your dream home or investment property.

Call Master of Winners in Multiple Offers

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Golden State Realty

Sacramento Office: 8695 Territorial Way, Elk Grove CA 95624

Tel: 916-612-5773 Fax: 916-689-5707

ਸੌਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਣ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗੇ

ਬਠਿੰਡਾ : ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੁਣਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ ਇਨ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕਈ ਥਾਂ ਟਕਰਾਅ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਖਿਚਾਅ ਹੁਣ ਤਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਡੇਰੇ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਬਾਰੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤਕ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਵਾਲੇ, ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਾਹਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਈ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਡੇਰੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਰੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਾਏ ਉਂਜ ਮਾਝੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲੈਣ ਲਈ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਹਲਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਰਾਇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਚੰਗੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਾਂਗ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਥੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ।

ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਕੇਵਲ 48 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੌਕਸ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਦਲ ਵੀ ਲੱਭ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੂਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪੋਲਿੰਗ ਏਜੰਟ ਬਣਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲੀਆਂ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਰਾਜਪੁਰਾ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭਾਅ ਵੀ ਮਾਰਕੀਟ ਦਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜੇ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਈਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਦੁਖੀ ਮਨ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਨਸ਼ਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿੰਗ ਨੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬੰਟੀ ਰੋਮਾਣਾ' ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿੰਗ, ਜੋ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਜਵਾਈ ਸ਼ਾਨ ਏ ਮੀਤ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿੰਗ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਬੰਟੀ ਰੋਮਾਣਾ। ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਡੇਰੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ।

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਖਿਸਕ ਵੀ ਸਕਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਤਿਆਗਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ 21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜਿਲੇ ਵਿਚਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਟ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਘੁਬਾਇਆ ਵਲੋਂ ਸੀਟ ਤੇ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਸੀਟ 'ਤੇ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਛੇਤੀ ਕਰਾਏ ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਤਾਰੀਕ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਕਰਵਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ। ਉਂਜ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਬਨੂੜ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਸੀਟਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਬਨੂੜ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ 29 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਬਤੌਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜੇ ਕਈ ਦਿਨ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਲੰਬਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਾਂ ਹੁਣ 20 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲੈਣ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਉਹ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਈ ਜਨ ਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਪਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਵਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ.ਚੀਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ''ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਬੇਨਤੀ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਲਦ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ। ਉਂਜ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਸ੍ਰੀ ਘੁਬਾਇਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਉੱਪਰ ਵੀ ਮੁਨੱਸਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨੂਰਮਹਿਲ ਉਪ ਚੋਣ ਹੁਣ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਸਮਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ 28 ਮਈ ਤੋਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ 12 ਜੂਨ, 2009 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ 12 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੈਣਗੀਆਂ ਤੇ ਗਿਣਤੀ 15 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੂਰਮਹਿਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਆਨਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

When business is great but you still need cash,
YOU CAN BANK ON ME.

I help small and medium sized companies with the cash flow they need to grow and prosper!

I can turn your invoices into cash-instantly!

For Excellent service and reasonable rates contact:

Dr. Amul Purohit
Global Capital of Northern California Inc.
Ph:530-750-2585, Cell:530-400-1106
Fax: 530-750-2585
e-mail: apurohit@liquidcapitalcorp.com
www.liquidcapitalcorp.com/apurohit

ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਫਲੋਅ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰੋ

Liquid Capital
FINANCING SUCCESS

ਬਿਜਨਸ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੈ, ਕੈਸ਼ ਲੱਗਾ ਥੱਲੇ ਹੈ,
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ!

B & Sons Travel

➢All Airlines ➢International and Domestic
➢Wholesale Fares Around the World

We Will Beat or Match any Fare !

Office Hours
Mon-Fri:
9am -6pm
Saturday
9am-5pm

CST. REG. # 2092042-40

President : Avtar Singh

Tel:707-703-1451, Cell:707-688-6094

Fax : (707) 427-6573, Email:bsonstravel@yahoo.com

1652 West Texas St. Suite 205, Fairfield, CA 94533

We Also Have Special Vacation Packages

Contact any time from anywhere

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵੇਲੇ ਚੁਕੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਗਹਿਰਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰੈਫ਼ਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਚੁਕਵਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ.ਐਂਟੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫ਼ਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।"

ਉੱਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਨੇ ਆਪ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫ਼ਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਮੋੜਨੀਆਂ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹਨ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚਲੇ 1500 ਤੋਂ ਵਧ ਦੁਰਲੱਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ, ਬਿਕਰਮੀ 1739 ਵਾਲੀ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਕਈ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਕੇ ਤੋਂ 25 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਤੇ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਉਭਰਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼,

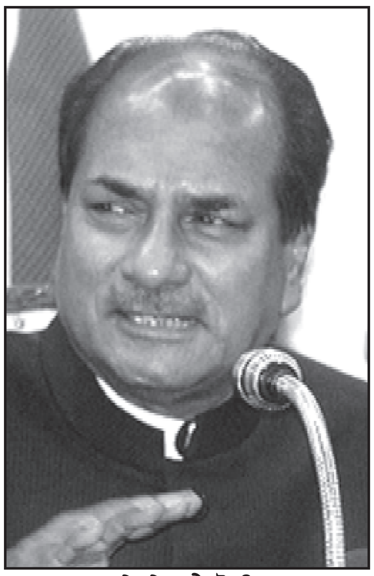

ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ

ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਵੱਡੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚੋਂ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ.ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁੱਲ ਕਲਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਫੇਰੀ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥ ਕੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਨੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਉਥੋਂ ਹਟਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਖ਼ਾਲੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ। ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਤੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਪਏ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੋੜੇ ਗਏ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਵਸਤਾਂ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਅੱਗ ਜਾਂ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਂਜ, ਮੋੜਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਸਾਮਾਨ ਅਜਾਇਬਘਰ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 2 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਮੁੱਖੀ ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹਵਾਲਾ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ/ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਫੌਜ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋੜ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਭੇਜੇ ਦੋ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਗੁਆਚੀ ਦੁਰਲੱਭ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਘੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਅਤੇ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ

ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਦੋ ਤੱਥ ਖੋਜੂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੌਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ/ਫੌਜ ਨੇ 40 ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 29 ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਉਪਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਸਨ, ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਹੇ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫੌਜ ਨੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬਘਰ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਫੌਜ /ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸੱਤ ਕਿਸ਼ਤਾਂ (13 ਸਤੰਬਰ 1984, 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984, 9 ਸਤੰਬਰ 1984, 5 ਜੁਲਾਈ 1985, 13 ਅਕਤੂਬਰ 1989, 20 ਜੂਨ 1990 ਅਤੇ 28 ਦਸੰਬਰ 1990) ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਕੋਲ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਮੋੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਖੱਬਿਆਂ ਮੰਨਿਆ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਾਕਾਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ. ਨੇ ਲੰਘੀ 19 ਮਈ ਨੂੰ ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਉਂਜ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਕੁਝ ਸਿਹਰਾ ਖ਼ੁਦ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਕਬਾਇਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਉਪਰਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਨਾ ਆ ਸਕੇ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ. ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਬਦਲ ਉਭਰ ਸਕੇ।

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਠਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਪਾਏਦਾਰ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।" ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਨਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਹੇ ਉਪਰਾਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਖੱਬਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਸਦਕਾ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਸਨ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਗੰਭੀਰ ਧੱਕਾ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਗੁਮਾਨ ਤਬਕਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ. ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸਰਵਉੱਚ ਬਾਡੀ ਦੀ ਲੰਘੀ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਬ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ 2.9 ਫੀਸਦੀ ਕਮੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 3 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗੂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ 49 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

"ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਫਿਰਕੂ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਪਰਮੋਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਫਿਰਕੂ ਸੁਰ ਉਭਰੇ।" ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ 25 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੂੰ 16 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ 5.52 ਰਿਹਾ, ਜਦਕਿ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਹਿੱਸਾ 5.56 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਟਕਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਕੌਮੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।"

ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ

ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ: ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 21 ਮੈਂਬਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

61 ਸਾਲਾ ਪਟਨਾਇਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਆਗੂ ਹਨ। ਰਾਜ ਭਵਨ 'ਚ ਹੋਏ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਰਾਜਪਾਲ ਐਮ.ਸੀ. ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੇਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਸਹੁੰ ਚੁਕਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ 11 ਕੈਬਨਿਟ ਅਤੇ 9 ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

MRP TRAVEL
Lowest International and Domestic Fares
FLY ANY AIRLINE OF YOUR CHOICE
Providing the lowest Airfare, Cruise and Travel Packages to Asia, Africa, Europe, the Middle East and North America
408-929-8005
E-mail:jkulwant@sbcglobal.net
2123 Port Way, San Jose, CA 95133
CST: 2097308-40

Asiana Airlines · THAI · KOREAN AIR · Emalaysia · SINGAPORE AIRLINES · Emirates
We Also Offer Notary Service

NCP College of Nursing
Educate | Grow | Succeed

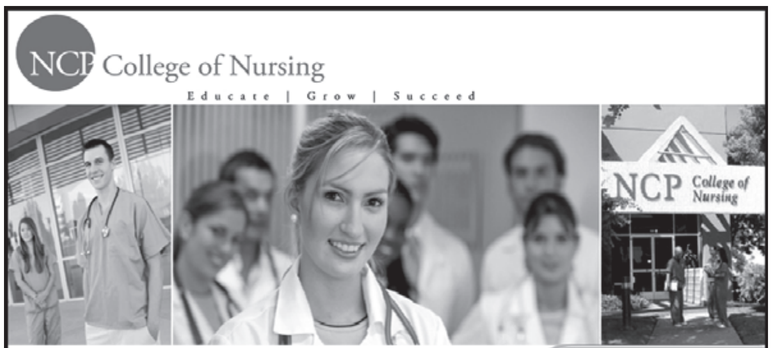

Start Your Career in Nursing Today!
Choose which one is right for you...Your career is a call away. CALL TODAY!
12- Month Vocational Nursing (LVN) Program
21-Day Nursing Assistant (CNA) Program
- (LVN) Vocational Nursing Program (Full-time & Part-time classes)
- Required General Science Courses for the LVN Program
- CNA Nursing Assistant Training*
- CNA Acute Care Training*
- NCLEX-PN Test Preparation Workshop
- IV Therapy & Blood Withdrawal Certification Course *
- CPR *
*Offered by Nursing Care Providers, Inc.
For SSF Campus: 257 Longford Drive, Rm#5 South San Francisco, CA 94080 1-800-339-5145
Hayward Campus 21615 Hesperian Blvd. Suite A, Hayward, CA 94541 1-800-611-4054
100% Pass Rate SSF Campus 5 Consecutive Quarters January 2008 – March 2009
Job Placement
Affordable Payment Plans as Low as $10/month On approved credit
www.ncpcollegeofnursing.com
NCP College of Nursing Vocational Nursing Program is accredited and approved by the California Board of Vocational Nursing and Psychiatric Technician. The Nursing Assistant Training Program is approved by the Department of Public Health. NCP College of Nursing is approved under Title 38, United States Code, to train veterans and their eligible dependents. NCP College of Nursing is also approved by the State of California as an Eligible Training Provider through the Workforce Investment Act.

FARMERS INSURANCE GROUP Symbol of Superior Service
FARMERS®
ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ
*Auto *Home *Life *Umbrella
*Business Work Comp.
Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672
ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਵਿਆਨਾ 'ਚ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੂਹਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਟੈਂਪਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਨੇੜਲੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਰਵਿਦਾਈਏ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਭੜਕ ਉਠੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ। ਸਾੜਫੂਕ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਆਖਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਕਰਫਿਊ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਲੰਘੀ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਰਬਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ. ਐਮ., ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਦਿ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਸਟਰੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ।

ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸੰਤ ਦੀ ਹੋਈ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ 3 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾੜੇ ਗਏ ਦੋ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਡੱਬੇ

ਦਰਜਨਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਤ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਫੌਜ ਬੁਲਾਉਣੀ ਪਈ। ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਗਵਾੜਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਮੋਗਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸਰਵਜਨਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਲਾਂਬੜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲੌਰ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਇਰਿੰਗ 'ਚ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਬੁੱਧੂ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਐਸੋਚੈਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੱਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਇਕਾਈਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰੇ ਬੰਦ ਰਹੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵੀ ਬੰਦ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਬੰਗਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਸੜਕ ਤੇ ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਰੁਕੀ ਰਹੀ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰੇਲਾਂ, ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ, ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬੱਸ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਉਧਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਬਾਲਾ-ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕੀ ਰੱਖੀ ਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਉਧਰ ਵਿਆਨਾ ਤੋਂ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਆਨਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਮਾਈਕਲ ਟੈਕਾਕਸ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੂਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ 16 ਜਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹਮਲਾਵਰ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਥਿਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਸਟਰੀਆਈ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ''ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਆਪ ਹੀ ਆਏ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਸਨ।' ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 16 ਦੱਸੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਮੁਢਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30 ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ (66) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀਆਨਾ ਲਾਗੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਕੋਲ ਚਾਕੂ ਤੇ ਇਕ ਗੰਨ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 2005 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਸਟਰੀਆ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 3000 ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ।

ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦਾ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਹੰਗਾਮੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਅਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਗੰਨ ਤੇ ਕੁਝ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਵੀਆਨਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਭਾਰਤ ਭਿਜਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਦਿ ਧਰਮੀ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਆਸਟਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਬੇ ਏਰੀਆ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੰਤ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ। ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਨੀ ਹੀ ਨਿਹਚਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਹੋਰ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ। ਆਦਿ ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਹੋਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੂ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਪਰੋਕਤ ਹਮਲਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜ ਪੀੜ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚੁੰਬਰ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਜਲੰਧਰ : ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਾਨਾ ਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਰਮੀਤ ਨੇ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਅਪੀਲ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵਮਈ ਸਾਂਝੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਂਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਣ।

ਲੋਕ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕੰਵਲਜੀਤ ਖੰਨਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀਆਨਾ (ਆਸਟਰੀਆ) ਵਿਖੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ, ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਉੱਦਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਇਰਤਾਪੂਰਨ ਹਮਲੇ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀਆਨਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰ ਧੱਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਦਲਿਤ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ। ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ-ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ) ਨਿਊ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੇ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ, ਸੰਤ ਨਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਰਸੇਮ ਪੀਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੰਸ ਰਾਜ ਪੱਬਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਾੜਨ ਤੇ ਲੜਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਨੇ ਵੀ ਸੰਤ ਬੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਭਲਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ?

ਜਲੰਧਰ : ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਸੰਤ ਨਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉੱਪਰ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਕੁਝ ਅਪੁਸ਼ਟ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਸੰਬੰਧੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਖਟਾਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਨਰੰਜਣ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਧਾਰਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਚੌਧਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਡਿਗਣਾ ਵੀ ਇਸਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਰੰਜਣਦਾਸ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਉੱਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਰੰਜਣ ਦਾਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਨਰੰਜਣਦਾਸ ਦੇ ਇਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਨਰੰਜਣਦਾਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਨੇ ਹੀ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣ ਦੁਆਈ।

ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚਲਾ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ 1999 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸੰਬੰਧਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਰਸਮੋਂ ਰਿਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤ ਨਰੰਜਣਦਾਸ ਹਰ ਸਾਲ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁਲਕਾਂ, ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 7 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਸਿਰਫ ਜਲਣ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਡੋਨੈਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਥੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ ਦੋਵੇਂ ਸੁਧਰੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਸੁਧਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਰੈਡੀਕਲ ਧਿਰਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈਆਂ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਕਾਮੀ ’ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ

-ਬੀ.ਕੇ. ਚੰਮ

ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ‘ਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਚੌਕਸ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਖਰਾਬ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

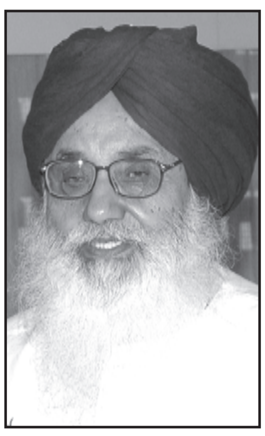

ਪੋਲਿੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ‘ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੇ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ 1966 ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਭਰਮਾਊ ਦਾਅਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸਕ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ‘ਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਮਿਲੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲੋਂ 2.12 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ 33.4 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ 4 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ, ਜਦਕਿ 2004 ‘ਚ ਉਸਨੇ 34.3 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ 8 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ 2004 ਵਾਲੇ 34.2 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਵਧਾ ਕੇ 45.2 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ 8 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਇਕ ਰਹੱਸ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ‘ਚ ਜਿਸ 2.12 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2009 ‘ਚ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ‘ਚ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਸਮਝ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 1985 ‘ਚ 38.01 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 1987 ‘ਚ 37.64 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 73 ਤੇ 75 ਸੀਟਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ‘ਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ‘ਚ ਆਏ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2007 ‘ਚ ਖੁੱਸੇ ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਗੜ੍ਹ ਮਾਲਵਾ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੈ। 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਹੱਥੋਂ ਲੱਗਭਗ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬਠਿੰਡਾ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ, ਜਿਥੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਖੁੱਸੇ ਦਿਹਾਤੀ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਨਤਾ ‘ਚ ਬਣੇ ਵਿਆਪਕ ਅਕਸ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਉਸ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਦਰਸਾਈ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਆਉਣ ‘ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ।

ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਤੰਤਰ ‘ਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਪਨਾ ਜਗਤ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ‘ਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ‘ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਗੁਆ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਪੱਛੜ ਰਹੇ ਸੂਬੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੂਬਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਅਨਾਜ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਅੱਗੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਲਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸੂਬਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰੂਪ ‘ਚ ਸਰਵੋਤਮ ਸੂਬੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵੀ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਲੜਖੜਾ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤਿਆਂ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੰਦੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਘੱਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਓਨਾ ਬੇਹਤਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੜਬੋਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸੂਬਾ ਲੱਗਭੱਗ ਦਿਵਾਲੀਏਪਨ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ, ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ ‘ਤੇ ਆਟਾ ਤੇ ਦਾਲ ਦੇਣ, ਚੁੰਗੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ‘ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ‘ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ‘ਏਰੀਅਰ’ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ‘ਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕ ਮੰਦਭਾਗਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ‘‘ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।’’

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ‘ਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਅਢੁੱਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ-ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜੀ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ‘ਚ ਵੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਰਾਜਗ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤੀਜੀ-ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਧੂ ਸਾਧਨ ਜੋੜਨ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ‘ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਰੁਖ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚਿਰਸਥਾਈ ਹਿੱਤ ’ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਉਦੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ 1996 ‘ਚ ਮੋਗਾ ਇਜਲਾਸ ‘ਚ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਈਨ ਅਪਣਾਈ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਉਦੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਧਾਰਾ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ‘ਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ 50 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਮੱਧ ‘ਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਸ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਦਮ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ‘ਚ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
Toll Free No. (866) 933-3038
*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਤੇ ਬੇਜੋੜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। *ਵਾਜਬ ਰੇਟਾਂ ‘ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ। *ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ/ਇੰਗਲਿਸ਼ ਟਰੇਨਰ। *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ‘ਚ ਮਦਦ। *ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ। *ਦਸ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸਪੀਡ ਨਿਊ ਮਾਡਲ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟੇਰਨਿੰਗ। *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
Call: Kashmir Singh
916-564-3455
4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

For Honest and Reliable
Real Estate Services
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਜਾਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Specializing in Bank Repo. And short sales.
Nand S. Brar
Broker Associate
DRE Lic No: 01816328
(916) 501-3974
(916) 344-5453
WestCo Realty
A REAL ESTATE & INVESTMENT GROUP
Email : nandsbrar@gmail.com, www.westcorealty.com

Reliable and Experienced
Real Estate Professional
ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ
ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ: 209-815-1869
*Bay Area*Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock *Brentwood *Antioch * Oakley *Discovery Bay
We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes
ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
We Do Loan Modification and Credit Repair to Save Your Home From Forclosure
Rent ’ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ Rent ’ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ
Right Time To Buy For Investers And First Time Home Buyers
REALTY WORLD Millennium
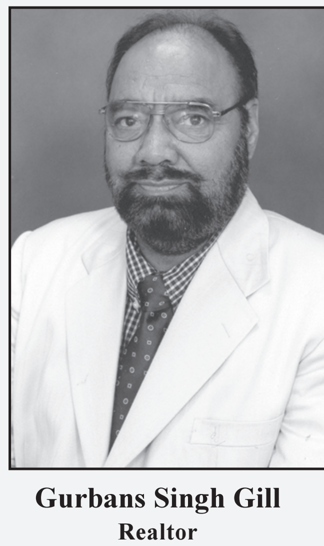
Gurbans Singh Gill
Realtor
11 Years Experiance in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com
Fax: 209-836-0706
www.gotracy.com
Gurbans Gill 209-815-1869

ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਚਿਣਗ-ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਕਮੇਟੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਜੋ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਚਿਰਾਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ 102 ਸਾਲ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਜੀ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁਤਰਾਂ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਹਿਪਾਠੀ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਕ ਸਦੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਆਜਾਦੀ ਤੇ ਸਹਿਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਘੋਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਗੂ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਕਰਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਭਾਗੀ ਤੇ ਵਰਗੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬਲਦਾ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸਤੌਰ ਤੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਥੇ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਵਰੋਚਾ ਮਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੰਡੋ-ਅਮਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਜੀ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੇ ਦੁਖ ਤੇ ਵਗੋਚੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਇੰਡੋ-ਅਮਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਮਹਾਨ ਗਦਰੀ ਮੌਲਵੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਰਕਤ ਉਲਾ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ ਲਭਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭਿਆ ਤੇ ਨੇਪਰੇ ਚੜਾਇਆ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਬਿਲਗਾ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1907 ਈ. ਨੂੰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸ੍ਰ. ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਜੋ ਇਕ ਸਰਦਾ ਪੁਜਦਾ ਕਿਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਵਾ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਹ 1926 ਈ. ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੀਵਨ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 1928 ਈ. ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਇਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਦਰੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਵਤੰਤਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ। ਇਥੋਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜੋ ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹੀਰੋ ਸਨ ਤੇ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਜੀ 1932 ਈ. ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਗਏ। ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਗੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਸਾਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰ. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਸਰਹਦੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਸਨ ਇਥੇ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਬਿਲਗੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਬਾਰਦੌਲੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੂਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸਕੀਮ ਦਾ ਹੀ ਸਿਸਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਵੀ ਕਮਾਊ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੇਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਕੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਥੁੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। 1939 ਈ. ਤੋਂ 1942 ਈ. ਤਕ ਜੇਲ 'ਚ ਰਹੇ। ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਤਕਰੀਰ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਫਿਰ ਜੇਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਡੇਢ ਸਾਲ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਿਆ। ਇਸ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ ਬੁਚੜਖਾਨਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1947 ਈ. ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੇਲ ਵੀ ਝਲਣੀ ਪਈ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਆਬਾ ਬਿਸਤ ਜਲੰਧਰ ਨਹਿਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹੈਸੀਅਤੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਟੈਕਸ ਵਿਰੁਧ ਲਾਏ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਅਖੋ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਅਨੇਕਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਮੋਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਲੜੇ।

ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਜਲਾਸ ਬਿਲਗੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਜੁਰਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਜਲਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਔਟਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਖੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਉਤਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਾਰਨ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਜਲਸਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਧਰੀ ਧਰਾਈ ਰਹਿ ਗਈ। ਰਾਤ ਭਰ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਮੁੱਚਾ ਪਿੰਡ ਨੂਰਮਹਿਲ ਥਾਣੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਵਰੰਟ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪਏ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਇਕ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਰਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

1977 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸਾਂ ਤੱਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਾਲ ਔਡੀਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਫੰਡ ਉਗਰਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ, ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਪਕਿਆਈ ਤਕ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਖ ਪਰਖ ਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਅਵਾਮੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

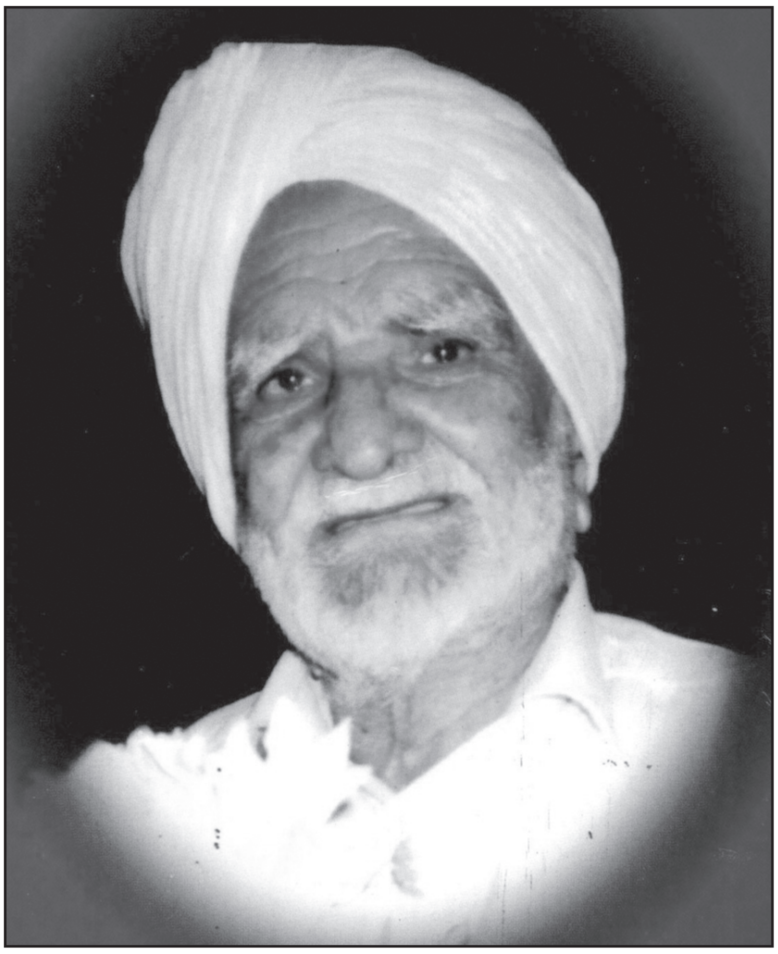

ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰੰਜੀ ਲਾਲ ਕੰਗਣੀਵਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੀਕਾਰਡ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 450 ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੈਪਸ਼ਨਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ ਗਏ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਗਏ, ਲੰਬੀ ਜੇਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਨਿਜੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਜੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਹੀ ਕਾਢ ਸੀ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਲਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਹਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਈਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਦੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਵੀ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਮੇਰਾ ਵਤਨ, ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਣ ਫਰੋਲੇ ਵਰਕੇ, ਨਿਰਭੈ ਯੋਧਾ ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ, ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੇਰੀ ਸੋਚ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਅਮੁਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਘਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਬਿਲਗੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਡੀ.ਬੀ. ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ 1954 ਈ. ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਗਰੁਪਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਬਿਲਗਾ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਅਜਕਲ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਬਿਲਗਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਪੜੀ ਗਈ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਮੈਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ ਰਖਿਆ। ਇਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਜ ਵਰਕੇ ਨਾਉਂ ਦਾ ਸਾਊਂਡ ਪਲੇਅ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਜੇ ਬੀ ਟੀ ਟੀਚਰ ਸਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਬੰਤਾ ਸਿੰਹਾ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ।' ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਫਖਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਉਂ ਪਿੱਛੇ ਬਿਲਗਾ ਲਿਖਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਕਈ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, 'ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਬਿਲਗਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤਰ ਹੋ?' ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸਰਸ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਮੋੜ, ਹਰ ਔਕੜ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੜਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਹੀ ਅਮੁਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਵੀ ਹਨ, ਮੈਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਸਦੇ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਟਰਸਟ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ। ਜਮੀਨ ਬਿਲਗੇ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੰਮ ਚਲਾਊ ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਗਈ। ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣ ਗਈ। ਅੱਜ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੇਰਵਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਲਾਈ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚੋਂ ਵਿਹਲ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ''ਗਿਆਨ ਕਦੇ ਵਿਹਲ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਕਰ ਉਥੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਤੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ।'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਗੂੰਜਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਨੂੰ ਤ੍ਰਾਸ਼ਣ-ਸਵਾਰਨ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਬਾਦਲ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ 'ਚ ਰੁਝੇ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਲੰਧਰ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਵੱਈਏ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਹੈਰਾਨੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਮੁੜ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਦਲ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ 'ਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਹੈਸੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਤੀ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕੂਹਣੀ ਮੋੜ ਮੋੜਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹਨ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਧ ਸੋਮੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉੱਝ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰਹੇਗੀ। ਹੁਣ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚੋਂ 8 ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ 2012 'ਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੇ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਇਸ ਵਾਰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ ਕੁਝ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਰਮਿਆਨ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਸਬੰਧ ਤੈਅ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰਾਜ ਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰੇਗਾ।

ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜ ਸਿੰਘ*

ਐਸਕਰੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਸੌਦਾ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੌਦੇ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਐਸਕਰੋ ਦਾ ਹੀ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਕ ਐਸਕਰੋ ਅਕਾਊਂਟ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੌਦੇ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਅਕਾਊਂਟ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੈੱਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਡਿਟ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗਾਹਕ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਉਂਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਛੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਹੋਮ ਵਰੰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਹੋਮ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲਗੇ ਯੰਤਰਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਐਸਕਰੋ ਅਫਸਰ ਪਾਸ ਅਗਾਊਂ ਭੇਜ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਕ ਮੋਟੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਸਕਰੋ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਅਡੋਲ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਆਨ ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸਕਰੋ ਅਫਸਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਸਕਰੋ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜੀ (Negotiation) ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਜਾਂ ਧੰਨ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਐਸਕਰੋ (Escrow) ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਡੀਡ, ਬਾਂਡ, ਰਕਮ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪੇਪਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲੈਣੇ ਤੇ ਓਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨੀਆਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਗਲਾ ਅਗਾਊਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਐਸਕਰੋ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਦੀ ਰੀਸੋ-ਰੀਸੀ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜੇ ਲਾਇਸੰਸੀ ਕੰਪਨੀ ਘਰ ਵੇਚਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਬੈਂਕਾਂ, ਟਾਈਟਨ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਟਰੱਸਟਾਂ, ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਬਚਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੰਸ ਲਏ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਅਟਾਰਨੀ ਵੀ ਰਲ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਟਾਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੰਸ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਸਕਰੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਮ ਸੁਣਦੇ ਹੋ (The House fell out of Escrow or We are waiting for escrow to close) ਕਿ ਯਾਰਾ ਐਸਕਰੋ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਘਰ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਐਸਕਰੋ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਦੋਂ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚਾੜਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੀਐਲਟਰ ਪਾਸੋਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਐਸਕਰੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ 'ਇਕੋ ਹੱਟੀ ਉਹੋ ਕੁਪੱਤੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਸੇ ਹੱਟੀ' ਭਾਵ ਉਥੇ ਇਹ ਕੰਮ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠ ਦੀ ਲੰਘਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਬੜਾ ਆਸਾਨ ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੁਣ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਟਾਈਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦੋ ਕੰਮ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਇਕ ਤੀਰ ਨਾਲ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਐਸਕਰੋ ਦੀਆਂ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਹੀ ਸਟੇਜਾਂ ਹਨ, ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਐਸਕਰੋ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਜਮਾਂ, ਰਕਮਾਂ ਜਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮਾਂ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਸਵੱਟੀ ਉੱਪਰ ਖਰੀਆਂ ਉਤਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਟੇਜ ਜਦੋਂ ਐਸਕਰੋ ਨੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਮਝੋ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਐਸਕਰੋ ਖੋਲ੍ਹਣਾ (Open Escrow)

ਐਸਕਰੋ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਉਪਰੰਤ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪਾਸੋਂ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਚੈਕ ਤੇ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਵਾਲਾ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਰਕਮ ਟਰੱਸਟ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਜੋ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪੜਤਾਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਟਰਮ ਜਾਂ ਮੁਨਿਆਦ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਦੋਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਲੈਂਡਰ ਹੁਣ ਅਪ੍ਰੇਜ਼ਲ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਦਾ ਲੋਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ VA lon FHA lon ਜਾਂ ਕੋਈ ਲੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਪਾਸੋਂ ਲੋਨ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ।

ਖ੍ਰੀਦਦਾਰ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਕ ਇਕੱਲਿਆਂ ਬਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਲਕੀਅਤ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਖਰੀਦਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਸਕਰੋ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਤਕੜੀ ਦੀ ਡੰਡੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਬੇਦਾਗ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਾਪੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰਸੀਦ ਵੀ ਲੈਣੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਉਹ ਬਿਆਨੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਜਾਂ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਘੋਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਲਿਖੀ ਗਈ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਸਕਰੋ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਜੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਵਾਧੂ ਜੋੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹੇਰ ਫੇਰ ਦਿਖੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਲਿਖਤੀ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਭਾਵ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਖੋਖਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕਮੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਪਾਸ Contingency Period (ਸੰਭਾਵੀ ਲੋੜ ਦਾ ਸਮਾਂ) ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਘਰ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਲੀਅਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘਰ ਦੀ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ (Full Disclosures) ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਰਸੀਦ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਬਿਲਕੁਲ ਆਲਸ ਤੇ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਕਰੋ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਹੁੰਦੀ।

ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸਕਰੋ ਫੀਸਾਂ, ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਰਕਮ, ਜੇ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ, ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਆਦਿ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 30 ਦਿਨ ਮੰਨ ਕੇ ਤੇ ਸਾਲ ਦੇ 360 ਦਿਨ ਮੰਨ ਕੇ ਵੰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਘਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵੀ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਘਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪਾਸੋਂ ਕਿਰਾਏਨਾਮੇ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਾਰੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਵਗੈਰਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਐਕਸਰੋ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਹਕੂਕ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੋਹਰੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*ਫੋਨ:510-452-7370

Declare your independence with Solar

Go Solar Today and Save Tomorrow!

With a Grid-Tie System you'll reduce or eliminate your electricity bill, protect against future rate increases, and receive free electricity after your system pays for itself

Call:1800-780-0032

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India $545
London $250

ਡਾਇਮੰਡ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਸਲੂਨ

ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਧੀਆ ਦਿਖਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਤੇ ਆਪਣੀ ਦੱਖ ਹੋਰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜ ਹੀ ਮਿਲੋ ਮਿਸਟਰ ਟੋਨੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਯੂ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਬਾਰਬਰ ਨੇ।

For men, women & Children

Make-up
Hair cut
Perm
Hair styler

Color
Facial, Threading
Bridal Make-up
Body Art (Henna)

TONY
26655 Mission Blvd. Hayward, CA 94544

Wednesday thru Monday 10 am to 7pm, Sunday 11 am to 6.00 pm Tuesday closed

Ph: 510-582-2472 Cell: (510) 825-0820

Realtor & Mortgage Specialist
Bay Area & Central Valley

ਚੰਗੀ ਜੁਗਤਤ-ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤਤ

ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੋ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘਰ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ' (ਸੇਵਾ 10 ਡਾਲਰ)

ਘਰ, ਹੋਟਲ, ਮੋਟਲ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ, ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਿਜਨਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ-ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

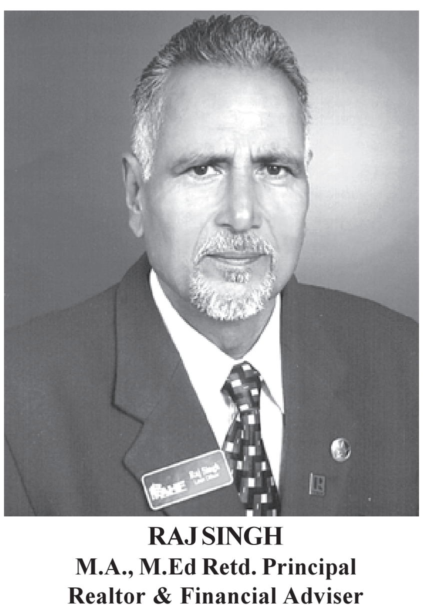

RAJ SINGH
M.A., M.Ed Retd. Principal
Realtor & Financial Adviser
Lic#01776459 & OG22467

ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਜ਼ਬਤ ਘਰ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸੇਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਅੱਵਲ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Refinance, Home Loan, SBA Loan
(All at Best Rates)

RAJ SINGH

Cell:510-452-7370

Notary Free

30 ਸਾਲਾ ਲੋਨ 10 ਜਾਂ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੁਰਖ਼ਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

MISSIONPEAK BROKERS, INC. PEAK OF EXCELLENCE

46560 Fremont Blvd.
Suite #111 Fremont,
CA 94538
singhrajpaul@yahoo.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 30 ਮਈ, 2009

ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਨਬੇੜੇ, ਜਾਤ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਣੀ ਨਹੀਂ-ਲੋਕ ਸਿਆਣਪ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮਾਗਮ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਉਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 19 ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੰਡਾਈ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਵਿਭਾਗ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬੇਸਵਾਦੀ ਵੀ ਹੋਈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਿਚਕਾਰ। ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਆਗੂ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੰਝ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਿੱਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕਜੁੱਟ ਰਹੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ, ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਜਿਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ ਉੱਪਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਲਨਾਥ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਵੀ। ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਵਿਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਐਸ. ਜੈਪਾਲ ਰੈੱਡੀ, ਕਮਲਨਾਥ, ਵਿਆਲਰ ਰਵੀ, ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਮੁਰਲੀ ਦੇਵੜਾ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਡੀ.ਕੇ. ਹੰਡੇਕ, ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੀ.ਪੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਹੁਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਐਚ. ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਮਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ, ਸੈਫੂਦੀਨ ਸੋਜ਼, ਸੀਸ ਰਾਮ ਓਲਾ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁਲਾ, ਮੁਕੁਲ ਵਾਸਨਿਕ, ਵਿਲਾਸ ਮਤਮੇਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 21 ਮੈਂਬਰ ਜਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਧਰ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦੁਆਏ ਹਨ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਅਹੁਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਰਸਮ ਕੁਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲੈਣਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ/ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਿਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਖ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਊਰਜਾ ਲੋੜਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚਿਤਵੇ ਗਏ ਉਛਾਲ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਮਾਮਲਾ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਰਖ ਉੱਪਰ ਲੱਗਣਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1991 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਮਾਏ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਧਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੈਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਨਾਲ ਘੁਲ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਕਿੰਝ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੀ ਨਵੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 48.7 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 48.9 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੀ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਪੰਜਾਬ: ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੁੱਥੇ!

ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਪੈ ਗਈ ਸੁਣੇ ਗੱਲ ਨਾ ਸਿਆਣੀ ਕੋਈ,
ਸੁਲਾਹ ਤੇ ਸਫਾਈ ਵਾਲਾ ਵਰਕਾ ਹੀ ਪਾੜਿਆ।
ਖੂਨ ਵਾਲਾ ਕਾਸਾ ਹੱਥ ਬਦੀ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜੀ ਫਿਰੇ,
ਸ਼ਾਂਤੀ-ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਕੇ ਤਾੜਿਆ।
ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸਾੜ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ,
ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਦੇਖੋ ਹੱਥੀਂ ਹੀ ਉਜਾੜਿਆ।
ਵਿਹਲੜਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਮੋਹਰੇ ਫੁੱਟ-ਪਾਊ ਨੇਤਾ ਹੋਣ,
ਇਕ ਊਂ ਕਰੇਲਾ ਦੂਜਾ ਨਿੰਮ ਉਤੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ।
ਅੱਲੇ ਨੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਯਾਰੋ,
ਤਪੀ ਭੱਠੀ ਉਤੇ ਫੇਰ ਲੋਕਾਂ ਤਾਈਂ ਰਾੜ੍ਹਿਆ।
ਸੁੱਟਿਆ 'ਵਿਆਨਾ' 'ਚ ਫਲੂਹਾ ਐਸਾ ਮੱਚਿਆ,
ਅੱਗ ਦਿਆਂ ਭਾਂਬੜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਾਰਾ ਸਾੜਿਆ!

ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਚਿੱਤਰ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ

ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਾਫ ਅਕਸ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ।

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਲੀਸ਼ਨ

ਸ਼ੰਮੀ ਸਰੀਨ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਕਿਆਸ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਤਾ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਲਾਂ ਵਲ ਹੋਰ ਝੁਕਾਅ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸੰਜੋਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਹਰ-ਥਾਂ ਵੱਡੇ ਵਡੇ ਪੋਸਟਰ ਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸੁਥਰੇ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਲਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕ ਜਨਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਵਿਕਾਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਧੂੜ ਚਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿੱਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀਆਂ 'ਤੇ ਨਚਾਉਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਧਰੀਆਂ-ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਵਾਰੀ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਵਰਗੇ ਲੋਹ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਹੁਣ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਪਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਦਰਕਾਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਦ੍ਰਮੁਕ ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਫਿੱਕੇ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਆਮ ਬੰਦਾ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਸਿੱਖਿਆ, ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਏਕਾਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਈ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਗਠਜੋੜ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਵੀ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੇ ਬਜਟ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਰਫ ਲੇਖਾ-ਅਨੁਦਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਉਭਰਣ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਦਲੇ ਸਮੀਕਰਣ ਵਿਚ ਇਹ ਆਸ ਵੀ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵੈਟ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਉਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਖਰਚ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਰਹੇ ਫਾਸਲੇ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਕੋਈ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੇ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਲੁਪਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਗਵਾਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪਿਚ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਪਾਰੀ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹਨ। ਚਹੇਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੁਥਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ, ਬਲਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮੌਕਾ

ਸ਼ਰਵਣ ਗਰਗ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ, ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 19 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸਹੁੰ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਦੱਬੇ-ਘੁਟੇ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਖੇਪ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ 60 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿਹੜਾ ਬਦਲਾਅ ਇਸ ਵਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਜਿੰਮੇ ਸਿਰਫ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਝਾੜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚਾਹੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਂਸਦਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਭਲਾਂ ਹੀ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਗਿਣਨਗੇ ਉਹ ਵੀ, ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੇੜੇ - ਤੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਉਣਗੇ ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਕਾਫੀ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਾਲੇ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਅਤੇ ਜੈਲਲਿਤਾ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਐਂਡ ਵਾਈਟ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਕਰੇਗਾ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਲੰਘੀ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਬਦਲੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। 28 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਬਿਨਾ ਆਕਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪਰ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਮਰ ਹੋਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਟਾਲੀ ਗਈ ਲਿਟੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜਿੱਤ

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਤ੍ਰਿੰਕੋਮਾਲੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੋਂ 24 ਮਾਰਚ 1990 ਨੂੰ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ. 'ਮਗਰ'

ਅਸ਼ੋਕ ਮਿਹਤਾ

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰੰਜਨ ਵਿਜੇਰਤਨੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਣਸਿੰਘੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।' ਇਸ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਰਥ ਫੋਂਸੇਕਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿੰਦਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਹੁਣ ਅਤਿਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।' ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿੰਨਾਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੰਦਿਆਂ 4-ਸਟਾਰ ਰੈਂਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਜੀ-11 ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਜੇਤੂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਣਗੇ, ਉਹ ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਆਫ ਤਮਿਲ ਈਲਮ (ਲਿੱਟੇ) ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਜਤਾਈ। ਇਥੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬੀਤੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਫੌਜ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਵੇਲੁਪਿੱਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸਣੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਾਕੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋਵੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ। ਆਖਿਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਸੈਨਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਜੋ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰੱਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਮਿਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਜਿੱਤ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਵੇਲੂਪਿੱਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ

ਖੈਰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬੱਦਲ ਫੋਂਸੇਕਾ ਨੇ ਖਤਮ ਕੀਤੇ, ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਫੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦ ਉਹ ਬਚ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹਿਰਹਾਲ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਮਿਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਸਮਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਹਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਲਿੱਟੇ ਦਾ ਇਕ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਇਕ ਬਿੱਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਟਾਈਗਰ ਨੰਬਰ-1, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਮਸਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਛਾਪਾਮਾਰ ਸੈਨਾ ਇਕ ਪਰੰਪਰਿਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰਾਜ ਸੀ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਮਿਲਟਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਚੀਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੈਨਾ ਸਮਾਧਾਨ ਦੀ ਇਕ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ (ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕਦੇ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ) ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਰ ਜਾਂ ਪਾਰ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਚਮਕ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਫਿੱਕੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈ ਗਈ। ਮੁਲੱਈਥਿਵੂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਮੁਕਤਚੀਤੇ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪਾਮਾਰ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਮਹਿੰਦਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ

ਮੁਕਤਚੀਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕੋਈ ਪਲਾਨ-ਬੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਿਆ। ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਬੇਟਾ ਚਾਰਲਸ ਐਂਥਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਨਾਲ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਣ ਅਤੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਫੈਲਣ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੁੰਗੜਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਖੇਤਰ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਾਮਿਲ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਡਰਾਉਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਹਿੱਤ ਸਾਧਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ। ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਮੁਕਤਚੀਤਿਆਂ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਟਾਈਮਿੰਗ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਨਿਪਟਾਉਣ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਖੜੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਸਾਥਾ ਫੋਂਸੇਕਾ

ਇਸ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲਿੱਟੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਜੀਬ ਸੰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੀਰਵਾਰ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 19ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਕਤੀਚੀਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕੁਝ ਕੱਟੜ ਸਮਰਥਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ 'ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਮਰ ਰਹੇ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਦੇਸ਼

ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਨੇ 1931 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਭਾਰਤ ਇਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਰੰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਦਾਣੇਦਾਰ ਜਿਹੀ ਲਕੀਰ।' ਇਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਉਚਿੱਤ ਪਤਾ ਲੱਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ 'ਤੇ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੋਸ ਦਾ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਛਾਏ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ, ਵਾਈਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਮੈਸੇਜਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਤੱਕ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਦੀ

ਚੇਤਨਯ ਕਾਲਬਾਗ

ਭਾਵਨਾ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 71 ਕਰੋੜ 40 ਲੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣਾ ਪਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ 1000 'ਰਜਿਸਟਰਡ ਗੁਮਨਾਮ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਦਾ ਨਾਮ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ 62 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਰਵ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਧਾਰ, ਕੰਧਮਾਲ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਬਹਾਨੇ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਰਾਂ (18 ਤੋਂ 21 ਸਾਲ ਵਿਚਾਲੇ) ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵੋਟ ਪਾਈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਵਾਹਕ ਬਣੇ। ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਕਸਲਵਾਦ, ਖੇਤਰਵਾਦ, ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਨਕਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ 76 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਨਿਚਲੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਮੱਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਬੁਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸੰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਹਾਰੀ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪਲੰਬਰ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ਨ, ਚੌਂਕੀਦਾਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਵਰਗੇ ਕਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕ ਨਾਕਾਮ ਰਾਜ, ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਨੈਸ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਸਰਾਹਿਆ) ਨੇ ਨ੍ਹੇਰੇ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਪਾਰਨ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਜ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦੀਆਂ 14 ਮਿੱਲਾਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੈ, ਪਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਪਸ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਪਰਤਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ।"

ਮਤਲਬ ਇਥੇ ਬੇਹਤਰ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚਮਕਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸੰਸਾਰਕ ਮੰਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕਿ ਇਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਚਮਕ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ, ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਸਾਫਟ ਪਾਵਰ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਵੇਗਾ। ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਪ੍ਹਾਸਲਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਵਾਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਘੁਮੰਡ ਤੋੜਿਆ। ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸ਼ਿਵਗੰਗਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਮਹਿਜ 3,354 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਜਨ ਸੇਵਕਾਂ ਤੋਂ ਉਕਤਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਹਰ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚਾਹਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਮਸ਼ਰੂਮ ਵਾਂਗ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਵਰ ਗਠਜੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਛਾਰੀਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਜਾਤੀਵਾਦ ਘਾਗ ਰਾਜਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਬਾਹੂਬਲੀ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖ਼ੁਦ ਅੱਗੇ ਆਏ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਲੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਈ ਕਾਰਜ ਬਿੰਦੂ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ 45 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵਿਕਾਸ ਬਜਟ, ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਖਰਚ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਡਬੈਂਡ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ।

ਚੋਣ ਅਭਿਆਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਔਸਤਨ 8.6 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟਦੇ ਹੋਏ 1.6 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਰਫਤਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕੇ ਤਾਂ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਹੀ ਗੱਲ ਮਾਅਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ!

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਨਿੰਦਾ-ਉਸਤਤਿ ਵਜੋਂ ਲਿਉ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝਿਉ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਘਾਟ ਨਾ ਕਿਨਹੀ ਕਹਾਇਆ ਸਭ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਾਇਆ॥" ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ? ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵੀ ਤੌਬਾ! ਕਿਉਂ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਿੱਝੇ ਹੋਏ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਲੰਗਰ-ਹਾਲ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਲੰਗਰ ਛਕਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਨਾਲ਼ਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਗੱਲੀਂ ਜੁੱਟੀ ਹੋਈ ਇਕ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰ ਕੱਜਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਬੈਠਾ। ਆਪਣੇ ਚਿਤੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੜੀ ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਘੂਰ ਕੇ ਇਉਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ 'ਘੂਰ-ਘੱਪ' ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੋੜੇ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬੀਬੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਨੂੰ ਭਰਿੰਡ ਵਾਂਗ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਭੱਜੀ ਆਈ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਿੱਫਰ ਪਈ–

"ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਹੁੰਦੈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ! ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨ੍ਹੀਂ, ਓ.ਕੇ.!!"

ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉਚਾਰੇ ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਲਫਜ਼ 'ਓ.ਕੇ.' ਉਸ ਨੇ ਐਸੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਥੌੜਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। "ਲੈ ਲਉ ਸੁਆਦ 'ਪ੍ਰਚਾਰਕ' ਬਣਨ ਦਾ!" ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੀ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਤੀਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਰੇ ਖਾਨੇ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ 'ਵਾਦੜੀਆਂ ਸਜਾਦੜੀਆਂ ਨਿਭਣ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ' ਬੱਧੇ-ਰੁੱਝੇ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਲਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਕਲਮੀਂ-ਨਸ਼ਤਰ ਭੁੱਲ-ਭੁਲੇਖੇ ਚਲਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ, ਲਾਗਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਨੇ ਮਾਈਕ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਵਡਭਾਗੇ ਹੋ।' ਕਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ–

"...ਅੱਜ ਬੜਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਪੂਜਯ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ...ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ...ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ...ਅੱਜ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਪੁਰਬ 'ਵੀ' ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...।"

ਬਾਣੀ ਦੇ ਬੋਹਿਥ ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਲਫਜ਼ 'ਵੀ' ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਠਨ੍ਹੰਬਰ ਜਿਹਾ ਗਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰੀ ਕੀਤੀ ਦੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਆਏ। ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਕੀ ਗਲਤ ਲਫਜ਼ ਸਹਿਵਨ ਹੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਭੁੱਲ ਦੀ ਖਿਮਾਂ-ਜਾਚਨਾ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਸ ਗਲ਼ਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਦੀਵਾਨ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਮੈਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਚਿੰਤਾਮਈ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਉਹ– "ਹਾਂ ਸੁਣਿਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਈ ਏ।" ਕਹਿ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਬਣੇ। ਇਸੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਲੰਗਰ-ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਬੀਬੀ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਦੁਰਗਤ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਵੀ ਮੋਨ ਧਾਰ ਲਿਆ।

ਅਖਬਾਰਾਂ ਕੱਛੇ ਮਾਰ ਕੇ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮੰਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬਾਬੂ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ ਤੁਰੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ–"ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਆਜ ਕੌਨ ਕੌਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਗੁਰੂ-ਪਰਵ ਹੈ?" ਉਸ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਦੇ ਸਟਾਈਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸੰਕੋਚਵੇਂ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਭਰਾਵਾ, 'ਗੁਰੂ-ਪਰਵ' ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਕ ਹੀ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਗੁਰੂ-ਘਰੋਂ ਵਰੋਸਾਏ ਹੋਏ ਸੰਤ-ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ-ਸਾਧੂਆਂ, ਮਹਾਂ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਰੰਪਾਰ ਹੈ। ਦੇਸਾਂ-ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਦਤ ਮੂਜ਼ਬ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ-ਤਕਰੀਬਨ ਹਰੇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੂਰਜ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਕਥਾ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਾ, ਚੂੜਾਮਣਿ ਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਵਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਲੋਕ-ਗਮਨ ਦਿਹਾੜਾ, ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ-ਸੁਣੀ! ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਣੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਫੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ 'ਨਾਭਾ' 'ਗੁਰ-ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨ-ਕੋਸ਼' ਜਾਂ 'ਗੁਰਮਤਿ-ਮਾਰਤੰਡ' ਜਿਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਣ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ 'ਟਕਸਾਲ' ਚਲਾ ਲੈਂਦੇ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਛੋਟੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਣ ਕੇ ਕੋਈ ਡੇਰਾ ਮੱਲ ਲੈਂਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧੁਰੰਧਰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਐਵੇਂ ਕੈਂਬਰਿਜ ਪੜ੍ਹਨ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਆਪਦੇ ਘਰ ਹੀ ਲੰਬਾ ਚੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ 'ਜਗਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸੰਤ' ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹਾ ਸਿਰੜੀ ਤੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ 'ਤੁਕ-ਤਤਕਰਾ' ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਤਿ ਬਿਖਮੁ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਨਾਲੋਂ, ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਜਿਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਚਲਾ ਕੇ ਪਰ-ਉਪਕਾਰੀ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਸ਼ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਵੇਂ ਉਮਰ ਭਰ ਲਿਖਾ-ਪੜ੍ਹੀ ਕਰੀ ਗਏ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ-ਭਗਵੀਆਂ ਗੋਲ਼ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਕਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ-ਦਿਵਸ ਜਾਂ ਗੁਰ-ਪੁਰੀ ਪਿਆਨਾ-ਦਿਵਸ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਕਈ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਟੇਜ-ਸੈਕਟਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਨਾਊਂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲੇ, ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬੋਲੇ ਜਾਣੇ ਸਨ! ਚਲੋ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੀ ਸਬਰ-ਸਬੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਚੇਤਾ ਆਏ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ-ਦੋ ਕਾਲਮ ਲਿਖ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵੈਸੇ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਦਲਦੇ ਸਮਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਈਜਾਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਪੰਜ ਸੌ ਦਸ ਏਰੀਆ ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਖੇ ਜੇ ਚੌਂਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚਾਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ-ਮੇਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਚਾਲੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਇਕ ਸਮੇਂ ਇਕ ਥਾਂ ਹੀ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਪਰਪਾਟੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ 'ਚ ਪਏ ਨੇ ਉਸ ਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਵਾਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਖੇ? ਕੁਝ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ–

"ਉਮੀਦ ਹੈ ਸਾਰੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਲ਼ਾਂ ਲੱਗਣ ਗੀਆਂ!"

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਲ, ਇਹ ਨਵੀਂ ਲੀਹ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂ ਰੌਲ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਠੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦਿਖਲਾਏ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਤ-ਜਨਾ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਘਾਲ਼ਣਾ ਘਾਲ਼ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤਰੱਦਦ 'ਬੋਲੇ ਅੱਗੇ ਗਾਵੀਐ ਭੈਰਉ ਸੋ ਗਾਉੜੀ॥' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਇਹ ਖਰੜਾ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਕਿਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਅਨਜਾਣ ਨੇ ਕਿ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਮਨਮਤਿ ਹੈ? ਸਭ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ! ਵਿਚੋਂ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੱਤ-ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਰਲੇ ਮੁਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਨੂੰ 'ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ-ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਂਗ 'ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ' ਹੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਟੱਪਦਿਆਂ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਥੋਂ 'ਰੌਣਕ-ਮੇਲੇ ਦੀ ਚਾਹਤ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਲ, ਇਹ ਨਵੀਂ ਲੀਹ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂ ਰੌਲ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਠੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦਿਖਲਾਏ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਤ-ਜਨਾ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਘਾਲ਼ਣਾ ਘਾਲ਼ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤਰੱਦਦ 'ਬੋਲੇ ਅੱਗੇ ਗਾਵੀਐ ਭੈਰਉ ਸੋ ਗਾਉੜੀ॥' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਇਹ ਖਰੜਾ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਕਿਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਅਨਜਾਣ ਨੇ ਕਿ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਮਨਮਤਿ ਹੈ? ਸਭ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ! ਵਿਚੋਂ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੱਤ-ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਰਲੇ ਮੁਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਨੂੰ 'ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੋਮੇ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ-ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਂਗ 'ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ' ਹੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਟੱਪਦਿਆਂ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਥੋਂ 'ਰੌਣਕ-ਮੇਲੇ' ਦੀ ਚਾਹਤ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ-ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਬਣੇ? ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਮਗਜ਼-ਪਚੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਪਾਣੀ ਕੌਣ ਸੁੱਟੇ? ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਤੇ ਇਕੋ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ 'ਚਿੰਤਾ'ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਗਤ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਗੋਲਕ ਭਰੇਗੀ? ਸੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਸਵਾਦੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੋ? ਜਿਥੇ ਜਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਲੰਗਰ, ਉਥੇ ਉਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਗਤ! ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋੜ-ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸੀ-ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ-ਸਮੋਸਿਆਂ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਉਲੇਖ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ! ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਡੰਬਰੀ ਰਾਜ-ਰੌਲ਼ੇ ਵਿਚ, ਜੋ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਚਲਾਏ ਸਾਦੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਗੁਆਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿਆ ਗੁਆਚੇ! ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਆਏ ਜਗਿਆਸੂ-ਜਨ 'ਸਖੀ ਦੇਇ ਸੰਤੋਖੀ ਖਾਇ' ਮੁਤਾਬਕ ਉਦਰ-ਪੂਰਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੁੱਜੇ ਛੋਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਦਾਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਚੱਬਦੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਜੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਮੁੱਠ ਛਕ ਕੇ ਮਸਤੇ ਹੋਏ ਹਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਨਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਲੰਗਰਾਂ ਵਿਚ ਮਗਜ਼-ਬਦਾਮਾਂ ਵਾਲੀ ਖੀਰ ਛਕਣ ਉਪਰੰਤ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ-ਸਕੱਤਰੀਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ? ਉਹਦੀ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖ ਈ ਹੈ ਨੀ! ਇਸ ਖੁਰਾਕ ਤੋਂ ਆਪਾਂ 'ਡਾਈਟਿੰਗ' ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਖੁਸ਼, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਸਤਿ-ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰਹਿਣ, ਉਥੇ ਤੱਤਿ ਗੁਰਮਤਿ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਕੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿਚ 'ਬੇ-ਸ਼ੁਮਾਰ' ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ! ਅਖੰਡ ਪਾਠ 'ਬੁੱਕ' ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰੁਮਾਲੇ 'ਤੇ ਮਾਇਆ ਰੱਖ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਆਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖੜੇ ਵੀ ਸੁਣ ਲਈਏ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਹੀ? ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੀ ਨਿਸਬਤ, ਹੱਕੀ ਭੇਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਕਿਤੇ ਉੱਕੇ-ਪੁੱਕੇ ਠੇਕੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ? ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪਾਰਖੂ ਸੱਜਣ, ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਾਠ-ਬੋਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ! ਇਹ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ, ਉੜਦੂ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸਾਧ-ਭਾਖਿਆ ਦੇ ਬਿਅੰਤ ਸ਼ਬਦ ਐਸੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ-ਉਚਾਰਨ ਦਾ ਸੰਥਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਕਈ ਹਮਾਤੜ 'ਪਤਿਸਟਿਆਂ' ਨੂੰ ਪ-ਤਿਸਟਿਆ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੱਤ-ਸੱਟਿਆ' ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ! ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਪੇਚੀਦਾ ਉਚਾਰਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਤੀ ਤਜ਼ਰਬੇ ਇਥੇ ਲਿਖ ਵੀ ਦੇਵਾਂ, ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਨੇ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਈ ਕਿਸ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ? ਇਥੇ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਕਥਾ-ਵਖਿਆਨ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸੰਥਾ-ਪੋਥੀਆਂ ਘਰ ਲੈ ਆਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ! ਆਪ ਖੁਦ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ!!

ਹਾਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਾਂ ਪੂਰੇ ਸ਼ੇਰ ਹਾਂ! ਜੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਸਮੇਤ ਘਰ ਦੇ ਅਗਨ-ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ 'ਕਾਲਾਂ' ਲੈਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਕਾਲਰ ਨੇ ਪਤਾ ਕੀ ਫੁਰਮਾਇਆ? ਅਖੇ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਈ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਵਣਜਾਰਾ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਲੁਬਾਣਾ' ਆਖੋ ਤਾਂ!

ਪਿਛਲਾ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਠ ਵਾਲਾ ਵਰ੍ਹਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਜੋਂ ਦਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ 'ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ' ਵਾਲਾ ਸੁਰੀਲਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਗੀਤ ਆਪਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਮੀਚ ਬਥੇਰਾ ਗਾਇਆ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਪਰਨਾਲਾ ਰਿਹਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ!

ਅਮਨਾਂ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ

ਉੱਕਰਦਾ ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ,
ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਰ ਨਾ ਵੱਡਾ,
ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਾ ਭਾਰਾ ਹਾਂ।
ਸ਼ਬਦ ਜਿਸਦੇ ਕੰਢੇ ਭੋਰਨ,
ਨਦੀ ਦਾ ਉਹ ਕਿਨਾਰਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਬਦ ਨਦੀ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ,
ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਜਦ ਖਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗੀਤ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੌਲ਼ੀ-ਹੌਲ਼ੀ,
ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਾ ਭੋਰ ਕੇ ਵਧ ਜਾ ਅੱਗੇ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਬਦ ਨਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਕੋਈ
ਪੌਣਾਂ ਸੰਗ ਲਹਿਰਾਵੇ ਜਾਂ।
ਮੋਹ ਲਵੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਮਲੀ,
ਪਿਆਰ ਤਰਾਨਾ ਗਾਵੇ ਜਾਂ।
ਚਮਕੇ ਨਿੱਤ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ,
ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਇਕ ਤਾਰਾ ਹਾਂ।

ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖੇ ਆ ਟਕਰਾਵੇ,
ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਚੱਟਾਨ ਕੋਈ।
ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਪੁੱਛਾਂ ਅੜੀਏ,
ਚੋਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਰੋਈ।
ਮਰ੍ਹਮ-ਪੱਟੀ ਵੀ ਕਰਦਾਂ ਉਸਦੇ,
ਅਮਨਾਂ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੋਈ ਚੱਲ ਕੇ ਆਵੇ,
ਲੰਮੀਆਂ ਹੋਵਣ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ।
ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਭਰ ਕੇ,
ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸੱਤੂ ਘੋਲ ਪਿਲਾਵਾਂ।
ਸ਼ਬਦ ਨਦੀ ਹੀ ਰੈਣ ਬਸੇਰਾ,
ਮੈਂ ਨਾ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ ਹਾਂ।

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜੰਗੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ

"ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖਾਤਿਰ 83,005 ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ 109045 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਸਤਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਨਰਲ ਸਰ ਫਰੈਂਕ ਮੈਸਰਵੀ ਕੇ.ਸੀ.ਐਸ.ਆਈ., ਕੇ.ਬੀ.ਈ., ਸੀ.ਬੀ., ਡੀ.ਐਸ.ਓ. ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

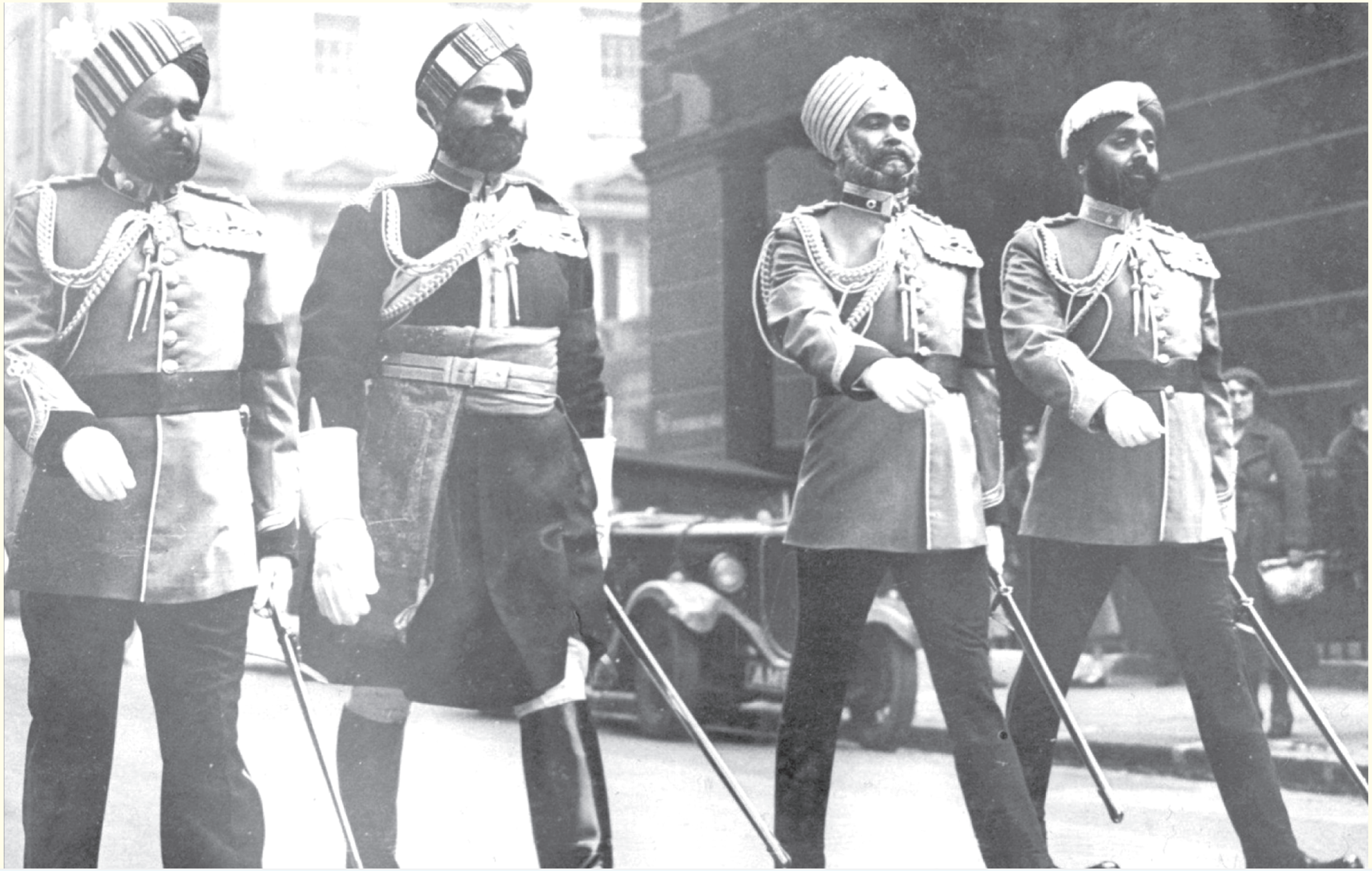

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ) ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ

ਪ੍ਰਥਮ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕਰਾਸ ਵਿਜੇਤਾ ਸਿੱਖ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੀ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨਪ੍ਰਾਪਤ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਈਟ ਹਾਲ ਵਿਚ ਦੀ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ 1936 ਵਿਚ 5 ਮਹੀਨੇ ਲੰਡਨ ਰਹੇ। ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਰਦਲੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ੰਡ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ।

www.unitedsikhs.org

ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਝਲਕ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਮੇਲਾ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ, ਸਭਿੱਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮਰੀਕਨ ਵਿਰਾਸਤ ਸਭਾ, ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਲੋਂ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਯੂਬਾ ਸਟਰ ਫ਼ੇਅਰ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 15ਵੇਂ ਸਾਲਾਨਾ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਣਗਿਣਤ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਮੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹਰਕਿਰਨ ਕੌਰ ਐਵਰੈਸਟ ਵਲੋਂ ਗਾਏ ਗਏ ਅਮਰੀਕਨ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨੇ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ, ਝੂਮਰ, ਮਲਵਈ ਗਿੱਧਾ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੰਗਲਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਫੱਬਦੇ ਇਹ ਟਹਿਕਦੇ ਫੁਲ ਜਦ ਢੋਲ, ਚਿਮਟਾ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਪੱਬ ਚੁੱਕਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨੱਚਦੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨ੍ਰਿਤ ਭਾਰਤ ਨਾਟਿਅਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਹਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਬੱਚੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ।

ਸੁੱਖੀ ਦਿਉਲ, ਰਾਜਨ ਰਾਏ, ਡਾ. ਕਿਨ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਭਜਨ ਔਜਲਾ ਨੇ ਬਖ਼ੂਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਦ-ਦੁਪਿਹਰ ਸਟੇਜ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ।

ਠੰਡੀ ਕੁਲਫ਼ੀ, ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ, ਜਲ-ਜੀਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਣੀ, ਸੋਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਲ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਸੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਸਦਕਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਮਾਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਮ ਵਿਡੇਕਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਹੁਤ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਛੋਲੇ-ਭਟੂਰੇ, ਸਮੋਸੇ, ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਟਿੱਕੀ, ਚਾਟ, ਗੋਲਗੱਪੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ, ਮੁਰਗ਼, ਮੱਛੀ, ਪੀਜ਼ਾ, ਹਾਟ ਡੌਗ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਜਲ-ਪਾਨ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਮਹਿੰਦੀ, ਕਪੜੇ, ਗਹਿਣੇ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਖਿਡਾਉਣੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੇਕਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲਾ ਹਫਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੇ-ਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਲਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਉਚੇਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੇਵਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮੋਢੀ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ 'ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ', ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੂਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਅਨਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ - ਮਹਾਰਾਜ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ' ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ 'ਕਲਚਰਲ ਸਫ਼ਾਰੀ' ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਲ੍ਹਾਇਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮਰੀਕਨ ਵਿਰਾਸਤ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ, ਕਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉੱਘੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਅਤੇ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਿੱਤ, 'ਕੌਰ ਫ਼ਾਉਂਡੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕਾ ਮਿਰੀਨ ਫੂਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 'ਸਹਾਇਤਾ' ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਮੁਫਤ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕੈਂਪ ਲਾਇਆ।

ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਦਵਿੰਦਰ ਦਿਓਲ ਨੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਚੋਣੀਂਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੁਰਲੇਜ਼ ਅਖ਼ਤਰ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਨੱਚ ਨੱਚ ਕੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

Attention Business Owners!!

Are You Worried About Your Business When You`re Not There?

Are Worries Keeping You Awake?

Watch Your Business AnyTime Any Place.

NO PAYMENTS

For 3 Months

Financing & Lease Options For 12, 24, 36 Months Available.

For A Free Estimate
Call Sidhu 209-495-3905

ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ, ਸਹੀ ਕੰਮ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਬਿਜਨਸ 'ਤੇ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਲਵਾਓ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ

DVR UNLIMITED

Sidhu 209-495-3905 www.dvrunlimited.com

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਅਤੇ ਪਿਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕਾ

ਇਸ਼ਮੀਤ ਨਰੂਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਸੈਲ:408-616-9071
ਘਰ:408-689-2524
ਸੰਨੀਵੇਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

ਸੇਵਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੇਆਸਰਿਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਅਪਾਹਜਾਂ ਤੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਕ ਪਿੰਗਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪੂਰਨ

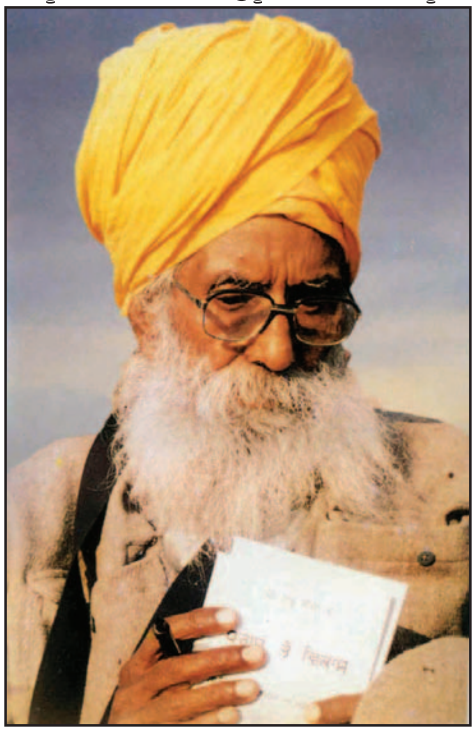

ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਰਖਿਆ। 1947 ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਏ ਇਥੇ ਹੋਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਬੇਸੁਧ, ਲੂਲੇ, ਪਿੰਗਲੇ ਅਤੇ ਪਾਗਲ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਆਪ ਸਾਂਭਦੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ। ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਉਸ ਵਕਤ ਰਖੀ ਗਈ ਜਦੋਂ 1934 ਵਿਚ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਲਿਆ। ਗਿਣਤੀ 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਲਗਨ ਦੇਖ ਲੋਕ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਵਾਲ, ਤਹਿਸੀਲ ਖੰਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤੇ 5 ਅਗਸਤ 1992 ਨੂੰ ਰਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਸ ਸਟੈਂਡ ਨੇੜੇ ਤਸੀਲਪੁਰਾ ਵਿਚ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਾਨਾਂਵਾਲਾ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ, ਜਲੰਧਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸੰਗਰੂਰ ਆਦਿ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1200 ਤੋਂ ਵਧ ਮਰੀਜ ਹਰ ਵਕਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੇਖ ਭਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਲਿਟਰੇਚਰ ਛਾਪ ਕੇ ਮੁਫਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

1. ਗਰੀਬ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਫਤ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
2. ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਣ ਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪੁਜ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
3. ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪਏ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੈਨਾਂ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
4. ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਖਤ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
5. ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਨੁਹਾ ਧੁਆ ਕੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪੁਆ ਕੇ ਸਕੂਲ ਲਿਆ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
6. ਮਾਨਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਮਸਨੂਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਲੱਤਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
7. ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਮੁਫਤ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਤੇ ਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਸਮਾਗਮ 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਦਾਨ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਹੈ।

ਅਪੀਲ: ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਤੇ ਸਭਾ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਜਾਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਤੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉ। ਤੁਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ:

ਇੰਡੀਆ: ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਮਣੇ ਬਸ ਸਟੈਂਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਕੈਨੇਡਾ: President Pinglwara Society of Canada, 124 Black Mere Circle Brampton Ontario Canada l6 W4CI, Ph. (905) 405-9664

ਅਮਰੀਕਾ

Jaswant Sawhney Trust Fund
Dusaj Jatinder Kaur
7713 Toburk Ct
Hanover MD 21076 USA
Ph: (410)551-8010

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

Gurcharan Singh Ahuja
Pingalwara Society Cleaveland, Ohio
Phone:727-724-4896
Abnas Kaur Kang
President Pingalwara Society of Ontario
Phone:905-450-9664

ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਸੋਲਾਨੋ ਕਾਊਂਟੀ ਮੇਲੇ 'ਚ ਵੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ

ਫੇਅਰਫੀਲਡ: ਸੋਲਾਨੋ ਕਾਊਂਟੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਹੇਵਰਡ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਰਹੀ। ਓਪਨ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਹੇਵਰਡ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਲੱਛਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ ਟੀਮ ਰਹੀ।

ਕਬੱਡੀ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਰਹੀ ਜਦੋਂਕਿ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ। ਬੇ-ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ, ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਜੋਗ ਸੰਧੂ ਤੇ ਸਾਥੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਮੇਲਾ

ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਨੱਚਣ ਲਾ ਦਿਤੇ। ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਟੋਟਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਾਸਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਰੰਗ ਭਰ ਗਿਆ।

''ਇੱਕੋ ਤੇਰਾ ਲੱਖ ਵਰਗਾ, ਬਾਕੀ ਮੋੜ ਕੇ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈ'' ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਜੈਲੀ ਨੇ ਉਪਰੋਥਲੀ ਚੋਣਵੇਂ ਹਿੱਟ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਗਭਰੂਆਂ ਦੀ ਅੱਡੀ ਭੁੰਜੇ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਡੇਵਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਰ ਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਜ਼ ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫ਼ੂਕ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਵਜੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਨੌਜਵਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਢੋਲ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਰਸ਼ਕ, ਇੱਕ ਪਿੜ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਇਹ ਮੇਲਾ।

ਕਿਉਂ ਅਸਫਲ ਹੋਇਆ

ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰ ਆਫ ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼

ਆਰ. ਹਰੀਹਰਨ

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰ ਆਫ ਤਾਮਿਲ ਇਲਮ (ਲਿੱਟੇ) ਖਿਲਾਫ 2006 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜੰਗਾਂ ਅਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਇੱਛਤ ਨਤੀਜੇ ਹਾਸਲ

ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸਮੇਤ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੇ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਨੇ 25000 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਫੌਜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਘਾਤੀ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਮਾਰੂ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਊ ਰਣਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਲੀਡਰ ਵੈਲੂਪਿੱਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਇਕ ਬਲੈਕ ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਲੰਘੀ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਸਮੇਤ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਰੂ ਹੁਨਰ ਦਾ ਉਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਤਿੱਖਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਕੱਟੂਨਾਇਕੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ 26 ਮਿਲਟਰੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਜੁਲਾਈ 2001 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਲਕਾਇਦਾ ਵਲੋਂ ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ 9/11 ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਵਿਆਪਕ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਮੂਲ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਨਟਨ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਨੌਰਵੇ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਮਲ ਵਲ ਤੋਰਿਆ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਅੰਦਰ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ 2002 ਦੀ ਅਮਨ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।

ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਪਰ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। 2002 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿੱਟੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਜੰਗਾਂ, ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਖਿਲਾਫ, ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲਿੱਟੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਿਖ਼ਰ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਲਿੱਟੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿੱਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਮਿਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਆਸਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗਲਤ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਨਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ''ਜਿਹੜੇ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੀ ਵਧੀਆ ਅਮਨਪੂਰਵਕ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਅਮਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੀ ਕਦੀ ਹੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ।'' ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਉਹ ਜੰਗ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਇਕਹਿਰੀ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਗ੍ਰਸਤ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਯਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਗੱਲ ਹੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਤੀਭਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਹੜੀ ਤਾਮਿਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਲਾਇੰਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਤਾਮਿਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਦੀ ਵੀ ਸੁਣੀ ਨਾ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸੰਕਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਖ਼ਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣ ਕਾਦੀਰ ਗਮਾਰ ਦੀ ਅਗਸਤ 2005 ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਲਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਮਾਰੀ,ਉਸ ਨੂੰ 32 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੈਟਵਰਕ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2006 ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਾਰਨਾਥ ਹੰਸੀਕਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ

ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 2005 ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਮਿਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ ਰੇਨਿਲ ਵਿਕਰਮਾਸਿੰਘੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਇਹੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਵਿਕਰਮਾਸਿੰਘੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹਿੰਦਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਤੁਛ ਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲ ਵਿਕਰਮਾਸਿੰਘੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।(ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਚਲੋਂ 1992 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਯਾਦ ਕਰੋ,ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ-ਸੰਪਾਦਕ) ਤਕਰੀਬਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਾਇਲ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 2002 ਦੇ ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ । ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਢੰਗ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿੱਟੇ ਦਾ ਕੰਮ ਢੰਗ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਨ, ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤਾਂ, ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਹੇਠ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਿੰਸਕ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ। ਪਰ ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਕੀਲਾਂ ਉੱਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਟੇ ਦੀਆਂ ਹਮਾਇਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਗੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਚੁਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਉੱਪਰ ਮੁੜ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਭਾਰਤ,ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੈਰ-ਤਾਮਿਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਮਿਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵਿਚ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਰੋਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਗੈਰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤਾਮਿਲ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਵਿੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ। 1995 ਤੋਂ 2002 ਤੱਕ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਤੀਜੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿੱਟੇ ਚੀਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਾਈਗਰ ਵਿੰਗ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੀਲਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦਾ ਗਰੁਪ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਮੁਲਾਇਥਿਊ ਅਤੇ ਐਲੀਫੈਂਟ ਪਾਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਾ ਬੈਠੀ। ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਹਾਈਟੈਕ ਸੰਪਰਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਫੜਣ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼ੋ-

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਲਿੱਟੇ ਦੀਆਂ ਬਾਗੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ-ਇਕ ਨਜ਼ਰ

* 1983-ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। 13 ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।ਇਸ ਕਾਰਨ ਤਾਮਿਲ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।
* 1987-ਭਾਰਤ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੈਨਿਕ ਭੇਜੇ ਤੇ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ 1000 ਸੈਨਕ ਮਰੇ।
* 1990-ਭਾਰਤ ਨੇ ਫੌਜੀ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਏ। ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਜਾਫਨਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ।
* 1991-ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਪੇਰੰਬਦੂਰ ਵਿਚ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ।
* 1993-ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਣਸਿੰਘੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ।
* 1995-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੰਦਰਿਕਾ ਕੁਮਾਰਤੁੰਗੇ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਕੀਤੀ। ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਡੋਬ ਕੇ ਤੀਜੀ ਈਲਮ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।
* 1995-2001-ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੰਗ ਫੈਲੀ। ਕੋਲੰਬੋ 'ਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ 'ਚ 100 ਮੌਤਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੁਮਾਰਤੁੰਗੇ ਜ਼ਖਮੀ।
* 2002-ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੰਗਬੰਦੀ।
* 2003-ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੰਗਬੰਦੀ ਬਰਕਰਾਰ।
* 2004-05-ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਕਰੁਣਾ ਅਮਾਨ 6000 ਛਾਪਾਮਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਏ। ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹਿੰਦਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ।
* 2006-ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਫਿਰ ਲੜਾਈ। ਚੌਥੀ ਈਲਮ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਜੇਨੇਵਾ 'ਚ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਕਾਮ।
* 2007-ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ।
* 2008-ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।
* 2 ਜਨਵਰੀ 2009-ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਲੀਨੋਚੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।
* 17 ਅਪ੍ਰੈਲ-ਲਿੱਟੇ ਛਾਪਾਮਾਰਾਂ ਨੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨਕਾਰ।
* 20 ਅਪ੍ਰੈਲ-ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ 24 ਘੰਟੇ ਦਿੱਤੇ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਜੰਗੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਜੜੇ।
* 26 ਅਪ੍ਰੈਲ-ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਇਕਤਰਫਾ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
* 16 ਮਈ-ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਮਨ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਪਿਸਟਲ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜ 2006 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਚੌਥੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੁਲਾਈ 2006 ਵਿਚ ਮਾਵਿਲਅਰੂ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਲਿੱਟੇ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਪੂਰਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਟੱਕਰ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਫੋਨਸੇਕਾ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੰਮਲ ਜੰਗ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫੌਜੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਬੈਟੀਕਲੋਆ ਦੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਕਾਰੂਨਾ ਦੇ ਲਿੱਟੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਾਰੂਨਾ ਦੇ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦਾ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਾਰੂਨਾ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਕਾਰੂਨਾ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਿੱਟੇ ਕੇਡਰ ਵਿਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਾਰੂਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਕਾਰੂਨਾ ਦੀ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਕੇਡਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹਮਾਇਤ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਟੀਕਲੋਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਣ ਨਾਲ ਲਿੱਟੇ ਦਾ ਕਾਫੀ ਕੇਡਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਕਾਰੂਨਾ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਝ ਜਦੋਂ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਜਗ੍ਹਾ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੰਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਪੂਰਬ ਵਿਚੋਂ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਭਰਤੀ ਘੱਟਦੀ ਚੱਲੀ ਗਈ। ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਲਿੱਟੇ ਕੋਲ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕੇਡਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਫ ਸੀ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਲਿੱਟੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲਿੱਟੇ ਦਾ ਆਗੂ ਵੀ.ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਦਾ ਮਨ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਲ ਹੀ ਸੇਧਤ ਰੱਖੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਾਇਤ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੌਜੀ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਲਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸੇਧ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਫੌਨਸੇਕਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਤੱਕ ਲੈ ਗਈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਤੀਸ਼ ਨਾਂਬੀਅਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਫੋਨਸੇਕਾ ਨੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਫੌਜੀ ਆਗੂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਥੋੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਫੋਨਸੇਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ 2006 ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਢੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਈ। ਹਵਾਈ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸਾਲ 2008 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 47 ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਅਤੇ 13 ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। 4 ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਗਰੁੱਪ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 2 ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਹੋਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਹੁਣ 13 ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ, 3 ਟਾਸਕ ਫੋਰਸਾਂ ਅਤੇ 1 ਫੌਜੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰੇ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੁੱਟਿਆ ਰਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੇਲ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਨੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਧਰ ਫੋਨਸੇਕਾ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਣ ਲਈ ਬਹੁ ਪੱਖੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੇਡਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘੱਟਦੀ ਚੱਲੀ ਗਈ। ਲਿੱਟੇ ਉੱਪਰ ਦੋ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸੀ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਨੇ ਲਿੱਟੇ ਦੇ ਅੱਠ ਜਹਾਜ਼ 2006-07 ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉੱਤਰ ਵਿਚ 2007 ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਜਨਵਰੀ 2009 ਵਿਚ ਕਿਲੀਨੋਚੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਕਿਲੀਨੋਚੀ ਲਿੱਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਰਹੇ ਲਿੱਟੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੋੜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿੱਢੀ ਗਈ ਇਸ ਚੌਥੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਫਨਾ ਦੇ ਨੇੜ-ਤੇੜੇ ਲਿੱਟੇ ਬਾਗੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੋੜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜੰਗ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ।

ਕਿਲੀਨੋਚੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿੱਟੇ ਬਾਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਵਸਦੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਸੁਆਲ ਖੜੇ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਚਾਓ ਰਣਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਲਿੱਟੇ ਕੇਡਰ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੀ। ਲਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਚੌਥੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸੀਮਤਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਫੌਜੀ ਆਗੂ ਸੀ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਫੋਨਸੇਕਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਖ਼ਰੀਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਲ ਮਾਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ 109.05 ਲੱਕ ਟਨ ਤੋਂ ਵਧ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਕਣਕ ਤੋਂ ਹੀ 193.45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਾਰਕੀਟ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ 106 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਖਰੀਦ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਕਣਕ 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਕੁੱਲ 109.05 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ 106.45 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ (97.6 ਫੀਸਦੀ) ਖਰੀਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮਿੱਲ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ 206163 ਟਨ (0.2 ਫੀਸਦੀ) ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ। ਲੰਘੀ 17 ਮਈ ਤੱਕ ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੇ 16.64 ਲੱਖ ਟਨ (15.6 ਫੀਸਦੀ) ਜਦਕਿ ਮਾਰਕਫੈੱਡ 24.74 ਲੱਖ ਟਨ (23.2 ਫੀਸਦੀ), ਪਨਸਪ 2297428 ਟਨ (21.6 ਫੀਸਦੀ) ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਗੁਦਾਮ ਨਿਗਮ 1344087 ਟਨ (12.6 ਫੀਸਦੀ), ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਿਗਮ ਨੇ 1161110 ਟਨ (10.9 ਫੀਸਦੀ), ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੇ 1703999 ਟਨ (16 ਫੀਸਦੀ) ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 13.69 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 10.36 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ 8.47 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Thandi Insurance Brokerage
LIC#OBO9151

Truck Insurance Specialist:
Auto liability, physical damage, motor truck cargo, general liability and worker's comp.

Coverage for:
Long and local haul owner operators, dump trucks, sand/gravel, seasonal vegetable, delivery, catering and ice cream trucks. DUI, new/young drivers accepted.

Quick Filing:
Personal auto, medical and homeowners insurance.
SR22, MCP-65, BMC91-X, Form-E, UIIA.

Business Policies:
Gas stations, repair shops, mini marts, stores, restaurants, and warehouses.

We proudly represent
GLOBAL HAWK INSURANCE CO.
RRG

ਅਸੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

For a Free insurance Quote Please Call :
1-800-917-2639
3090 Independence drive Suite # 246 Livermore CA 94551

ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ 19 ਮੈਂਬਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਲੰਘੀ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ।

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਐਂਟੋਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਾਊਥ ਬਲਾਕ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਮੈਨਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ 19 ਕੈਬਨਿਟ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਭੇਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (76) ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ, ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ, ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਐਸ. ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ, ਕਮਲ ਨਾਥ, ਵਾਇਲਰ ਰਵੀ, ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਰਲੀ ਦਿਓੜਾ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਬੀ.ਕੇ. ਹੰਡੇਕ, ਅਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਵਾਈ, ਉਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਰਹੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਐਚ.ਆਰ. ਭਾਰਦਵਾਜ, ਐਚ.ਆਰ.ਡੀ. ਮੰਤਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ, ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸੈਫੂਦੀਨ ਸੋਜ਼ ਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸੀਸ ਰਾਮ ਓਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫ਼ਤਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਹਿਲ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਮੁਨੇਤਰਾ ਕੜਗਮ (ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.) ਦਰਮਿਆਨ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਰੇੜਕਾ ਆਖਿਰ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੰਨ ਗਈ।

ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਏ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮੰਨ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ, "ਜੂਨ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 60 ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।" ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਐਮ.ਕੇ. ਅਜ਼ਾਗਿਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦਿਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਏ. ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿਤੀ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜ਼ਾਗਿਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਸਾਇਣ ਅਤੇ ਖਾਦ, ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਤੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਟੀ. ਤੇ ਦੂਰ ਸੰਚਾਰ ਮਹਿਕਮਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ 19 ਖਿਡਾਰੀ

ਕਮਲਨਾਥ

1. ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ : ਉਮਰ 73 ਸਾਲ, ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਕਟਮੋਚਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

2. ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ : ਉਮਰ 68 ਸਾਲ, ਮਰਾਠਾ ਆਗੂ। ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ।

ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ

3. ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ : ਉਮਰ 68 ਸਾਲ। ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਕੇਰਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ। ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬੀ।

4. ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ : ਉਮਰ 64 ਸਾਲ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ। ਲੰਬਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤਜ਼ਰਬਾ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

5. ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ : ਉਮਰ 54 ਸਾਲ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ। ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ

6. ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ : ਉਮਰ 77 ਸਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜਲੇ।

7. ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ : ਉਮਰ 50 ਸਾਲ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

8. ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿੰਦੇ : ਉਮਰ 66 ਸਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕੱਦ ਵਾਰ ਦਲਿਤ ਨੇਤਾ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੰਬਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਜ਼ਰਬਾ।

9. ਬੀ.ਕੇ. ਹੰਡੇਕ : ਉਮਰ 74 ਸਾਲ ਅਸਾਮ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੱਦਾਵਰ ਨੇਤਾ, ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।

10. ਐਮ. ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ : ਉਮਰ 68 ਸਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸੋਨੀਆ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ। ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ।

ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ

11. ਐਸ. ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ : ਉਮਰ 67 ਸਾਲ ਲੰਬਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਜ਼ਰਬਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

12. ਕਮਲਨਾਥ : ਉਮਰ 62 ਸਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ। ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ

13. ਵਿਆਲਰ ਰਵੀ : ਉਮਰ 72 ਸਾਲ ਕੇਰਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ, ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ, ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

14. ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰੀ : ਉਮਰ 64 ਸਾਲ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਆਗੂ। ਦਲਿਤ ਨੇਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨਰਾਮ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ।

15. ਮੁਰਲੀ ਦੇਵੜਾ : ਉਮਰ 72 ਸਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ। ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਨ।

ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ

16. ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ : ਉਮਰ 60 ਸਾਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

17. ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ : ਉਮਰ 65 ਸਾਲ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੇਤਾ।

18. ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ : ਉਮਰ 56 ਸਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਂਸਦ। 10, ਜਨਪਥ ਦੇ ਕਰੀਬੀ। ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।

19. ਡਾ. ਸੀ.ਪੀ. ਜੋਸ਼ੀ : ਉਮਰ 59 ਸਾਲ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਾਂਸਦ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ।

ਨਿਤਿਸ਼ ਵਲੋਂ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਪਟਨਾ : ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਾ ਕੇ ਉਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤ੍ਰਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਗਈ ਇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮਾੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਹਾਰ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਫ਼ਤਵਾ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਕ 81 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਨੇ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਉਤੇ ਲਾਏ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬਣ ਐਮ.ਪੀ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕ 81 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਫਿਲਪੀਨੋ ਔਰਤ ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਐਮ.ਪੀ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ (ਰੂਬੀ) ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਫਿਲਪੀਨੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਅਰੋਰਾ ਵਿਲੇਨਿਊਏਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੂਬੀ ਨੇ 13 ਮਈ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਨੈਨੀਜ਼ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗਲਤ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਢੱਲਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਇਖ਼ਲਾਕ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਢੱਲਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਾਲਤ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਇਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚਿੱਠੀ 'ਤੇ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਵਿਲੇਨਿਊਏਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, "ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾ ਲਏ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਫ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ।" ਅਰੋਰਾ ਵਿਲੇਨਿਊਏਵਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਢੱਲਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਨੀਜ਼ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੀ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਰ ਕੇ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੀ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਢੱਲਾ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉਤੇ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ

ਵਿਲੇਨਿਊਏਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਲੇਨਿਊਏਵਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਾਸਾ ਪੁੱਠਾ ਪੈਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਲਤ ਦਾ ਸਾਥ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਗਲਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

13 ਮਈ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਮਨਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਢੱਲਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਢੱਲਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨੇ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਫਿਲਪੀਨੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਟਾਈਟਲਰ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲੰਘੀ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਘੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਰਾਕੇਸ਼ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ 3 ਜੂਨ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏਗੀ। ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ, ਜਿਹੜੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ। ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਏ.ਕੇ. ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵਾ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 2007 ਵਿਚ ਵੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕੀ ਸੀ।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ

ਠੱਗ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ

ਬੀ ਜੇ ਸਿੰਘ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਈ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸਨਅਤ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਨਅਤ ਉਭਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਬਚਾਓ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਕਾ ਹੀ ਸਮਰਥ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਭਲਾ ਹੈ ਕੀ?

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਯਾਨਿ ਰਹਿਨ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਪਏ ਬਿਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫੋਂ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾ ਯਾਨਿ ਲੈਂਡਰ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਲੋਨ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਇਦੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਮਾਰਟਗੇਜ ਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਆਪਣੀ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਲੋਰਿਡਾ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਜੋ ਕਿ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਕਰਕੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਰਟਗੇਜ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਸਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੋ ਸਟੇਟਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਚੈਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪ ਹੀ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹੇ ਤਾਂ ਰਹੇ।

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਫੈਡਰਲ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਉਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਕਰਕੇ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਰਟਗੇਜ-ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਕਾ ਹੀ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਮਾਲੀ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਰੇ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਲੋਕ ਉਤੋਂ ਅਡਜਸਟੀਬਲ ਰੇਟ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਠੱਗੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਾਰਟਗੇਜ ਕਿਸ਼ਤ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ 1000 ਤੋਂ 3000 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਫੀਸ ਝਾੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਰਾਡੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਿਹੇ ਲੱਗਣ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪੇ ਕਿ ਇਹ 70 ਤੋਂ 90 ਲੱਖ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਦਿੱਕਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹੋ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਖਾਸ ਫੀਸ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਟਗੇਜ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਠੱਗੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ: ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਲੋਨ ਨੂੰ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ 97% ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਿਹੇ ਦਿਸਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਾਡੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਦਦ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਇਕ ਖਪਤਕਾਰ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇ ਕਿ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵਾਹ ਕਿਸੇ ਠੱਗ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਪਿਆ ਹੈ? ਖੈਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਪੁਛੇ ਜਾਣ:

1. ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਛੋਕੜ ਮਾਰਟਗੇਜ ਲੈਂਡਿੰਗ (ਰਹਿਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ) ਦਾ ਹੈ?

-ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁਛਣ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

2. ਕੀ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ?

-ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੋ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਠੱਗ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਮੋੜਨ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹੋ ਤਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਲ ਕੁਝ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੰਜ ਹੀ ਹੋਵੇ।

3. ਕੀ ਉਹ ਹਵਾਲੇ ਜਾਂ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ?

-ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘਬਰਾਓ ਨਾ। ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ।

4. ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਮਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਫਤਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ?

-ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਦਲਾਲ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਫੀਸ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

5. ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਟਾਰਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ?

-ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕਹਿਣ 'ਹਾਂ' ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦਾ ਨਾਂ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਹਿਚਕਚਾਓ ਨਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕੰਪਨੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਕੋਈ ਬਾਹਰੋਂ ਵਕੀਲ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਲਾਅ ਫਰਮ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਦਲਾਲ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

6. ਕੀ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ?

-ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹੋ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

7. ਮੈਨੂੰ ਫੀਸ ਕਿੰਨੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ?

-ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਫੀਸ ਵਸੂਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਕਾ-ਪੁੱਕਾ ਫੀਸ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਰਟਗੇਜ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਦਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿਚ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਭਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਓਂ ਭਾਅ ਪਤਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੀਆਂ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੁੰਗਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਫੀਸ ਹੋਰ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਫੀਸ 2500 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਰਟਗੇਜ ਆਡਿਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਨਪੀੜੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮਾਰਟਗੇਜ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫਰਾਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨ ਅਰੰਭੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਰਾਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿਕਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫੈਡਰਲ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਠੱਗੀ, ਫਰਾਡ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ, ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਫੈਡਰਲ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਐਫ ਟੀ ਸੀ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫੋਨ 877-382-4352 ਉਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੈਡਰਲ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੰਜ਼ੀਊਮਰ ਸੈਂਟੀਨਲ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਨਲਾਈਨ ਡਾਟਾ ਬੇਸ ਹੈ, ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਲਾਅ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਫੀਸ ਤਾਂ ਲਈ ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਕੁਝ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਫੈਡਰਲ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਜਾਂ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਠੱਗ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਫੋਨ 559-908-6070 ਉਤੇ ਜਾਂ bj@usmortgagecenter.com ਉਤੇ ਈਮੇਲ ਕਰਕੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Homeopathic Systems for Health Treatment
When you are tired of all treatments for any disease at any age
Try homeopathic, systems of treatment

ਅਰਥਰਾਈਟਸ, ਦਮਾ, ਸੁਗਰ, ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪੱਥਰੀ, ਖਾਰਿਸ਼, ਮੁਹਾਂਸੇ, ਵਜਨ ਦਾ ਘਟਣਾ ਜਾਂ ਵਧਣਾ, ਜਨਾਨਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ

You can get all Homeopathic, Ayurvedic, Biochemic medicines at economical prices.
www.homeomedicine.net

Consultant /Practitioner
GURDIP SINGH SANDHU
DHMS, Hons, BAMS, MDEH, 30 Years experience
Working as per ACT.SB-577 State of CA.
CALL: TOLL FREE: 877-OK-HOMEO
(877-654-6636)OFFICE: 408-729-6691
E-mail: Homeomedicine@yahoo.com

ਹੋਰ ਇਲਾਜਾਂ ਤੋਂ ਥਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਅਜਮਾਓ

G.M. Lawrence Insurance Brokerage License# 0D79587

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਜੀ ਐਮ ਲਾਰੈਂਸ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਿਉਂ?

LIABILITY
GENERAL
LIABILITY
PHYSICAL
DAMAGE
CARGO
BONDS

*ਕੋਈ ਬਰੋਕਰ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ *ਝਟਪਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ *ਮਾਸਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਪਲਬਧ ਹਨ

New Ventures Are Welcome

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
Ph: 209-474-2771
Fax: 209-474-0215
7746 Lorraine Ave.#214
Stockton CA-95210

SPECIALIZES IN BOTH LOCAL & LONG HAUL
-Flexible down payments
-Excellent customer service
-Committed to each individual client's needs
-Experienced, knowledgeable & professional staff

ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:

License plates
IFTA *Fuel tax return
DOT, ICC-MMC
Single state registration services
*New Mexico & Kentucky permit

Rajinder Singh

ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਰਕ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ

Now in Strockton, the Hub of the Trucking Industry

Financing Available For Buying Trucks

Cell: (510) 557-6988
Ph: 209-982-9996,
Fax:209-982-9997
13465 Basalt Ct, Lathrop CA 95330

ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਜ਼ਰਬਾ

ਸਿਉਲ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਜ਼ਰਬੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਸਾਊਥ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ

ਸਿਉਲ : ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਲੰਘੀ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤਵਾਲਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇਸ਼ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਕਤੂਬਰ 2006 'ਚ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ 'ਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਇਕ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਰਾਕੇਟ ਦਾਗਿਆ ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਪਰਖ ਕਰੇਗਾ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਰੀਅਨ ਸੈਂਟਰਲ ਨਿਊਜ਼ ਏਜੰਸੀ (ਕੇ.ਸੀ.ਐਨ.ਏ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਤਮ ਰਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਕੇ.ਸੀ.ਐਨ.ਏ. ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਉੱਚ ਪਧਰੀ ਹੈ।

ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾ। ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਇਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਉਥੇ ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਸੰਕਟ ਦਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਕੇ.ਸੀ.ਐਨ.ਏ. ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ 'ਚ ਪਰਖ ਸਥਾਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਲਜੂ ਦੇ ਉਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਕਾਂਬਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਲਜੂ 'ਚ ਹੀ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2006 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਭੂ-ਗਰਭੀ ਸਰਵੇਖਣ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 375 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਰਿਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ 4.7 ਰਫ਼ਤਾਰ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਉਹੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ, ਰੂਸ, ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਸਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ 'ਚ ਅਪਣੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ 13ਵੀਂ ਥਾਂ, ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ, ਜਪਾਨ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵੀ ਪਿੱਛੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਰਤਮਾਨ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਲੜਣ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਆਈ.ਐਮ.ਡੀ. ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ 57 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਜ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਨ ਵਿਚ ਸਮਰਥ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 13ਵੇਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 28ਵਾਂ ਥਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ 34ਵਾਂ, ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ 26ਵਾਂ ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ 28ਵਾਂ ਥਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਸਟੀਫਨ ਗੈਰੇਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਰਮਨੀ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਨਿਰਯਾਤਕਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਦੌਰ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਐਮ.ਡੀ. ਵਰਲਡ ਕੰਪੀਟੀਟਿਵ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਟੀਫਨ ਗੈਰੇਲੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਨਿਰਯਾਤਨ ਮੁਖੀ ਹਨ, ਲਚਕੀਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਥਿਰ ਹਨ, ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਕਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਆਈ.ਐਮ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ 57 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲੜੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਕ ਥਾਂ ਖਿਸਕ ਕੇ 30ਵੇਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮਰੱਥਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਧਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਮਾਧਵ ਕੁਮਾਰ

ਕਾਠਮੰਡੀ : ਫੌਜ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕਾਰਨ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲੇ ਤਿੰਨ ਹਫਤੇ ਲੰਮੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਵਿਰਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਧਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਧਵ ਕੁਮਾਰ (56) ਲੰਘੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸ਼ੀਤਲ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਬਰਨ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਨ.ਯੂ.ਐਮ.ਐਲ. ਆਗੂ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਅਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ।

ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦਾ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲ ਨੇਪਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮਧੇਸੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਰਾਈਟਸ ਫੋਰਮ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਾਲੇ ਤੈਅ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮਾਧਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇਪਾਲ ਕੌਮੀ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਦੌਰਾ ਸੁਰਵਾਲ' (ਨੇਪਾਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਪਤਲੂਨ) ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੋਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਨੇਪਾਲੀ ਟੋਪੀ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੇ ਟਾਈ, ਸੂਟ ਅਤੇ ਟੋਪੀ ਪਾ ਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇਪਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਰਿਜਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੋਇਰਾਲਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਅਟਕਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੋਇਰਾਲਾ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਭੂਟਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ

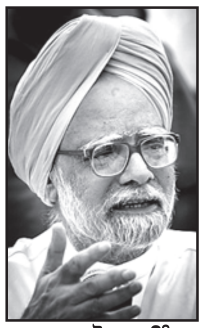

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਭੂਟਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਿਗਮੇ ਵਾਈਥਿਨਲੇ ਦੀਆਂ 4 ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਬੇਤਾਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡਾਂ ਤਬਾਹੀ ਵਲ ਧੱਕੀਆਂ

ਕੁਹਾੜਾ : ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਬੁਖਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਲੋਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਦੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਬੱਡੀ, ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਬੱਡੀ, ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਦੌੜ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਦੌੜ, ਅਥਲੈਟਿਕ, ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਫੁਟਬਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਿਹਨਤ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਏਨਾ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਅਕੈਡਮੀ, ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗਿੰਨੀ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲੀਗ ਦੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਕਵਰੇਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਏ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਲ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜਿੰਟਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੇ ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਪੰਜਾਬ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਉਪਰ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਟੀਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ 14 ਮੈਚਾਂ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 7 ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 7 ਵਾਰ ਹਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਧੋਨੀ ਦੀ ਟੀਮ ਚੇਨਈ ਸੁਪਰ ਕਿੰਗਜ਼ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੈਚ ਵਿਚ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜਿੰਟਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿੱਗਜ ਖਿਡਾਰੀ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।

24 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਸ ਜਗਾਈ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਫੁਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫੁਟਬਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨੇ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਪੰਜਾਬ ਕਿੰਗਜ਼ ਇਲੈਵਨ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਗਿਆ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ.

ਨਮਨ ਓਝਾ

ਕਾਮਰਾਨ ਖਾਨ

ਮੁਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਮਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਅਣਜਾਣ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਇਹ ਨਾਮ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀ.ਐਸ. ਸੁਮਨ, ਸ਼ਾਦਾਬ ਜਕਾਤੀ, ਨਮਨ ਓਝਾ, ਰਜਤ ਭਾਟੀਆ, ਕਾਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਵੀ ਹੁਣ ਅਣਜਾਣ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ 'ਚ ਦੂਜੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ 'ਚ ਬੱਲੇ ਜਾਂ ਗੇਂਦ ਨਾਲ ਅਪਣਾ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛਡਿਆ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. 'ਚ ਚਮਕੇ ਯੂਸਫ਼ ਪਠਾਨ, ਰਵਿੰਦਰ ਜਡੇਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਿਆਨ ਓਝਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 'ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਰਾਇਲ ਚੈਲੇਂਜਰਜ਼ ਬੰਗਲੌਰ ਦੀ ਟੀਮ ਜਦੋਂ ਦਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਮਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਟੀਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਗ ਪੜਾਅ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਪਾਰੀ 'ਚ ਉਹ ਹੇਠਲੇ ਕ੍ਰਮ 'ਚ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਤਰਿਆ।

ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਅਨਿਲ ਕੁੰਬਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਲੀਗ ਮੈਚ 'ਚ ਡੈਕਨ ਚਾਰਜਰਜ਼ ਵਿਰੁਧ ਪਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ 19 ਸਾਲਾ ਇਸ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ 'ਚ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮੈਚ 'ਚ ਨਾਟ ਆਊਟ 114 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. 'ਚ ਸੈਂਕੜਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਬਣਿਆ। ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਸੈਮੀਫ਼ਾਈਨਲ 'ਚ ਵੀ 48 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਪਾਰੀ ਖੇਡੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਨ ਆਫ਼ ਦ ਮੈਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਡੈਕਨ ਚਾਰਜਰਜ਼ ਤਿਰੁਮਲਸੈਟੀ ਸੁਮਨ ਨੇ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਹਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਇਸ 25 ਸਾਲਾ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ.ਵੀ.ਐਸ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਡੈਕਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਵਾਪਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਸੁਮਨ ਨੇ ਸੈਮੀਫ਼ਾਈਨਲ ਤਕ 11 ਮੈਚਾਂ 'ਚ 227 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਸ 'ਚ ਅੱਠ ਛੱਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਮਨ ਓਝਾ ਨੇ ਸੁਮਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਜੁਝਾਰੂ ਤੇਵਰਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਇਲਜ਼ ਵਲੋਂ ਅੱਠ ਮੈਚ ਖੇਡਣ 'ਚ ਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 68 ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਪਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸਪਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਬਾਹਰ

ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ

ਲਖਨਊ : ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਸਪਾ) ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਿਵਪਾਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ 6 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਰਹੇ ਆਜ਼ਮ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਮੁਖੀ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੈਪ੍ਰਦਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਹੇ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਰਾਬਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਜ਼ਮ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਮਪੁਰ ਸਦਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਆਜ਼ਮ ਖ਼ਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਰਹੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

4 ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ 50 ਫਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਟੈਲੀਕੌਮ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ, ਆਈ.ਟੀ. ਫਾਰਮਾ-ਇਨਫੋਸਿਸ, ਟੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਵਿਪਰੋ ਅਮਰੀਕੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, 'ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੀਕ' ਵਲੋਂ ਛਾਪੀ ਚੋਟੀ ਦੇ 100 ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਆਦਿ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਅਮੇਜ਼ਨ ਡਾਟ ਕਾਮ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਇਨਫੋਟੈਕ 100 ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਫੋਸਿਸ ਦਾ 25ਵਾਂ, ਟੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਦਾ 30ਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਪਰੋ 43ਵੇਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਚਾਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਹਿਲੇ 50 ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਦੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਓਰੇਕਲ ਦੂਜੇ, ਐਸ.ਏ.ਪੀ. ਤੀਜੇ ਇਨਵੈਨਟੈਕ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਆਈ.ਬੀ.ਐਮ. ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ। ਐਮ.ਟੀ.ਐਨ. ਗਰੁੱਪ (12ਵਾਂ) ਬਲੈਕਬੇਰੀ ਗਰੁੱਪ (14ਵਾਂ), ਐਪਲ (19), ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ (22), ਗੂਗਲ (37) ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ 43 ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 33 ਸਨ। ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਚਾਹ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਟਲਦਾ

ਲੰਡਨ : ਚਾਹ ਦੇ ਸ਼ੁਕੀਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚਾਹ ਪੀਣੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਕੱਪ ਚਾਹ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੁਰਾਕ ਮਾਹਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਕੱਪ ਚਾਹ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਪੈਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘਟਦਾ ਹੈ। 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' 'ਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਟੀ. ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਪੈਨਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਕੈਰੀ ਰਕਸਟਨ ਨੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੋ ਕੱਪ ਤੋਂ ਵਧ ਚਾਹ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ 10 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ 'ਚ ਤਿੰਨ ਕੱਪ ਤੋਂ ਵਧ ਚਾਹ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਰੁਕਣ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਚ 32 ਫੀਸਦੀ ਕਟੌਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਕੈਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਕੱਪ ਚਾਹ ਰੋਜ਼ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਖਤਰਾ 70 ਫੀਸਦੀ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਆਰਨੇ ਡੰਕਨ ਨੇ ਹਾਊਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਲੇਬਰ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੀ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ 25 ਤੋਂ 30 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਸਮਾਂ ਸਕੂਲ 'ਚ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘਾਟੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦਿਨ ਬੜਾ ਛੋਟਾ, ਹਫਤਾ ਕਿਤੇ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਆ ਸਕਣ।" ਡੰਕਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ 'ਚ ਅਸੀਂ ਆਮ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ' ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੂਨ 'ਚ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕੱਟ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਗਲਪਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਥੁੜੇ ਟੁੱਟੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਕ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਨ, ਹਫਤੇ ਤੇ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੜੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਡੰਕਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪੰਘੂੜੇ ਤੋਂ ਕੈਰੀਅਰ ਤੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਠੁੰਮਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਕੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਡਰਗਾਰਟਨ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਏਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਸਿੱਖ ਸਕਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੇ-12 ਸਕੂਲ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਕੁ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੇ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਾਮੇ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਇਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ 'ਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਵੀ ਉਭਾਰਿਆ ਕਿ ਨੀਤੀ ਘਾੜੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕਾਲਜਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕੇ।

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ-4

ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਫੋਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਦੀ ਆਂਸਰਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਪਰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਗਿਲਾਨੀ ਵੀ ਆਈ,

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ

ਪਛੌਤਾਵਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਹਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਟਾਕਿੰਗ ਕਾਲਰ ਆਈ ਡੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੱਸਿਆ, 'ਕਾਲ ਫਰਾਮ ਓਂਟਾਰੀਓ ਕਾਲ' ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਹ ਮਨਿੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਇਹ ਮਨਿੰਦਰ ਹੀ ਸੀ। ਸਰਸਰੀ ਹਾਲ ਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੂੰ ਇੰਨੇ ਦਿਨ ਫੋਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਪੱਕੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋ ਗਈ।'

'ਨਹੀਂ ਵੇ ਭਾਈ, ਨਾਰਾਜ਼ ਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕੱਤੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਤੇ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜੁਗੜੇ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਣ। ਨਾਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਵਿਰਕ ਸਾਬ੍ਹ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਹੇ ਰੱਬਾ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਪਰ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਵਲੋਂ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਖਿਆਣ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਆਪਣੀ ਨਨਦ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਣਜੀ ਦਾ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪੜ ਵੇਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਆੜੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਨਨਦ ਭਰਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

ਉਸ ਦੇ ਇਕੱਤੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ 31 ਮਈ ਦਾ ਦਿਨ ਉਸ ਆਪ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, 31 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹਫਤਾ ਭਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਜੂਨੀਅਰ ਗੁਰਮੇਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਨਿੰਦਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਵਰਜੀਨੀਆ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੂਬ ਮੌਜ ਬਣੀ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ। ਗੁਰਮੇਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੱਸਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰ੍ਹੀਆਂ ਝੱਲੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਹੁਸੀਨ ਯਾਦਾਂ। ਗੁਰਮੇਲ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਿਛੇ ਪਰ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵੱਸਿਆ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਚੈਂਟ ਨੇਵੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਮੇਲ ਨੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰਨੀਆਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਹੰਢਾਈ ਇਕੱਲ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਉਤੇ ਰੁਕਦਾ ਉਥੋਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਤਫਸੀਲ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਚਿੱਠੀਆਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਮੈਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵੱਸਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਮੇਲ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਫੋਨ ਕਰਾਂ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਾਂ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮਨਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, 'ਮਨਿੰਦਰ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਆਊਂਗੀ, ਹੁਣ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਆਉਣਾ?' ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਹੁਣ ਉਦਣੇ ਦੱਸੂੰ ਜਦੋਂ ਤੇਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਆ ਖੜਕਾਇਆ। ਗੁਰਮੇਲ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟੱਬਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਊ।' ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛਿੜ ਪਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਐਮ ਏ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਜਮਾਤੀ ਸੀ। ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਚੜ੍ਹਾਅ ਝੱਲ ਕੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਮ ਏ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਮਰ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਫਰਕ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਹੰਢਾਏ ਸਨ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਚਿਓਰਿਟੀ (ਸਿਆਣਪ) ਵੀ ਲੈ ਆਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅੰਕਲ ਲੱਗਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਮਿਤੋਜ, ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਐਮ ਫਿਲ ਦੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹਾਣ ਦਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਜਾਂ ਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਪਾੜਾ ਫੇਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜੋੜੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨੇਪਰੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹੀਆਂ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਵੀ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣੇ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਰੇਸ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਿਆਣਪ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਬੋਚ ਬੋਚ ਕਰਦਾ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਵੱਧ ਘੱਟ ਨਾ ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੇ ਬਥੇਰਾ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਅੰਕਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਲੰਮ-ਸਲੰਮੀ ਕੁੜੀ ਵੀ ਸੀ-ਨਰਿੰਦਰ। ਨਰਿੰਦਰ ਬਾਕੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮਨਿੰਦਰ ਨੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਛੇੜਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, 'ਹਲਵਾਰਵੀ ਸਾਬ੍ਹ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।' ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਪਰ ਉਪਰੋਂ ਹੱਸ ਛੱਡਿਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਉਤੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਨੇਕ ਚੰਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਰਾਕ ਗਾਰਡਨ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰ ਲਈ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਝੱਟ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਨਿੰਦਰ ਨੇ ਘੋਖ ਕੱਢ ਲਈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਵੀ ਲਿਆ, 'ਕਿਵੇਂ ਰਹੀ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਕ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ? ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ?'

'ਗੱਲ ਸੁਆਹ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਇਤਿਹਾਸ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਕ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਅੰਕਲ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।' ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਐਡੀਟਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬੌਸ ਵੀ ਬਣਿਆ ਪਰ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ।

ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਲੇਖਕ ਭੂਸ਼ਨ ਧਿਆਨਪੁਰੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਘੁੰਮਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਸਰਸ ਕਵੀ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀਰ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਛਪੀ ਸੀ। ਸਵਰਗੀ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਚੇਅਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਸਨ। ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਬੰਦ ਰਲ਼ਾ ਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਰਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਇਹ ਸਨ:

ਰਾਂਝਾ ਫਿਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਅ ਪੁੱਛਦਾ,
ਥਾਂ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਮੰਗਦੀ ਹੀਰ ਕੁਰਸੀ।
ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਦੀ ਹੋਈ ਮਿਹਰ ਸਾਹਿਬ,
ਵੈਦਰਾਜ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਖੀਰ ਕੁਰਸੀ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀਰ ਦਾ ਇਹ ਬੰਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, ਅੱਗੋਂ ਭੂਸ਼ਨ ਬੋਲਿਆ, 'ਡਾਕਟਰ ਸਾਬ੍ਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਬੰਦ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਲੱਗਿਆ? ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਬੰਦ ਚੁਭਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਨੇ।'

ਮਰਹੂਮ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹਮਜਮਾਤੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ

ਇਕ ਕਰੋੜੀ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਿੱਸਾ

-ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਢੋਲ-ਢਮੱਕੇ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਕਰਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ' ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਛਪਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਲ ਸਟਾਈਲ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਬੱਡੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੁਣ ਅਕਸਰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ, ਇਹ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਸੁਣ ਲਓ। ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ੀਜ਼ੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਚਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ 'ਕੱਠ ਹੁੰਦੈ। ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਫੂਕ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਾਲਾ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਾਓ ਤਾਂ ਬੜੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੋਊ ਅਤੇ ਲਾਭ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲੂ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਟੀਮਾਂ ਤੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਢੰਡੋਰਾ ਪਿੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਹੋਊ। ਪਰ ਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਧਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁੱਛਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਦੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਵਿਚੋਂ ਮਾਜਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਾਲ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੋਗੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸਬੱਬੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਣੂ ਸਾਂ। ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਮੈਂ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਲਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸੰਬੰਧੀ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। 24 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਜੀਤ ਪੁਰੇਵਾਲ ਤੇ ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਹੋਰੀਂ ਆਏ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਔਜਲਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਇ ਬਣੀ ਕਿ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਠ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਠ-ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂ.ਕੇ., ਅਮਰੀਕਾ, ਇਟਲੀ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁੱਕ ਨਹੀਂ। ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਮਾਰਚ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਜਾਂ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਰ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੋਈ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲੁਧਿਆਣੇ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ਼ਿਵਦੇਵ, ਫਿੱਡੂ, ਚੱਠਾ, ਟੋਨੀ ਕਾਲਖ, ਮੱਲ੍ਹੀ, ਬਿੱਟੂ, ਬਾਬਾ, ਮੱਖਣ, ਸੁੱਖੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਡਾਲਾ, ਗੁਰਮੇਲ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਗੁਰਜੀਤ ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਕਬੱਡੀ ਕੋਚ ਸਨ। ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਸਬੰਧੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਮੈਂ ਖੁਦ ਕੀਤੀ। ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੜੇ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋਏ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੀਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਠ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਨਾਲ ਰੋਪੜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਸੰਗਰੂਰ ਨਾਲ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ, ਬਠਿੰਡੇ ਨਾਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਨਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮੋਗੇ ਨਾਲ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਪਟਿਆਲੇ ਨਾਲ ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲਾਏ ਗਏ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅੱਠਾਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਪੂਲ ਬਣਾ ਕੇ ਅਠਾਈ ਲੀਗ ਮੈਚ, ਦੋ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ, ਇਕ ਫਾਈਨਲ ਅਤੇ ਇਕ ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮੈਚ ਪਾ ਕੇ ਕੁਲ ਬੱਤੀ ਮੈਚ ਪੰਦਰਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਬਠਿੰਡੇ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੀਗ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਚੱਲਣੀ ਸੀ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਕੰਡਕਟ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਾਏ ਗਏ। ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ, ਅੰਪਾਇਰ ਤੇ ਰੈਫਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਦਾ ਬਜਟ ਵੀ ਉਲੀਕ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਬਜਟ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਲੀਗ ਲਈ ਪਚਵੰਜਾ ਲੱਖ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਕੋਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਾਂਗ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਸਕੋਰ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਮਾਡਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੀਸ ਫਿਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਲੱਬ ਵੀ ਕਰਨ। ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ ਵਰਤ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਦੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਗਈ।

ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਜਾਂ ਦਸੰਬਰ 2009 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਫਰਵਰੀ ਜਾਂ ਮਾਰਚ 2010 ਵਿਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ। ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਲੀਗ ਲਈ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ 2011-12 ਦਾ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿੰਦ ਮਾਹੀ ਜੇ ਚੱਲਿਓਂ ਲੁਧਿਆਣੇ...

ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹੰਸ ਜਦੋਂ ਦੁੱਧ 'ਚ ਚੁੰਝ ਪਾਉਂਦੈ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਅਲੱਗ ਤੇ ਪਾਣੀ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਚੋਰ, ਯਾਰ, ਆਸ਼ਕ ਤਿੰਨੇ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਮੰਗਦੇ ਨੇ। ਪਪੀਹਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਲਈ ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੈ, ਪਰ 'ਭੱਖੜਾ ਬਰਸਾਤ ਨਾ ਪਵੇ' ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੈ। ਇਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੜੀ-ਖਪੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਈਰਖਾ ਵਾਲਾ ਸੜ ਸੜ ਬੁੱਢਾ ਹੁੰਦੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ 'ਨੱਚਿਆ ਚਾਅ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਝਾਂਜਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਪੈੜ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਡਿਗਣ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਕਿਫ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਇਕ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਦਿਖ 'ਚ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਲਗਦੈ, ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਜੱਸੋਵਾਲ 'ਚੋਂ ਢਾਈ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਭੀੜ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਵੀ 'ਕੱਲਾ ਦਿਸਦੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਉਹਦੇ 70ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ 'ਬੱਚੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬੁੱਢੇ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਹਰ ਅਰਥੀ 'ਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੇਟਿਆ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਅੱਗਾ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ....ਭਲਾ ਕੀਹਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਉਹ ਗੀਤ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਜੇ ਪੱਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਨ। ਉਹਨੇ ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇ ਆਹਰ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤਦ ਵੀ ਉਹਦੇ ਘਰ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਨੀ ਸਾਂਝ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਦੋ ਮੇਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲਾ ਤੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲਾ ਇਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਬਣੇ ਸਨ। ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਹੇਕਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ, ਚੀਕਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਨੱਚਣ ਲਾਏ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾ ਲੱਖ ਵਰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇ ਦਿਉ। 'ਦਿਲ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤਾਂ ਪੀੜ੍ਹਾਂ ਮਾਪ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤਿਆਂ ਵੀ ਬੌਣੀ ਲੱਗਦੀ ਰਹੇਗੀ...ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ।'

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਕਿਆ ਕਮਾਲ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਚਮਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਕਾਨ ਤਾਂ ਸੌਖਿਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਔਖਾ ਬਹੁਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੱਖਣਾ ਪੱਟਣ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ ਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਕੌਣ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲ ਤੋੜ ਕੇ ਜਾਂਦੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਉਹਦੇ ਜਿਵੇਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਆਲੋਚਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਓ ਉਹਦੇ ਵਾਂਗ ਬਣਨਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਜੀਹਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਨਅਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਤੀਜਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਗਰਮ ਲੀੜਿਆਂ ਦੀ ਬੁਣਾਈ ਇਥੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਓਲੰਪਿਕ ਤੇ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੀ ਹੀਰੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਣੇ ਸਾਈਕਲ ਦੌੜਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਭਈਏ ਇਥੇ ਹਨ, ਹਰਾ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਇਥੇ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਥੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦੁਆਲੇ, ਝਾੜ-ਝੀਡਿਆਂ ਵਿਚ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ 'ਜੰਗਲ-ਪਾਣੀ' ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਇਥੇ ਹੀ ਦਿਸਣਗੇ। ਗੰਦਗੀ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਬੋਤਲਾਂ ਜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਕ ਥਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੂਈ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਹਨ ਕਿ ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ. ਪਾਜੇਟਿਵ ਮਰੀਜ਼ ਇਥੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਹਨ। ਇਥੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗਾ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹਲਕਾ ਵੀ ਹੈ, ਝੁੱਗੀਆਂ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਵੀ, ਮਾੜੇ ਗਵੱਈਆਂ ਤੇ ਢੋਲਕੀ ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜਬਰੀ ਵਸਾਈ ਗਈ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਧੱਕਾ ਕਾਲੋਨੀ ਵੀ। ਇਥੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਵੀ, ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ, ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਲਾਗੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੀ ਪੀਲੀ ਕੋਠੀ ਹੈ, ਧੂਰੀ ਵਾਲੇ ਫਾਟਕ ਨੇੜੇ ਸਦੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਫੌਜੀ ਕਾਲੋਨੀ ਨੇੜੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਕਈ ਮਾੜੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੋਧੇਵਾਲ ਬਸਤੀ 'ਚ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਰਿਹਾ, ਇਥੇ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਵਲ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗੜਬੇ ਵਾਲੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਹੈ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਪਿੰਡ ਚਾਰ ਕੋਹ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਮਾਲਪੁਰ, ਦੇਵ ਦਾ ਥਰੀਕੇ ਪੰਜ ਕੋਹ, ਚਮਕੀਲੇ ਦਾ ਦੁੱਗਰੀ ਤਿੰਨ ਕੋਹ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਦੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਡੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਭਰਤ ਨਗਰ ਚੌਂਕ ਵਿਚਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਕਦੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਹਰ ਨਗਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਵੀ ਰਿਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹਦਾ ਲੰਬਾ-ਚੌੜਾ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਵਾਂਗ ਇਥੇ ਸਾਧ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਚੋਰ ਵੀ, ਠਗ ਵੀ, ਭਲੇਮਾਣਸ ਤੇ ਸ਼ਰੀਫ ਵੀ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕ ਵੀ, ਵਪਾਰੀ ਵੀ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਪੁਲ ਤੇ ਚੌੜਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਘੰਟਾ-ਘਰ ਵਾਂਗ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਬਲੀਸ਼ਰ 'ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ' ਵੀ ਇਥੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਟਲ ਵੀ ਨੇ ਤੇ ਰੇੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਢਾਬੇ ਵੀ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਇਥੇ ਜਰਨੈਲ ਘੁਮਾਣ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਖਰ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਭਜਨਾ ਅਮਲੀ ਤੇ ਬਾਲੇ-ਭਾਲੇ ਹੋਰੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰਦੇਵ ਨਗਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਸਾਬਕਾ ਕੁਲਪਤੀ ਐਸ.ਐਸ. ਜੌਹਲ ਤੇ ਨੇੜੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ। ਭੂਮਿਕਾ ਲੰਬੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ-ਅਸਿੱਧਾ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹੈ ਸ. ਜੱਸੋਵਾਲ। ਕਾਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਧੂਣਾ ਧੁਖਾ ਅਖਾੜਾ ਜਮਾ ਲਿਆ-ਤਸਵੀਰ ਜਨਮੇਜਾ ਜੌਹਲ

ਕੋਈ ਲੱਖ ਕਹੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਛਾਨਣੀ 'ਚ ਰੋਕਣ ਵਾਂਗ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਠੇ ਜਿੱਡੇ ਕੱਦ ਤੇ ਚੁਬਾਰੇ ਜਿੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅਹੁ ਤਿਲਕ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਰਗਮ 'ਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਰਿਧਮ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੀ ਕਰਕੇ ਵੇਖੀ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਿਹੈ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਣਿਆ, ਕਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸੀਆ ਵੀ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਬਣ ਕੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਕਹੇ-ਸੁਣੇ ਐਮ.ਪੀ. ਲਈ ਵੀ ਲੜਿਆ, ਪਰ ਜਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਉਹ ਆਖਦੈ ਸੰਨਿਆਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਗੰਧਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਭਲਿਆਂ ਮਾਣਸਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ, ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਖਾਲੀ ਡੱਬਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰੁਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟ ਹੋਈਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਕੀ? ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਨਾ ਆਪ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ ਤੇ ਨਾ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਣ ਸਕਿਆ। ਸੱਚ ਨੂੰ ਨ੍ਹੀਂ ਲੋਕ ਬਾਦਲਾਂ ਤੇ ਕੈਪਟਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਲਕੀਤ ਦਾਖਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਵਾ, ਬੀਰਮੀ ਉਹਦੇ ਸੇਵਕ ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਸਿਹੁੰ ਨਾਲ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਰਹੀ, ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਕਾਲੀ ਤੌੜੀ ਉਸ ਨੇ ਗਿਲ੍ਹੇ-ਸ਼ਿਕਵਿਆਂ ਦੇ ਚੁਰਾਹੇ 'ਚ ਠੀਕਰ-ਠੀਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

'ਰੱਬ ਇਕ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ...', 'ਰਹੀ ਵਾਸਤੇ ਅੱਤ ਸਮੇਂ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ...', 'ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾ... ਅੰਬੀ ਦਾ ਬੂਟਾ...' ਵਰਗੀਆਂ ਅਮਰ ਕਾਵਿ- ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣੇ 'ਚ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲਗਾਇਆ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੇਲੇ ਇਹਦੇ ਮੋਹਰੇ ਗੋਡਣੀਆਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਉਨੀ-ਵੀਹ ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਕਹੇਗਾ, 'ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਹੜਾ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਹੜਾ ਮਨੂਰ ਜਾਂ ਭੱਖੜੇ ਵਰਗਾ ਔੜ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਗਵਰਨਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹੜਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੰਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਮੇਲੀ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਥੇ ਜਾਦੂਗਰ ਵੀ ਆਏ, ਸਪੇਰੇ ਵੀ, ਨਕਲੀਏ ਵੀ, ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਵੀ, ਭੰਡ ਵੀ, ਕਵੀਸ਼ਰ ਵੀ, ਢਾਡੀ ਵੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ, ਢੋਲਕੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ, ਵਾਜੇ ਵਾਲੇ ਵੀ, ਗਿੱਧੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਭੰਗੜੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੇ ਕੀਹਨੇ ਨਹੀਂ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੱਟੀ ਖਾਧੀ। ਮੈਂ ਰਸਦ 'ਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ। ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣਾ ਵੀ ਜੱਸੋਵਾਲ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨਗਰ ਵਿਚਲੇ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ ਭੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕਾਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣੇ, ਡਾਕਟਰ ਸੁਖਨੈਨ ਇਥੋਂ ਗਵੱਈਆ ਬਣਿਆ, ਕੁਲਦੀਪ ਪਾਰਸ ਵੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਵੀ, 'ਚਿੱਠੀਏ ਨੀ ਚਿੱਠੀਏ' ਇਥੇ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਥਾਲ ਵਜਾ ਕੇ ਗਾਇਆ, ਚਮਕੌਰ ਖਟੜਾ ਹੁਣੇ ਉਹਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੰਦਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਵੇ, ਭੁੱਖ-ਮਿਟਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਛਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਧੋਂ-ਵਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਰਗ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਖਾਲੀ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਅੱਕ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਅਤਿਵਾਦ ਤੋਂ ਡਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਮਨੋਬਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਲਾਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨ੍ਹੀ ਸੱਦਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦਾ ਰਿਹੈ, ਗਵਾਉਂਦਾ ਵੀ ਤੇ ਤੇਲ-ਪਾਣੀ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦੁਆਉਂਦਾ। ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕਰਵਾਇਆ, ਜੀਹਦੇ ਜਿਹੜਾ ਯੋਗ ਸੀ।

ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਬੀਨਾਂ ਵਾਲੇ, ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਸਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਫੋਟੋਆਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਬਹਾਨੇ ਤਿਲ-ਫੁਲ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨਾਂਗੇ ਸਾਧੂ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਢੀਠ ਬੰਦਿਆਂ ਮੂਹਰੇ ਅੱਕ ਕੇ ਕਹੇਗਾ 'ਆਹ ਤੇਰਾਂ ਰੁਪਏ ਮੇਰੇ ਗੀਝੇ 'ਚ ਨੇ, ਇਹ ਤੂੰ ਮਾਰਲੈ ਸਿਰ 'ਚ। ਬਲਜੀਤ ਇਹਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪਿਲਾ 'ਤੇ ਫੜਾ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਰਿਕਸ਼ਾ।'

ਘਰ ਦੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਦਰਸ਼ਕ ਕਰਵਾਵਾਂ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦਫਤਰ ਹਨ। ਦੋ ਕੁ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਉਹਨੇ ਰਹਿਣ ਜੋਗਾ ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ-ਉਠਣ ਜੋਗਾ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ। ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਕਮਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਵੀ.ਡੀ.ਓ. ਫਿਲਮਾਂ, ਫੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਐ। ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਪਈਆਂ ਟਰਾਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖੇਗਾ, 'ਆਹ ਸਵਾ ਗਿਆਰਾਂ ਸੌ ਗਹਿਣੇ ਨੇ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੇ ਘਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਨਿਆਰਾ ਲੈਂਦਾ, ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਧਾਰ ਦਿੰਦਾਂ। ਜਿੱਦਣ ਫੂਕ ਨਿਕਲੀ, ਕੀਹਨੇ ਸੰਭਾਲਣੇ ਨੇ, ਸਭ ਢੇਰ 'ਚ ਜਾਣਗੇ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੜਾ ਨੇੜੇ ਰਿਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਕੁਝ ਨ੍ਹੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਹ ਮੁੱਕੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਗੇ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੈ ਤੇ ਨਾ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ। ਤੋਰੀ-ਫੁਲਕਾ ਕਿਰਾਏ-ਕਰੁਏ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦੈ। ਪਰ ਘਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਮਿਲਦੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਖੇਗਾ, ''ਹਾਲੇ ਟਾਈਮ ਨੀ ਹੋਇਐ, ਬਲਜੀਤ ਦੁੱਧ 'ਚ ਪੱਤੀ ਪਾ ਲਿਆ, ਨਾਲ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਡੱਬਾ ਵੀ।' ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਟਿੱਕਰ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੈ। ਆਥਣੇ ਪੈੱਗ ਵੀ ਮਿਲਦਾ। ਖਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗਾ, 'ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਖਾ ਲੈ, ਖਾ ਲੈ ਹੋਰ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪੇੜੇ ਮਿਲਣੇ ਆ।'

ਕੋਈ ਬਾਹਰੋਂ ਘਰੇ ਮਿਲਣ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਫੋਨ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਇਕੋ ਗੱਲ ਕਹੇਗਾ, 'ਦੋ ਕੁ ਬੋਤਲਾਂ ਫੜ ਲਿਆਵੀਂ, ਮੁਰਗਾ ਵੀ, ਚਾਰ ਲੈ ਆਵੀਂ, ਦਾਲ ਲੈ ਆਵੀਂ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੈ।'' ਗਰੀਬੜਾ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ੀ-ਬਾਜੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਪੈਸਾ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹੇਗਾ, 'ਪਾ ਦੇ, ਪਾ ਦੇ ਇਹਦੀ ਜੇਬ 'ਚ ਪੰਜ ਸੋ, ਗੁਣ ਗਾਊ। ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ; ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦੇ ਦੋ ਗਾਂਧੀ ਆਲੇ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਲਾ ਦਊ, ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ।

ਇਕ ਵਾਰ ਜੱਸੋਵਾਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁੱਲੇ-ਹੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਤੇ ਲੁਆਈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਬੋਲੀ ਨੇ ਬਹਾਰਾਂ ਲਿਆ ਤੀਆਂ। ਚੱਕ ਦਿਉ ਰਕਾਟ ਉੱਤੋ ਸੂਈ ਵੀ ਵਿਚੋਲਾ ਕਹਿੰਦਾ...ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪੂ ਰੁੱਸਿਆ ਫਿਰੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਨਾ ਕੁੜਮਣੀ ਦੇਖੀ।'

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 33 ਉਤੇ)

ਅੱਸੀ ਕਿੱਲੋ ਸੋਨਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਸੰਤਾਂ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ

ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਤੜਕਸਾਰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਘੰਟਾ ਘਰ ਵਾਲੀ ਡਿਓੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਮਾਰਕਿਟ ਦੀ ਇਕ ਉੱਚੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਤੋਪ ਦਾ ਗੋਲਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਟੇਕਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤੀਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਤਹਿਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੜਵਈ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਏ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੋਨਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੂਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ 1986 ਦੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਵੇਲੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਕਿੰਨੇ ਸਨ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਸੋਨਾ ਅੱਸੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਕਾਂਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਸੀ।

ਫੌਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗੋਲੇ ਤੋਂ 15-20 ਮਿੰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਫਾਇਰ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇਕ ਉਚੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਮਾਊਂਟੈਨ (ਪਹਾੜੀ ਤੋਪ) ਗੰਨ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਲੜਾਈ ਗਹਿਗੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। 4 ਜੂਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ 5 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੰਟਾ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਲਾਈਟ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜ ਦੇ ਕਈ ਹਮਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਛਾੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕਈ ਗੁਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬੀਤੇ 60 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਟਕਣ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ 5 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਵਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਜਨਰਲ ਨੇ ਆਪ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤੜਕਸਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਹਿਗੱਚ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਰਤ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਇੰਨੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿਓ।" ਸੰਤ ਅੱਗੋਂ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੇ, "ਜਨਰਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ।" ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲਈ ਚਾਦਰ ਲਾਹ ਕੇ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਲੇਟ ਗਏ। ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸਵੇਰ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਸਿੰਘ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਗੋਲੇ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।" ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸੰਤ ਇਕਦਮ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰਾਗੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 25-30 ਸੀ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ "ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਾ ਹੈ" "ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਾ ਹੈ" ਕਹਿਣ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸੰਤ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਉੱਪਰ ਕੱਪੜਾ ਲੈ ਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ।

ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਢੱਕ ਕੇ ਪਏ ਰਹੇ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸੋਨੇ ਵਾਲਾ ਗੁੰਬਦ ਢਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆਂ ਇਕਦਮ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਨ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਖੜੋ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਪਾਂ ਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਅੱਗ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਰਾਂਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖਿਲਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਬਰਾਂਡੇ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੋ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਗੁਰਜੀਤ, ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਔਹ ਜੋ ਸਰੀਰ ਪਿਆ ਹੈ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਹੈ।" ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਆ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਢੇਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ, ਭਾਈ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤਾਲੇ ਤੋੜ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਲੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ।

ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੱਪੜਾ ਮਿਲਿਆ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਓਥੇ ਮਾੜੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਪਈਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਲਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕੇਵਲ ਚੋਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਅਕ ਰਹੇ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੋਜਕੀਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਜਦ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਲ ਨਿਕਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨੰਗੇ ਸਨ। ਫੌਜੀ ਬੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਬੜੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਨੀਮ-ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਛਤਾਵਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਖੋਜਕੀਪੁਰ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਫੌਜੀ ਵੀ ਅੱਕ-ਥੱਕ ਗਏ ਸਨ। 4 ਜੂਨ ਤੜਕਸਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

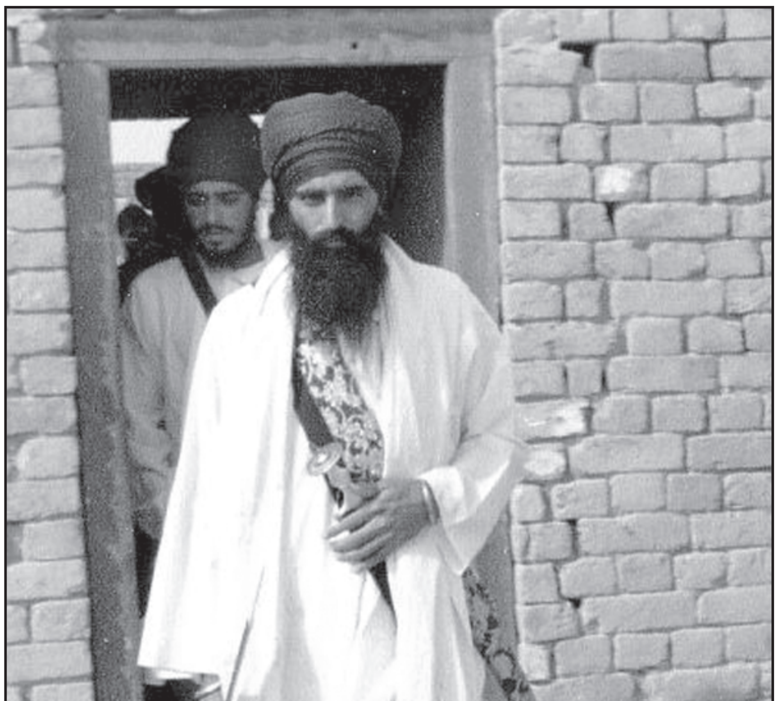

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਕਿ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓੜ੍ਹੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਓਥੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਵੀ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਉੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਪੰਡਤ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਸਬੰਧੀ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੂੰਡੀ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾਏ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਮੋਰਚਾ ਸਰ ਕਰ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵਿਚ ਆਏ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ, ਜਿਥੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਨੇਡ ਸੁੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਨੇਡ ਸੁੱਟ ਕੇ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹਣ ਉਪਰੰਤ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬੱਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਤੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਦੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਾਂ ਟੌਹੜਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਈਸਾਪੁਰ, ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੀਡਰ ਲੁਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਗ਼ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਬੁੰਗੇ ਦੇ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਅੱਠ ਜੂਨ ਤੱਕ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਬਚ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਹ ਸਿੰਘ ਇਕ ਫੌਜੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਢ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਕੋਈ ਯਤਨ ਸਫਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫੌਜ ਇਹਨਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇਗੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਫੌਜ ਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਜਦ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੁਰੰਤ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤ ਤੇ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇਣ ਆਏ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਣ। ਪਰ ਪੰਡਤ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਸ.ਪੀ., ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਰਾਤ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੌਜ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਇਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਡਤ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੇ ਅੜਿੱਕਾ ਨਾ ਡਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੰਤ ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਨਾ ਮੰਨਦੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੀਆਂ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸੀ।

ਡੀ.ਸੀ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਜਦ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੈ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਡੀ.ਸੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਸ. ਬਰਾੜ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਬੈਠੀਆਂ ਕੁਝ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁੱਟਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗਰਲਜ਼ ਵਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਉਪਕਾਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਗੰਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਪੱਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਵੀ ਫੌਜੀ ਹੜੱਪ ਕਰ ਗਏ।

ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕਿੱਲੋ ਸੋਨਾ ਤੇ ਪੈਂਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੋਨਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚਲੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਹੋਏ ਨੂੰ 24 ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਤਹਿਖ਼ਾਨਾ (ਭੋਰਾ) ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਿਆ, ਜਿਥੇ ਨੰਗੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਯਾਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਮਸਾਲੇ ਲਾ ਲਾ ਛਾਪੀ ਸੀ) ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸੁਰੰਗ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਿਕਰਮਾ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਤੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛਾਉਣੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਅੱਤ ਘਿਨਾਉਣੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿੰਘ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਤਿਹਾਏ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਖਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਭਾਈ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ 13 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੈਟਰੀ ਦੇ ਚਾਨਣੇ 'ਚ ਲਿਆ...

ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ 1984 ਵਿਚ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਉਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਦੇ ਗਰਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ ਰਹਿੰਦੇ ਭਰਾ ਪਰਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਸਾਲੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹੱਡੀਂ ਹੰਢਾਇਆ ਸੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਆਤਮਕਥਾ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ।

ਇਕ ਤਰਕਾਲੀਂ ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। 'ਫਤਹਿ ਗਜਾ' ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ, "ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਂਕ ਨਹੀਂ।"

"ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਬੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ।"

ਮੈਂ ਵੀ ਲਸੂੜੇ ਦੀ ਗਿਟਕ ਵਾਂਗ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤੇ ਫੇਰ ਤੈਅ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਮਾਂ।

ਮਿਥੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਫਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਫਰਾਸ਼ ਤੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦੇ ਦੱਸਦੇ, ਜਿਥੋਂ ਕੁਝ ਭੁੱਲਦਾ ਜਾਪਦੇ, ਉਸ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ।

"ਵੇਖੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਂ ਸੱਤਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਪੁੱਛ ਲਉ।"

ਥੋੜ੍ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਕਿ ਏਡੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੋਹੜੇ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਂ ਸੱਤਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੂਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਇਆ।

ਸਵਾਲ-ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੌਜੀ ਸਾਕੇ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ?

ਜਵਾਬ-ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗੋਲੀਆਂ ਵੱਜ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਫੌਜ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹਮਲਾ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ 4 ਵਜ ਕੇ 20 ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। 10-12 ਵੱਡੇ ਗੋਲੇ ਚੱਲੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੈਂਕੀ ਤੇ ਸਿੰਧੀਆਂ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਲੀਆਂ ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਸਵਾਲ-ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਰਿਆਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰੀਕ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕੇ?

ਜਵਾਬ-ਪੰਜ ਜੂਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਆਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਾਂ ਕੀਤਾ। ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਗੋਲੀਆਂ ਜਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ *ਵਧਾਅ* ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ। ਰਾਤ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਤੱਕ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਖਆਸਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਅਸਾਂ ਬੈਟਰੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਲਿਆ।

ਸਵਾਲ-ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ?

ਜਵਾਬ-ਪੰਜ ਜੂਨ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਥੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰ, ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਥਾਂ ਹੀ ਰਹੇ, ਜਿਥੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਰਿਆਦਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਉਪਰ ਸਨ।

ਸਵਾਲ-ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਥੀ ਸਨ?

ਜਵਾਬ-ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ।

ਸਵਾਲ-ਪੰਜ ਜੂਨ ਨੂੰ ਫੌਜ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਵਜੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਈ?

ਜਵਾਬ-ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਾਤ ਦੇ 9 ਕੁ ਵਜੇ ਸਨ। ਦਿਖਾਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਛੱਡੀ। ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਾਲੇ ਪਰਨੇ ਨੂੰ ਭਿਉਂ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਫੇਰਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਫਾਇਰਿੰਗ ਹੋਈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣੀ ਘੱਟਦੀ ਗਈ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤੀ ਫੌਜ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੌੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹੋ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਤਲੀ ਛੱਤੋਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡੇ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੌਣ ਸਨ?

ਜਵਾਬ-ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਸਨ। ਇਹ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਫਰਾਸ਼ ਤੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਪਿਆਰਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ।

ਸਵਾਲ-ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਟੈਂਕ ਆਦਿ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ?

ਜਵਾਬ-ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ 10 ਕੁ ਵਜੇ ਟੈਂਕ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਤੇ ਫੇਰ 'ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ' ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਰ ਝੱਖੜ ਝੁਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਤਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕਿਥੇ ਆਸਰਾ ਲਿਆ?

ਜਵਾਬ-ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੋਲੇ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਇਕ ਦੀਵਾਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਟੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਝ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲੇ ਬਾਹਰੋਂ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੋਲੀ ਕੋਈ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲ ਰਹੀ, ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਿਉਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਦਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸਵਾਲ-ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ?

ਜਵਾਬ-ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣੀ। ਜਿਹੜੀ ਕੰਧ ਦਾ ਅਸਾਂ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਾਰ ਨਲਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਲਕੇ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਖੜਾਕ ਕਾਰਨ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਛੇ ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਆਮ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੁੰਝਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੋ, ਜੋ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ-ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਏਨੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰ ਵੀ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਹੀ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਢੇ ਕੁ ਅੱਠ ਵਜੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਲਕੇ ਉਤੇ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਗੋਲੇ ਦੀ ਧਮਕ ਨਾਲ ਕੰਧ ਵਿਚਲਾ ਬੂਹਾ ਚਪੱਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਥੱਲੇ ਬੈਠੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?" ਫੇਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਬਹੁਤ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ?" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਹਾਡਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇੰਝ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ?

ਜਵਾਬ-ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਫੌਜੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਲੜਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ।

(ਮੈਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਹਿ ਨਾ ਦੇਣ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਜਿਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਸਕਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।)

ਸਵਾਲ-ਸੰਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਾਹਰ ਜ਼ਰੂਰ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦੇ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤਾ?

ਜਵਾਬ-ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਪੌਣੇ ਕੁ ਨੌਂ ਵਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੋਹੜ ਵਾਲੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ 'ਬੋਹੜ ਵਾਲੀ ਹਵੇਲੀ' ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 42 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਇਕ ਔਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ, ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ 6 ਜੂਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 8 ਜੂਨ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇ। 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀਂ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਮਿਲਟਰੀ ਉਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਸਿਵਾਏ ਕਛਹਿਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਪੜੇ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਐਡੈਂਟੀ-ਕਾਰਡ ਵੀ ਵਿਖਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰੇ ਗਰੂਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਐਲ.ਐਮ.ਜੀ. ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਹਨ, ਨਵਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲੋਡ ਕਰ ਲੈ। ਉਹ ਨਵਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲੋਡ ਕਰਨ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਮੇਜਰ ਉਥੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਜਾਟ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਾਠੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਮੰਦਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੈ ਗਏ। ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 40-50 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਰਾਈਫ਼ਲ ਦੀਆਂ ਬੱਟਾਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਠੁੱਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪੀਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਵੀ ਹਿੱਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 40-50 ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸੇ ਮੇਜਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੋ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਾ ਅਦਨਾ ਜਿਹਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਦ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ। ਮਨ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੂਕ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਅੱਜ ਫੌਜ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧਿਆਇਆ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰੀ ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀਂ। ਫੌਜ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਆਏ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਜਰ ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮੇਜਰ ਨੇ ਵਾਇਰਲਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਏਰੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕੁਰਸੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ, ਆਪ ਬਹੁੜ ਕੇ ਬਿਰਦ ਦੀ ਪੈਜ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਅਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਜਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੇਖੋ ਤੁਸੀਂ ਭਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਪੁੱਛਾਂਗਾਂ ਸੱਚ ਦੱਸਣਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ 12 ਵਿਅਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰੀ। ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 40-50 ਬੰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵਾਂ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਭ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਸ ਮੇਜਰ ਕੋਲ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਉਤੇ ਬੜਾ ਮਾਣ ਸੀ। ਫੌਜ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ। ਫੌਜ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਵੀ ਵਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਵੀ ਪਿਆਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ ਕੈਂਪ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫੇਰ ਇਕ ਹਵਾਲਦਾਰ ਮੇਜਰ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਈਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਲਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪਏ, ਪਰ ਹਵਾਲਦਾਰ ਮੇਜਰ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਫ਼ਕੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਢੋਣ ਵਾਲਾ ਟਰੱਕ ਸੀ ਤੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਚ ਬਚਾ ਕੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ-ਇਹ ਗਲ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਵਜੇ ਦੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਮਿਲਟਰੀ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਤਰਕਾਲਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਮੇਜਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਗੈਰਾ ਪਿਆਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ ਵਾਲੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਰਹੋਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਰਾਤ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਵੀ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੂੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਸਭ ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਸਨ। ਥੱਲੇ ਫਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਕਲੀ ਖਿਲਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਖੈਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਕੱਟੀ।

9 ਜੂਨ ਦਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਵੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਲ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਕੁ ਵਜੇ ਮੈਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਥੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਹਵਾਲਦਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਥੇ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 31 ਉਤੇ)

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਲ ਚੁਰਾਸੀ

'ਅੰਬਰੀਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਘਰ ਘਰ ਹੋਣ ਵਿਚਾਰਾਂ'। ਅਜ ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਬਰ ਉਤੇ ਇਕ ਅਸ਼ੁਭ ਗ੍ਰਹਿ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਫੌਜੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਟਕੀਲੀ ਤੋਰ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਖੂਨੀ ਸਾਕਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ।

25 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਝੱਖੜ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੱਠੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੋਚਾਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਤੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਪਰ ਸਿਰਫ ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ਤਰ ਵਾਂਗ ਚੁਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਪ ਫੌਜ ਵਿਚ ਰਿਹਾਂ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪਰਦੇਸ ਬੈਠੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮਨ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ। ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੇ ਮਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਜੀਅ ਕਰੇ ਉਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਚਲੇ ਜਾਈਏ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ ਦੁਖੜੇ। ਹਰਾ ਪੱਤਾ ਉਡੀਕਦਿਆਂ ਸੰਨ 88 ਆ ਗਿਆ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈਂ ਭਾਅ ਜੀ (ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ) ਅੱਗੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੁਰ ਪਏ। ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਤਾਰਾਗੜ੍ਹ ਤਲਾਣਾ (ਨੇੜੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕੋਈ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਭਾਅ ਜੀ ਦਲਬੀਰ ਮੈਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਮੁੜ ਅੱਥਰੂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ 25ਵੀਂ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕੀਤਾ। ਭਾਅ ਜੀ ਦਲਬੀਰ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

-ਪਰਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗਾਰਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਭਾਗ – 1

ਹਰਪਾਲ ਹੋਰੀਂ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰੇ, ਅਗਸਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕਦੀ ਹੁਣੇ ਹੀ ਲੰਘੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਹੌਲ ਵਿਚ ਸੁਖਾਵਾਂ ਜੇਹਾ ਸੁਹਜ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਚੁਲਬੁਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਕਰਦੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮੱਕੀ ਚੱਬਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਚਰਨੇ 'ਤੇ ਪਈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸਨ। ਹਰਪਾਲ ਹੋਰੀਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਵਲ ਭਵੰਤਰ ਕੇ ਝਾਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਫੱਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਪਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ, "ਬਈ ਚੂਹੜਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਈ ਗਰਾੜਿਆ ਫਿਰਦੈ!"

ਹਰਪਾਲ ਖਾਲੀ ਖਾਲੀ ਚਰਨੇ ਹੋਰਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਪਾਲ!"

"ਹੂੰ!" ਉਸਨੂੰ ਪੰਡਤ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਡੂੰਘੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, "ਯਾਰ, ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਜਮਾਂ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਰਸੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧਵਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਲਿਉ, ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੱਪਣੀਆਂ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ।"

"ਕਰਦੇ ਆਂ ਕੁਸ਼।" ਆਖਦੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕਦਮਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਕਾਲਜ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਇਧਰ ਉਧਰ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਭਾਲਿਆ, ਕੁਲਵੰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨਟੀਨ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀਂਦਾ ਦਿਸਿਆ, ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਮੁੱਕੀ ਜੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, "ਇਹਨੂੰ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਏਥੇ ਚਾਹ ਡੱਫਣ ਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਐ! ਘਰੋਂ ਭੁੱਖਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਨੈਂ?"

ਬਰਾੜ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲੀ ਤੱਕ ਕੇ ਉਸ ਬਾਕੀ ਬੱਚਦੀ ਚਾਹ ਇਕ ਘੁੱਟ ਨਾਲ ਪੀ ਲਈ ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਗੱਲ ਕੀ ਐ?"

"ਅਜੇ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੈ!" ਪਾਲ ਨੇ ਰਤਾ ਚੱਕਵੀਂ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰੀ, "ਉਧਰ ਚੂਹੜਾ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਪੱਗ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਖਿਲਾਰੀ ਫਿਰਦੈ।"

"ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਯਾਰ!" ਉਹਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਭਗਰਣੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਤੱਕਿਆ। ਫੇਰ ਉਸ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਵਲਾ ਕੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤੋਰੀ, ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਠਰੰਮੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, "ਦੇਖ ਲਉ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗੇ, ਜੇ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠੀ ਪਈ, ਫੇਰ ਪਾਲ ਪਾਨਾਂ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੱਬਣਾ ਪੈ ਜੂ!"

"ਨਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਲੀ ਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਈ ਨਾ ਦਿਸਿਆ!"

ਬਰਾੜ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਚੂਹੜੇ ਨਾਲ ਫਸ ਗਈ। ਪਰ ਉਸ ਆਖਿਆ ਨਹੀਂ।

"ਆਪਾਂ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਆਂ! ਭੈਣ ਦੇ ਯਾਰ ਚੂਹੜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਆਂ, ਨਾ ਸੂਤ ਆਇਆ, ਗੁੜ ਵਾਂਗ ਭੰਨ ਦਿਆਂਗੇ।"

"ਚਲੋ!" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਬੈਂਚ ਉੱਤੇ ਪਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਝਾੜ ਕੇ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ।

"ਹੁਣੇ ਉਹਦੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚਲਦੇ ਆਂ।"

"ਚਲੋ।" ਬਰਾੜ ਵੀ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ।

ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਮਾਹ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਗੇਟ ਟੱਪ ਆਏ। ਬਰਾੜ ਇਕ ਦਮ ਖਲੋ ਗਿਆ।

"ਕੀ ਗੱਲ?"

"ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਐ" ਉਹਨੇ ਟਰੈਫਿਕ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਤਣਾਅ 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰੀਆਂ, "ਜੇ ਉਹ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰਿਉਂ ਕੱਬਾ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਹੱਥੋ ਪਾਈ ਹੋ ਪਈ?"

"ਝੜੰਮ ਦੇ ਤਾਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਧਰ ਦੇਣੀਆਂ।"

ਕੁਲਵੰਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਭਉਂ ਕੇ ਪੰਡਤ ਦੇ ਗੋਲ ਭਰਵੇਂ ਮੂੰਹ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਹਰਖ ਵਿਚ ਮੱਚਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

"ਇਹ ਗੱਲ ਈ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਐ। ਉਥੇ ਉਹਦੇ ਹਮੈਤੀ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਆਪਾਂ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਆਂ, ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਵਾਂ ਤੋਂ ਥੋਡੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਘੇਰਾਂਗੇ।"

"ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਤੇਰੀ ਮੋਕ ਵੀ ਪੈਣ ਲਗ ਪੀ।" ਹਰਪਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਆ। ਬਰਾੜ ਨੇ ਨੱਠ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਮੋਢਾ ਫੜ ਕੇ ਖਲਾਰ ਲਿਆ।

"ਪਾਲ, ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਹੋਇਆ ਕੀ ਐ? ਤੂੰ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਮੰਨ, ਸੱਪ ਵੀ ਮਰ-ਜੂ, ਸੋਟੀ ਵੀ ਬਚ-ਜੂ।"

ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਵਲ ਚੁੱਪ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਝਾਕੇ।

"ਤੁਸੀਂ ਮਰੋ, ਜਨਾਨਿਉ ਜਿੱਥੇ ਮਰਨਾ ਐ!" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਟੱਸ ਟੱਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਲਰਾਜ ਵੀ ਵਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਾਂਗ ਪਸਰੇ ਹੋਏ ਹਜੂਮ ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਹਰਪਾਲ ਦੀ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਗ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਈ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਹਲੇ ਕਦਮ ਭਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਉਹ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਹਰਪਾਲ ਹੋਰੀਂ ਹਵਾ ਦੇ ਕੰਧੇੜੇ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਟੈਂਕੀ ਵਾਲੇ ਬੱਸ ਸਟਾਪ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤਾੜਿਆ, ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਹੋਰੀਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤੇ, "ਗਏ ਕਿਧਰ?"

ਉਦੋਂ ਹੀ ਬੱਸ ਹਾਰਨ ਮਾਰ ਕੇ ਆ ਰੁਕੀ, ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੱਸ ਦੁਆਲੇ ਝੁਰਮਟ ਪਾ ਲਿਆ। ਬਰਾੜ ਹੋਰੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੜਤਾਲਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੰਡਕਟਰ ਦੀ ਵਿਸਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਬੱਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਜਾਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ।

ਸਾਇੰਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਕੋਲ ਉਤਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਜੀਅ ਪਰਿੰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਰੇਤਲੇ ਰਾਹ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸਰਵਾੜ ਖੁਸ਼ਕ ਹਵਾ ਨਾਲ ਸਰ ਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਅਹੁ ਆਉਂਦੇ ਐ।" ਪੱਪੂ ਨੇ ਟਰਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਦੇ ਹਰਪਾਲ ਅਤੇ ਦਿਲਰਾਜ ਵਲ ਬਾਂਹ ਕੀਤੀ। ਟਰਾਲੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਟਰੈਕਟਰ ਹੌਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ ਟਰਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਏ। ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਬਰਾੜ ਤੇ ਪੱਪੂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਹੱਸ ਪਿਆ।

"ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਆਏ ਐਂ?"

"ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ, ਕੰਜ਼ਰ ਦਾ ਅਮਲੀ ਕਿਤੇ ਬਾਝ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ!"

ਕਾਲਿਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਚਰਨੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਤਾ ਕੁ ਸੋਚਿਆ, ਫੇਰ ਮੋਢੇ ਸਕੋੜੇ, ਸਿਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋ।"

ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਚਰਨਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਦਿਸਿਆ, ਅਖੀਰ ਸਦਰਪੁਰੇ ਦੇ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।"

"ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।" ਪਾਲ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਯਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਇਆ।"

"ਪਰ ਉਹਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਲਾਸ ਨਹੀਂ ਲਾਈ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਉਹਦਾ ਪੀਰਡ।"

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਬਰਾੜ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਬਰਾੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰੀਕ ਜਿਹੀ ਮੁੱਛ ਮਰੋੜਦਿਆਂ ਅੱਖ ਮਾਰੀ, "ਬਾਈ ਫੇਰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਉਡੰਤਰ ਹੋਏ ਵੇ ਐ!"

"ਫੇਰ ਹੁਣ?"

"ਫੇਰ ਹੁਣ ਕੀ?" ਉਸ ਅੱਖ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, "ਸਿੱਧਵਾਂ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਈ ਠੀਕ ਐ।"

ਜੱਕੋ ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਪਏ ਉਹ ਕਾਲਿਜ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਭਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਜੇ ਉਹ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਆ ਗਏ, ਪਰ ਚਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਦੋ ਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਇਧਰ ਉਧਰ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਇੰਜਣ ਸਟਾਰਟ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਅਣਮੰਨੇ ਜਿਹੇ ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਬੱਸ ਆ ਚੜ੍ਹੇ। ਸਿੱਧਵਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਲ੍ਹਾਂ-ਖੂੰਜੇ ਫਰੋਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਪਰ ਚਰਨੇ ਦਾ ਉਥੇ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਇਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਇਉਂ ਹਫੇ ਸਾਹੀ ਸਾਇਕਲ ਭਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿੰਡੋਂ ਉਰੇ ਸਾਇਕਲ ਰੋਕ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਾਹ ਨਾਲ ਬਾਕੀਆਂ ਵਲ ਤੱਕਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਹੋਏ ਭਾਫਾਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਕ ਮਾਰਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਬਰਾੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਾਈਆਂ, "ਭੈਣ ਦੇਣਾ, ਚੂਹੜਾ ਕਿੱਥੇ ਮਰ ਗਿਆ?"

"ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਆਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਾਂ ਵੀ ਪਾਣੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੇ ਲਾਹੀ ਫਿਰਦੇ

ਆਂ।"

"ਐਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਉਡੀਕਦੇ ਆਂ। ਪਾਲ ਨੇ ਸਾਇਕਲ ਸਟੈਂਡ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਨ ਢਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਪੱਪੂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਉਤਰੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਸਹਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਤੱਕਿਆ।

"ਕਿਤੇ ਝੜੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਨਾ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੋਵੇ।"

"ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।" ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਾਸੇ ਥੁੱਕ ਕੇ ਸੜਕ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਾਹਲੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਹਵਾ ਨਾਲ ਨਿੱਕਾ ਨਿੱਕਾ ਖੜਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਫੇਰ?" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਲਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

"ਫੇਰ...! ਫੇਰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਹੀ, ਇਉਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਜੂਗਾ।"

ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ ਅਤੇ ਸਾਇਕਲ ਰੇੜਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, "ਆਉ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਚਲਦੇ ਆਂ।"

ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜਾਚਿਆ, ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸਖਤਾਈ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਕੁਝ ਆਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਇਕਲ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਲਾਹ ਲਿਆ। ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਟੂਏ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ, ਉਸ ਉਹਦੇ ਵਲ ਖਸ਼ਿਆਨਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਕੇ ਨੋਟ ਫੜ ਲਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਅਜੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

"ਅਸੀਂ ਘਰੋਂ ਹੋ ਕੇ ਤੇਰੇ ਵਲ ਆਉਂਨੇ ਆਂ।"

ਪੱਪੂ ਨੇ ਸਾਇਕਲ ਬਾਹਰਲੀ ਫਿਰਨੀ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਵਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ, ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਜਣੇ ਬੋਹੜ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਉਗਾਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਮਮੂਲੀ ਜੇਹਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਆਖੇ ਹਰਪਾਲ ਮੂਹਰੇ ਲੱਗ ਤੁਰਿਆ। ਕੁਲਵੰਤ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖ ਵੇਖ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੱਪੂ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਵੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਨੀ ਦੇ ਕੱਪ ਨਾਲ ਦਾਰੂ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਹਰਪਾਲ ਝਬਦੇ ਹੀ ਉੱਠ ਖੜੋਤਾ, "ਚਲੋ ਬਈ ਹੁਣ ਐਵੇਂ ਨਾ ਮਸਾਲਾਂ 'ਚ ਤੇਲ ਫੂਕੀ ਜਾਉ।" ਉਸ ਲਹਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੂਰਜ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

"ਚਲਦੇ ਆਂ।" ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਲਾਬੀ ਭਾਅ ਵਿਚ ਭੱਖਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਬਰਾੜ ਵਲ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਫੇਰ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਆਖੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਬਾਕੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਉੱਠ ਤੁਰੇ। ਸੜਕ ਟੱਪ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਚਰਨਾ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਟਹਿਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਲਉ ਬਈ ਬਣ ਗਿਆ ਕੰਮ।" ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਚਾਂਵਲ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਘਰ ਵੀ ਨ੍ਹੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।"

ਪੱਪੂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਚਰਨੇ ਹੋਰਾਂ ਵਲ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਚਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, "ਕਿਵੇਂ ਐ ਬਈ? ਕਿਧਰ ਧਾਵਾ ਧਰਿਐ?"

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਰੁਖਾਈ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, "ਚਰਨਿਆ, ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਐ।"

"ਦੱਸੋ!"

"ਕੱਲੇ ਨਾਲ!" ਪੱਪੂ ਨੇ ਚਰਨੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਆੜੀ ਮੁੜ ਜਾ, ਇਹ ਤੇਰੇ ਮਗਰੇ ਈ ਆਉਂਦਾ ਐ।"

ਚਰਨੇ ਦਾ ਸਾਥੀ ਜਿਸ ਦੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਦਾਹੜੀ ਉਤਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕੱਦ ਮੱਧਰਾ ਸੀ, ਕਦੇ ਉਹ ਚਰਨੇ ਵਲ ਕਦੇ ਹਰਪਾਲ ਹੋਰਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ।

"ਇਹੋ ਜੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਐ!" ਚਰਨੇ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰ ਮੁਸ਼ਕਣੀ ਆ ਗਈ।

"ਕੋਈ ਨਾ, ਦੱਸਦੇ ਆਂ।" ਕਹਿ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਤੋਰ ਲਿਆ। ਚਰਨੇ ਦੀ ਭੂਆ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਦੋ-ਚਿਤੀ ਜਿਹੀ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਉਹ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ। ਕਿੰਨੀ ਵਾਟ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਤੁਰੇ ਗਏ, ਕੱਚੀ ਪਹੀ ਪੈ ਕੇ ਪੱਪੂ ਕੀ ਇੰਜਣ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਲ ਹੋ ਤੁਰੇ, ਚਰਨੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਪੜਤਾਲਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਫੇਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਰੋ ਯਾਰ, ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਐ।"

"ਆ ਜਾ, ਦੱਸਦੇ ਆਂ, ਜ਼ਰਾ ਬਹਿ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐ।"

ਦਿਲਰਾਜ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲਿਆ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਲਹਿਰਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੱਪੂ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਚਾਬੀ ਕੱਢ ਕੇ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅੰਦਰ ਟੇਢਾ ਖੜਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹ ਲਿਆ, ਉਹ ਚਾਰੇ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਗਏ, ਚਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤਾੜ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਿੱਜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਹਿਮਿਆ ਖਲੋਤਾ ਸੀ।

"ਹਾਂ ਬਈ ਹੁਣ ਕਰ ਗੱਲ।" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ, "ਕੀ ਸਲਾਹ ਐ ਤੇਰੀ। ਕੀ ਸਮਝ ਰੱਖਿਐ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ?"

"ਮੈਂ ਕੀ ਸਮਝਣਾ ਯਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਦੱਸੋ, ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਐ?"

"ਗੱਲ ਦਸਾਂਗੇ!" ਪੱਪੂ ਨੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰੀ, "ਹੋਰ ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਏਥੇ ਲਿਆਏ! ਗੱਲ ਵੀ ਦੱਸਾਂਗੇ! ਤੇਰਾ ਮਾਣ ਤਾਣ ਵੀ ਕਰਾਂਗੇ!"

ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਨਾਟਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਚਰਨੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮਾਂਦਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਥੁੱਕ ਲੰਘਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਕੁਸ਼ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਸਹੀ।"

"ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਈ ਕਿਹੜੀ!" ਬਰਾੜ ਨੇ ਬੋਲ ਕੱਢਿਆ, "ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਐ, ਪਤਾ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਐ। ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਐ। ਤੂੰ ਉਹਦਾ ਖਹਿੜਾ ਕਿਉਂ ਨੀ ਛੱਡਦਾ!"

"ਤੂੰ ਚੂਹੜਾ ਤੇ ਉਹ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ।" ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਖਲੋਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਪਈ, ਇਹਦਾ ਤੈਨੂੰ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਊਗਾ!"

ਚਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਬਰਾਇਆ ਖਲੋਤਾ ਸੀ।

"ਸਹੁੰ ਵੱਡੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ! ਕੋਈ ਗੱਲ ਨ੍ਹੀ, ਕੁਸ਼ ਵੀ ਨ੍ਹੀ।"

"ਮਹਾਰਾਜ ਥੋਡਾ ਚੂਹੜਿਆਂ ਦਾ ਜੇਬ 'ਚ ਈ ਹੁੰਦਾ ਐ।" ਚਰਨਾ ਭਵੰਤਰ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਜਲਿਆ ਕਟਿਆ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਧਰ ਝਾਕਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹਰਖ ਨਾਲ ਸੇਕ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਇਹਨੂੰ ਸਜਾ ਕੀ ਦੇਈਏ ਬਈ?" ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਿਆ।

"ਯਾਰ, ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨ੍ਹੀਂ....ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ....।"

"ਮੇਰਿਆ ਸਾਲਿਆ" ਪੱਪੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਾਮੇਂ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ, "ਨਿੱਤ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਮੋਸੇ ਤੂੰ ਖਾਵੇਂ, ਅੱਜ ਸਿਨਮੇ ਨ੍ਹੀਂ ਗਏ ਤੁਸੀਂ। ਕੋਈ ਨਾ, ਕਰਦੇ ਆਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ!"

"ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਯਾਦ ਰੱਖੂਗਾ।" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕੰਬਦਿਆਂ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, "ਇਹਨੇ ਨਿੱਕੀ ਸੁੱਕੀ ਜਾਤ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਐ! ਭੈਣ ਦੇਣਿਆ, ਕੁੱਤਿਆ ਚੂਹੜਿਆ! ਮੈਡੀਕਲ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆਂ।"

"ਪਾਲ, ਮੈਂ ਆਂਹਨਾ, ਇਹਦੇ ਝੜੱਮ ਦੇ ਛਿੱਤਰ ਮਾਰੋ!"

"ਨਹੀਂ।" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਨਾਸਾਂ ਫੁਕਾਰਦਿਆਂ ਚਰਨੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਇਹਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਦੇ ਆਂ।"

ਚਰਨੇ ਨੇ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਦੇਖਿਆ।

"ਵੇਖਦਾ ਕੀ ਐਂ!" ਪੱਪੂ ਨੇ ਘਰੋੜ ਕੇ ਆਖਿਆ।

"ਚਲ ਲਾਹ ਉਇ।" ਦਿਲਰਾਜ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ, "ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਜਮਾਈ ਬਣਾਈਏ।"

ਚਰਨਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਵੰਤਰਿਆ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਹਰਾਸੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਮਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, "ਐਤਕੀਂ ਛੱਡ ਦਿਉ, ਗਾਂਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋ-ਗੀ, ਬਸ਼ੱਕ ਨੀਂਵੇ ਥਾਂ ਬਹਾ ਲਿਉ।"

"ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਟਿੱਚਰ ਕਰਦੇ ਆ...! ਉਹਦਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਦੂਜੇ ਮੁੰਡੇ ਸਾਨੂੰ ਟਿੱਚਰ ਕਰਦੇ ਆ....! ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਆਂ, ਕੁੱਤੀਏ ਜਾਤੇ, ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਪਈ ਉਇ!" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੰਬਣੀਆਂ ਖਾਂਦਿਆਂ ਉਠ ਕੇ ਉਸਦੇ ਲਵੇ ਹੋ ਕੇ ਰੜਕਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, "ਲਾਹ! ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲਾਹ ਈ ਦਿਆਂਗੇ।"

"ਪਾਲ ਇਹਨੇ ਇਉਂ ਨੀ ਲਾਹੁਣੇ।" ਬਰਾੜ ਨੇ ਵੀ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਠਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਈ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ।"

"ਲਾਹ ਉਇ!" ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਚਰਨੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਡਰ ਤਰਲੋ ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਚਰਨੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਕਬੂਲਿਆ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ 'ਤਾਅੜ' ਕਰਦਾ ਥੱਪੜ ਉਹਦੀ ਸੱਜੀ ਗੱਲ੍ਹ 'ਤੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਉਤਲਾ ਪਰਨਾ ਥੱਲੇ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ।

"ਲਾਹ ਉਇ, ਨਹੀਂ ਪਾੜ ਕੇ ਭਰਾੜ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।"

ਪਰ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਡਰਿਆ ਸਹਿਮਿਆ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਤਰਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

"ਪਾਲ, ਇਉਂ ਨੀ ਕੰਮ ਬਣਨਾ!" ਪੱਪੂ ਨੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਤੇਲੀ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੁੱਖਾ ਵੀ ਖਾਧਾ!" ਆਖਦਿਆਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਤੇੜ ਪਾਏ ਪਜਾਮੇ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ, ਇਸ ਘੋਲ ਘੁਲਾਈ ਵਿਚ ਚਰਨਾ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਪੱਪੂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇਫੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਨਾਲਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਕਮੀਜ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲਰਾਜ ਤੇ ਪੱਪੂ ਨੇ ਲਾਹ ਕੇ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਖੂੰਜੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕਲੀ ਨਿੱਕਰ ਵਿਚ ਅਲਫ-ਨੰਗਾ ਖਲੋਤਾ ਸੀ।

"ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਲਾਹ ਉਇ, ਆਪਦੀ ਪਤੰਦਰਨੀ ਨੂੰ?" ਹਰਪਾਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗਰਜਵੀਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਸੈਨ?

ਲੋਕ ਨਾਇਕ

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਸੈਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਉਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਬਗੈਰ 2 ਸਾਲ 11 ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਡੱਕੀ ਰੱਖਿਆ? ਕਿਉਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਛਾਤੀ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵੈਲੋਰ ਦੇ ਵੱਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। 1976 ਤੋਂ 1978 ਤੱਕ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਹੌਸੰਗਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ 'ਚ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਰੋਗ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਮੇਲ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ੰਕਰ ਗੁਹਾ ਨਿਓਗੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨ ਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ, ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਨੇ ਨਿਓਗੀ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਡਾਲੀ ਰਾਜਹਾਰਾ (Dali Rajhara) ਵਿਖੇ ਖਾਣ-ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਉਥੇ ਖਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ 60 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 1857 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀਰ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 'ਸ਼ਹੀਦ ਹਸਪਤਾਲ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਲਗਭਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ੰਕਰ ਗੁਹਾ ਨਿਓਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਠੇਕੇਦਾਰ ਮਾਫੀਆ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਿਕੜੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 27 ਸਤੰਬਰ 1991 ਦੀ ਰਾਤ ਸੰਕਰਗੁਹਾ ਨਿਓਗੀ ਨੂੰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਅਸਲ 'ਚ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਪੱਖੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਓਗੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਉਥੋਂ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ 'ਚ ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ 1991 ਤੋਂ ਹੀ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਿਤਾਨਿਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ. ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਉਹ ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੀ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ। ਉਸ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਸਨੂੰ 2004 'ਚ 'ਪਾਲ ਹੈਰੀਸਨ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। 2008 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਹੈਲਥ ਵਲੋਂ ਜੋਨਾਥਨ ਮਾਨ ਐਵਾਰਡ (Jonathan Maan Award) ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਗੋਂ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਇਨਾਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਅਣਗਿਣਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦਸੰਬਰ 2007 'ਚ ਇੰਡੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇੰਸ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰ.ਕੇ. ਕੇਤਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇਲੀਨਾਂ ਇਕ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ 'ਰੂਪਾਂਤਰ' ਵੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀ

ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਸਬੰਧੀ ਮੁਫਤ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੇਂਡੂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਇਕ ਮੋਬਾਈਲ ਕਲਿਨਿਕ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਕੇ ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 20 ਆਦਿਵਾਸੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸ਼ੰਕਰ ਗੁਹਾ ਨਿਓਗੀ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਿੰਸਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਵੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਈ 2007 'ਚ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਲਈ ਕੋਰੀਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਸਾਲੇ ਫਰੰਟ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੂਰਨਿਮਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਿਵਊ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵੀ। ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੀਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਮਝ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਉਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਯਾ ਸੇਨ, ਫਿਲਮ ਮੇਕਰ ਸਿਆਮ ਬੈਨੇਗਲ ਮੈਗਾਸਾਸੇ ਜੇਤੂ ਅਰੂਨਾ ਰਾਏ, ਬੁੱਕਰ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਅਰੁਨਧਤੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੱਚਰ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 22 ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਨੂੰ 'ਜੋਨਾਥਨ ਮਾਨ ਐਵਾਰਡ' ਲੈਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ। 7 ਜੂਨ 2007 ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਮਤੇ 'ਚ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਸੈਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਵਿਨਾਇਕ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮੁਥਲਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਵਰਗੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਾਫ ਸਾਫ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ...

ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਵਿੰਗ-ਕਮਾਂਡਰ ਦਾ ਦਫਤਰ ਸੀ। ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੱਸਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੀਫ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਈਸਾਪੁਰ, ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਜੋਧਪੁਰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਰ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਵਾਈ ਗਈ ਤੇ ਕਰਨਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੈੱਸ-ਬੰਗਲੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਇਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਪਰ ਮਨ ਬੜਾ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਰਲ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ।

17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ–ਉਹ ਜਿਹੜੇ 40-50 ਬੰਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ?

ਜਵਾਬ–ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਲਟਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਵਾਲ–7 ਜੂਨ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਾਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸੀ?

ਜਵਾਬ–ਉਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਵਾਲ–ਇਹ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਚਾਨਕ ਕਿਥੋਂ ਆ ਟਪਕਿਆ?

ਜਵਾਬ–ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਠੋਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਬਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਛੇਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅਸਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪੂਰਨ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸਵਾਲ–ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਤਨਖਾਹੀਏ ਵਲੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕੀ ਗੁਰਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ?

ਜਵਾਬ–ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੂਰੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਸੌਂਪਣਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਨਖਾਹੀਆ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸਵਾਲ–ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਉਸਾਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਜੂਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਲੁੱਟੇ ਪੁੱਟੇ ਤੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਨਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਉਤੇ ਖਰਚਣੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਗੇ?

ਜਵਾਬ–ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜ਼ੋਰਾਂ ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਦਾ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਹਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਵਾਲ–ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ 'ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ' ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਕੁਝ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ?

ਜਵਾਬ–ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਈ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਥਾਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਖਆਸਣ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜਦ ਇਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸੇ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਪ ਭੁੰਜੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪਲੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਾ।

ਸਵਾਲ–ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਹੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੰਝ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹਨ ਤੇ ਜਾਂ ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਕਣੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ?

ਜਵਾਬ–ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ, ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ, ਬੂਟਾਂ ਸਮੇਤ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਾ ਤੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਛਤਰ ਦਾ ਝੁਲਦੇ ਰੱਖਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਭੇਜਿਆ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਹੀ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਗੱਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਉਦੋਂ ਹੀ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਸਵਾਲ–ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬੇ ਵਲੋਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤਾਂ ਆਪ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ 'ਤਨਖਾਹੀਆ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ?

ਜਵਾਬ–ਉਸ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੋ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਨਿਰਬਾਹ ਮਾਤਰ ਭੱਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇੰਝ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ? ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਹੀ ਮੁੱਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਉੱਚੀ ਇਮਾਰਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖਲੋਤਾ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਜਰ ਗੁਨਾਹ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਅੱਗੇ ਅੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਭੈਂਕਰਿਆ, ਬਾਕੀ ਉਸ ਵਲ ਝਾਕੇ।

"ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਡੋਲਾ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰੀਏ!"

"ਚਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਕੜਿਆ ਇਉਂ ਖਲੋਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੁਸੀਬਤ ਸਮੇਂ ਦਾਅ ਲਾ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਚੱਲਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਪੱਪੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਮਕਰ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਤਾ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਕੰਧ ਵਿਚ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਕਿੱਲੇ ਤੋਂ ਪੱਠੇ ਵੱਢਣ ਵਾਲੀ ਦਾਤੀ ਲਾਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇਫੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਇਕੋ ਹਝੋਕੇ ਨਾਲਾ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਿੱਕਰ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਰਾੜ ਨੇ ਹਝੋਕਾ ਮਾਰ ਉਹਨੂੰ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਮੁੰਡਾ ਚੌਫਾਲ ਜਾ ਡਿਗਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਝੱਲ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਂ ਗੁਰਗਾਬੀ ਲਾਹ ਕੇ ਪੁੱਠੇ ਦਾਅ ਉਸਦੀ ਢੂਹੀ 'ਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਫਾਅੜ ਫਾਅੜ ਵੱਜਦੀ ਗੁਰਗਾਬੀ ਦੇ ਖੜਕੇ ਵਿਚ ਪੱਪੂ ਹੋਰੀਂ ਭਵੰਤਰੇ ਝਾਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਭੈਅ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਅ ਚੰਗਿਆੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਰਾੜ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ, ਦਮੋਂ ਪੱਟਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਭੱਖਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਗੰਧ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ।

"ਛੱਡ ਦੇਹ ਬਰਾੜਾ ਮੈਨੂੰ!"

ਪਰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਕੜ ਢਿੱਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਹਰਪਾਲ ਉਸਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਤਰਲੋ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਇਹਦੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਮੂਤਣਾ ਐ! ਇਹ ਕੀ ਜਾਣੂ! ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ....।" ਉਸ ਹਉਂਕਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਉਤੋਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਸੀਨਾ ਪੂੰਜ ਕੇ ਪਾਸੇ ਝਾੜਿਆ, ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਭੱਠੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਸਫ਼ਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਇਰਾਨੀਆਂ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਖ ਦੇਖੋ

ਮੈਂ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਔਰਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ-ਤੁਰਾ ਖਾਨਮ ਕੁਜਾਂ ਅਸਤ? (ਤੇਰੀ ਔਰਤ ਕਿਥੇ ਚਲੀ ਗਈ?)।

ਮੈਂ ਖਿਜ਼ਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਲ ਉਂਗਲ ਉਚੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ-ਊਂਜਾ, ਜ਼ਿਆਰਤਿ ਦਰਬਾਰਿ ਖਿਜ਼ਰ। ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਾਕ ਵਿਆਕਰਣ ਮੁਤਾਬਕ ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਅਰਥ-ਉਥੇ, ਖਿਜ਼ਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ, ਉਹ ਸਮਝ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਅਗੋਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਫਾਰਸੀ ਨ ਮੀ ਦਾਨਮ (ਫਾਰਸੀ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ - ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਦਾ ਬੋਲ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ), ਸੁਣਕੇ ਉਹ ਔਰਤ ਹੱਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਈਵੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ-ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਗਈ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਆਖਦੀ ਸੀ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੋਲੀਂ ਤਾਂ ਜਾਨੈਂ, ਸਿਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕਿ ਗੱਲ ਨੀਂ ਕਰਨੀ।

ਉਥੇ ਹੀ ਇਕ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਅਧੇੜ ਉਮਰ ਬੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਜੇ ਆਗਿਆ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਨਾਅਤ ਸੁਣਾ ਦਿਆਂ? ਇਹ ਨਾਅਤ (ਸਿਫਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਗੀਤ, ਕਸੀਦਾ) ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਹੈ ਜੀ। ਉਸਨੇ ਏਨਾ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ, ਕਿ ਕੱਖ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾ ਤੋਂ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨੇ ਦੀਵਾਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ਹਨ, ਪਰ ਫਾਰਸੀ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਚੰਗਾ ਲਿਖਿਐ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ? ਉਹ ਬੋਲਿਆ-ਹੱਛਾ? ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਏਨਾ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਕੀਤਾ ਉਸ ਪਾਗਲ ਨੇ? ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਏਨੀ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਫਾਰਸੀ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਧੱਕੇ ਕਿਉਂ ਖਾਧੇ ਉਸਨੇ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਭਾਈ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਜਾਹਲ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਸਨੇ? ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਕਮਾਲ ਹੋਈ ਇਹ ਤਾਂ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਏਨਾ ਸੁਹਣਾ ਗਾ ਸਕਦੈ! ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ-ਜਿੰਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਰਿਆਜ਼ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਜੇ ਗਾਉਣ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਗਾਇਕ ਛੋਕਰੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਸਮਝੇ? ਖੂਬ ਹੱਸੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸਬਜ਼ੀ ਖਰੀਦਦਿਆਂ ਮੈਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਪੰਜ ਸੱਤ ਕੁ ਕਿਲੋ ਦਾ ਤਰਬੂਜ਼ ਦਿਉ। ਉਸ ਕਿਹਾ-ਤਰਬੂਜ਼ ਤਾਂ ਜੀ ਹੈ ਨੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ। ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ-ਆਹ ਕਿੰਨੇ ਪਏ ਤਾਂ ਹਨ।

ਉਹ ਬੋਲਿਆ-ਤੁਸੀਂ ਤਰਬੂਜ਼ ਕਹਿੰਨੇ ਓ ਇਸਨੂੰ?

ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਹੋਰ ਕੀ? ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਆਖਦੇ ਓ?

ਉਸ ਕਿਹਾ- ਤਰਬੂਜ਼ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨੀਂ ਕੀ ਹੁੰਦੈ। ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਹਿੰਦਵਾਣਾ ਆਖਦੇ ਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਐ ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ। ਲਉ ਜੀ, ਹਦਵਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ।

ਸਾਨੂੰ ਕੁੰਮ ਗਿਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਰਕੂਲਰ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਤਹਿਰਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਵੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਨਵਾਬ ਅਬੁਲ ਹਸਨ। ਮੈਨੂੰ, ਹਬੀਬ ਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਦੇ ਉਪਰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਚਲਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਆਖੀ ਜਾਣ-ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਦਮ ਪਏ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ? ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ - ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੁਸਾਂ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮੰਨਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਆਣਾ ਈ ਨੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕਦੀ ਨਾ ਭੁੱਲਾਂਗੇ। ਨੇਕਬਖਤਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕੁਝ, ਬਸ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਸੁਆਰ ਦਿੱਤੇ।

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਲਫਜ਼ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਤਰਜਮਾਕਾਰ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮੁਹੰਮਦ ਰੂਹਾਨੀ। ਮੈਂ ਬਿਸਮਿੱਲੇ ਨੂੰ ਰੱਟਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਹੀ ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਉਚਾਰਿਆ। ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖਲੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ - ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੁਸੀਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਰਥ ਜਾਣਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ-ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ, ਫੇਰ ਫਤਿਹ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰ ਕਰ ਦਸਦਾ ਫਿਰਾਂਗਾ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਸੁਣਾ ਦਿਆਂ? ਮੈਂ ਸੁਣਾਇਆ।

ਕਮਾਲਿ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਯਮ ਕਰੀਮ।
ਰਜ਼ਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਰਾਜ਼ਿਕ ਰਿਹਾਕੁਨ ਰਹੀਮ।।

ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਜਲਿਸ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਵਾਹ, ਏਨਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਹੋਇਆ ਨਵੀਂ ਦਾਨਿਸ਼ਗਾਹ ਦਾ !! ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਗਾ ਕੇ ਬਿਸਮਿਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਸ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਿਅਰ ਦੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਅਰਥ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵੱਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੌਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਾਸਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਜੇ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਪਰ ਤਹਿਰਾਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਆਉਣੀ ਹੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਹਿਰ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸਹੀ ਅਦਬ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਆ ਗਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਏਨੇ ਕੁ ਨਾਲ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਕ 30-35 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਮਿਲਾਈ ਗਈ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ। ਉਸ ਵਰਗੀ ਫਾਰਸੀ, ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ਼ ਹੈ। ਫਰਕ ਏਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਕਾਲਾ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਸ ਮਰਜ਼ੀ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਦਰ ਓੜ੍ਹ ਲੈਣ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤਹਿਰਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵੱਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਕਲਚਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਵਾਕਫੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ-ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਪਰੇ ਦੂਰ ਹਟਕੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਕੋਸੀ ਕੋਸੀ ਧੁੱਪ ਸੀ। ਚਾਹ ਮੰਗਵਾ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਬਤ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ। ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਹੰਝੂ ਤਕਲੀਫਦੇਹ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਲਿਆਕਤ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਧੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਆਖ਼ਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ-ਮੈਂ ਏਸ ਕਰਕੇ ਤੁਸਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਜੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵਾਂ, ਬਦਦੁਆ ਨਾ ਦੇਵਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਰਿਹਾ ਤੁਹਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਏਗੀ। ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਲ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਤਬਾਰ ਐ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਹੋਂਦੇ ਨੇ ਨਾ, ਇਹ ਟਾਕੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਜਿਸਮ ਢਕਦੇ ਆਂ, ਸਾਡਾ ਓੜ੍ਹਨ ਨੇ ਇਹ। ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਹੋਣ, ਓੜ੍ਹਨੇ ਤਾਂ ਪੈਣਗੇ ਈ ਨਾ। ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਈਏ ਫੇਰ ਤਾਂ ਨੰਗ ਦਿਸੇਗਾ ਨਾ ਆਪਣਾ ਈ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਲੰਮੀ ਦਾਸਤਾਂ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਾ ਹੋਵਾਂ। ਜਿਹੋ ਜੇ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਕਰਨੋ ਨਾ ਹਟਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਇਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਅੱਬੂ, ਇਸਫਾਹਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਕੜਾ ਵਪਾਰੀ ਸੀ। ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਇਸਫਾਹਾਨ ਸੀ। ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ-ਹਾਫ ਦ ਵਰਲਡ ਇਜ਼ ਇਸਫਾਹਾਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਲਾਸਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਡੁਬਡੁਬਾ ਗਈਆਂ-ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸਫਾਹਾਨ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤਹਿਰਾਨ। ਇਸਫਾਹਾਨ ਵਰਗਾ ਟੋਟਾ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਕੋਈ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਜ਼ਾਯੰਦੇ ਰੂਦ ਦਰਿਆ ਉਪਰ 99 ਡਾਟਾਂ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਸ਼ਿਅਰ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ :

ਬਰ ਲਬਿ ਜੂਈ ਨਸ਼ੀਨੋ,
ਗੁਜ਼ਰੇ ਉਮਰ ਬੇਬੀਂ।।

(ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠੋ। ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਵਰਗੀ ਉਮਰ ਦੇਖੋ।)

ਸ਼ਾਹ ਅੱਬਾਸ ਦਾ ਮਹੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਥੇ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਤੋਂ ਹਾਰ ਖਾ ਕੇ ਹਿਮਾਯੂੰ ਨੇ ਸ਼ਰਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਰਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਹਿਮਾਸ ਅਤੇ ਹਿਮਾਯੂੰ ਦੀ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਮਹੱਲ ਦੀ ਕੰਧ ਉਪਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਮ ਹਨ, ਬਾਂਦੀਆਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਖਲੋਤੀਆਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੇਰੀ ਬੋਲੀ ਏਨੀ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਸਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ? ਉਸਨੇ ਝੱਟ ਹਾਫਿਜ਼ ਦੀ ਰੁਬਾਈ ਸੁਣਾ ਦਿਤੀ-

ਫਕੀਰ ਨਿਮਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਤੈ ਤੁਹਾਨੂੰ?
ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ
ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਾਹਰ ਉਤਾਰੀਦੀਆਂ ਹਨ।
ਜਿਸਮ ਅਤੇ ਜਿਸਮ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ,
ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਈਰਖਾ,
ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ।
ਵੱਡੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਤਦ ਹੋ ਪਾਓਗੇ
ਜਦੋਂ ਇਹ ਜੁੱਤੀਆਂ ਉਤਾਰ ਦਿਉਗੇ।

ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਇਰਾਨੀ ਉਚੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਚੀ ਉਚੀ ਹਸਦੇ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਜਬਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਭੇਦ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰ ਹਨ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਦਾ ਏਨਾ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਚੁਪਚਾਪ ਜ਼ੁਲਮ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੀ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਲੜਨ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੜਨ ਮਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨਸਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਵੀ ਦੂਜਾ, ਮੂਰਖ ਜਿਹਾ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰਾ ਦਰਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੁਮੀਨੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਬਗਾਵਤ ਛੇੜੀ ਤਾਂ, ਸ਼ਾਹ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ ਦਸ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਜੁਆਨ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਖੁਮੀਨੀ ਨੇ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚੋਂ ਤਹਿਰਾਨ ਆ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਇਰਾਕ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਦੋ ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਮਰੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਬਸ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਬਜ਼ਿਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੜਨ ਜਾਏਗਾ, ਉਮਰ ਛੋਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੇਰ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜਿਹੀ ਬੰਦੂਕ ਚੁਕ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਅਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਪਰ ਹਾਰੇ ਤਾ ਨ੍ਹੀਂ। ਦੇਖ ਲਉ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਇਰਾਨ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਐ। ਕੀ ਘੱਟ ਹੈ ਇਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ? ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਦਿਨ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ

ਮੁਤਾਬਕ 750 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸਭ ਕੋਲ ਕਾਰਾਂ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਲ ਹੈ ਬਸ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲਾ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਤੇ ਜਾਏ, ਆਪੇ ਪਾਈਪ ਚੁਕ ਕੇ ਟੈਂਕੀ ਫੁੱਲ ਕਰੇ ਤੇ ਜਾਵੇ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੰਪ ਮਾਲਕ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਫਰੂਟ ਏਡੇ ਏਡੇ ਵਡੇ, ਲਗਦੈ ਨਕਲੀ ਨੇ।

ਅਨਸਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਦਸ ਕੁ ਕਿਲੋ ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੋ। ਉਸਨੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲਏ ਤੇ ਬੇਕਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਟੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ। ਨਾਨਬਾਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਹੈ ਆਟਾ ਵੇਚਣਾ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮਹਿਮਾਨ ਹਨ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਦੇਹ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਆਇਆ', ਆਖ ਕੇ ਅਨਸਾਰੀ ਕਿਧਰੇ ਗਿਆ, ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾਨਬਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਅਹੁ ਪਿਐ ਆਟਾ। ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਲੈ ਜਾਓ। ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਨਸਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਆਖਰ ਵਿਚ ਨਾਨਬਾਈ ਨੇ ਆਟਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਹਾਫਿਜ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਉ। ਮੈਂ ਦੀਵਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਵਾਕ ਨਿਕਲਿਆ-ਨੇਕ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰੇਂਗਾ, ਖੁਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਨਬਾਈ ਆਟਾ ਵੇਚਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਸੰਸ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਬੇਕਰੀ ਦਾ।

ਇਰਾਨ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮ ਆਰੀਆਨ ਹੈ, ਆਰੀਆ ਦਾ ਦੇਸ਼। ਜਦੋਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰੀਆ ਦਾ ਇਕ ਕਾਫਲਾ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਯੋਰਪ ਵਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਕਾਫਲਾ ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆ, ਉਦੋਂ ਇਸ ਕਾਫਲੇ ਨੇ ਸਿੰਧ ਵਾਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਆਰੀਆਵਰਤ ਰੱਖਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੋਕਵੇਦ ਵਿਚ ਦੋ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਵਰਤੀਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੈ ਅੜਿਆ, ਦੂਜਾ ਅੜੀਏ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਰੀਯੈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੜਿਆ ਤਦਭਵ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਰੀਯੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੜੀਏ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸੰਸਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਰਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਕਤ ਇਥੇ ਆ ਵਸੇ ਸਨ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਆਰੀਆ ਦੀ ਬੋਲੀ ਪਹਿਲਵੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਵੀ ਵਿਚ ਪਾਰਸੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੰਦ ਅਤੇ ਅਵੇਸਤਾ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਕਾਫਲੇ ਪਹਿਲਵੀ ਬੋਲਦੇ ਬੋਲਦੇ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ, ਨਵੇਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਉਚਾਰਣ ਬਦਲ ਗਏ। ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਪਹਿਲਵੀ ਵਿਚ ਟਵਰਗ (ਟ, ਠ, ਡ, ਢ, ਣ) ਸੀ, ਨਾ ਉਸਦੇ ਅਜੋਕੇ ਰੂਪ ਫਾਰਸੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਟਵਰਗ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਾਵੜ ਧੁਨਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਂਢੀ ਦ੍ਰਾਵੜਾਂ ਨੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਫਾਰਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਰੋਪੀ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?

ਮੇਰੇ ਮਨ ਉਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਉਂ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਰਾਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੁਰਾਤਨ ਪਾਰਸੀ ਧਰਮ (ਜ਼ੋਰਾਸਟਰੀ ਮੱਤ) ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਇਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਪਾਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਦਰੇਗ ਹੋ ਕੇ ਵੱਢਿਆ ਟੁੱਕਿਆ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਬਚ ਸਕੇ ਜਿਹੜੇ ਉਜੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ। ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੋ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਬਾਕੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸਿੱਖ ਇਹ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਮੱਤ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਸ਼ਕ ਰੂਹਾਨੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸੀ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ, ਵਧ ਘਟ, ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੋ ਵਖਰੇਵਾਂ ਪਾਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੀਆ ਇਰਾਨੀ ਪਾਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਸੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਥਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਦਾਰਾ, ਰੁਸਤਮ, ਸੁਹਰਾਬ, ਇਸਫੰਦਯਾਰ, ਨੌਸ਼ੇਰਵਾਂ ਆਦਿਕ ਸੁਲਤਾਨਾ ਉਪਰ ਕਿੱਸੇ, ਕਸੀਦੇ ਤੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਰਚੇ ਗਏ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਪਾਠ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਨੀ ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ

ਤੇਰੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਤਰਸਦੇ
ਮੇਰੇ ਅਧ ਮੋਏ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੀ ਮਾਏ।
ਯਾਦਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਲਡਾਉਣ ਲਾਡ ਮੈਨੂੰ
ਖਿਆਲ ਤੇਰੇ ਜਦ ਸੀਨੇ ਲਾਉਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਬੁੱਕਲ ਤੇਰੀ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਜਾਏ ਰੂਹ ਮੇਰੀ
ਦਿਲ ਅੱਖਾਂ ਥਾਣੀਂ ਲੱਗਾ ਵਹਿਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਪੱਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਪੂੰਝੇ ਹੰਝੂ ਮੇਰੇ
ਗ਼ਮ ਮੇਰੇ ਨਾ ਤੈਥੋਂ ਹੋਏ ਸਹਿਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਠੰਢ ਕਾਲਜੇ ਮੇਰੇ ਜਦੋਂ ਪਾਉਣ ਹਵਾਵਾਂ
ਭੁਲੇਖੇ ਤੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਪੈਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਸਾਥ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹਰ ਸਾਂਝ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ
ਮੇਰੇ ਚਾਅ ਵਿਲ੍ਹਕ ਕੇ ਕਹਿਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਤੇਰੀ ਝਲਕ ਨੂੰ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਤਰਸਦੇ
ਮੇਰੇ ਆਸਾਂ ਬੱਝੇ ਦੋ ਨੈਣ ਨੀ ਮਾਏ।
ਦੇਖਾਂ ਪਿਆਰ ਸਿੰਜਦੀ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਤੇਰੀ
ਨਾਯਾਬ ਮੋਤੀ ਵਾਂਗ ਲੱਗੇ ਸੌਗਾਤ ਨੀ ਮਾਏ।
ਚੁੱਪ ਮੇਰੀ ਵੀ ਬਣ ਜਾਏ ਉਦਾਸੀ ਤੇਰੀ
ਇਹ ਸਾਗਰੋਂ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨੀ ਮਾਏ।
ਦੀਦਾਰ ਤੇਰੇ ਕਰਾਂ ਦਿਸੇ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ
ਕਰ ਰੋਜ਼ ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੀ ਮਾਏ।
ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖੜੇ ਸਮਝੇ
ਮੇਰੀ ਸਿਸਕੀਆਂ ਭਰੀ ਹਰ ਰਾਤ ਨੀ ਮਾਏ।

-ਜਸ਼ਨਦੀਪ ਗਿੱਲ

ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਕਿੱਸੇ

ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ

ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀ (ਮੀਟਰਆਲੋਜਿਸਟ) ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੈਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੁਪਰ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਰੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਜੰਤਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਉੱਪਰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਬਚਾਉ ਲਈ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੇ। ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਕੁ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਪਰ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕਰੋਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਂਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਪਾਠਕ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਮੁੱਲੰਕਣ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਪੌਦੇ, ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਭਵਿੱਖੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਉੱਪਰ ਸਹੀ ਹਨ? ਜਿਵੇਂ - 1. ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਬੂਟੇ-ਮੈਰੀਗੋਲਡਜ ਫਲੌਵਰ, ਪਿੰਪਰਨੇਲ, ਕਰੋਕਿਊਜ ਅਤੇ ਮੌਰਨਿੰਗ ਗਲੋਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਫੁੱਲ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਝੱਖੜ ਆਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਖੜੀਆਂ ਅਗੇਤੇ ਹੀ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਫੁੱਲ ਡੋਡੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬਨਸਪਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਨਮੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੱਟ ਜਾਂ ਹੁੰਮਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਗੇਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਾ ਬਾਇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ।

2. ਹਰ ਸਾਲ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਜੋ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਰਪੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜੇਕਰ ਸੂਰਜ ਪੂਰੇ ਜਲੌ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਛਪਾਉ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝੱਖੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪਰਿੰਗ ਸੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਪੱਤਝੜ ਸਮੇਂ ਨਵੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

3. ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਰਪੱਕ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਧੁੰਦ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਬਰਫੀਲੀ ਫਿਜ਼ਾ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਬਰਫ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਏਗੀ। ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਜਲਵੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਸਰ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਉਥਲ ਪੁਥਲ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਵਰਖਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਤੇ ਝੱਖੜ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਜਦੋਂ ਅੰਗੂਰ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਅਗੇਤੇ ਪੀਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਦੀ ਕੜਾਕੇ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਧੂਮੱਖੀਆਂ ਆਪਣਾ ਛੱਤਾ ਤਿੰਨ ਪਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਕੜਾਕੇ ਵਾਲੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਅਗਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ, ਜੋ ਛੋਟੇ ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅਗੇਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਠੰਢ ਕੜਾਕੇ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜੇਕਰ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰਾਤ ਚੰਦਰਮਾ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਦੀ ਖੁਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ।

5. ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਸਬੰਧੀ ਜੇਕਰ ਕਾਂ ਇਕੱਲਾ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖ਼ਰਾਬ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਸੇਧਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਖਲਾ ਅੰਦਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਉੱਡਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜੇਕਰ ਪੰਛੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਨੀਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ 'ਚ ਉਡਣ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਪਰਪੱਕ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ।

6. ਜੇਕਰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੌਸਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਇਲ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੋਂ ਅਗੇਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੂ-ਕੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਾਂ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਭਾਵ ਪੂਛ ਪੱਛਮ ਦੀ ਤਰਫ ਕਰਕੇ ਖੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

7. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿਆਫੇ ਇਉਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਭੌਣ ਇਕ ਲਾਈਨ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਵਰਖਾ ਆਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਖਿਲਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕੀੜੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਣਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਖੜੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਜਾਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੀੜੀਆਂ ਬਾਹਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਦੇ ਨੀਚੇ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮ ਅਤਿ ਦਰਜ਼ੇ ਦਾ ਰੁੱਖਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣਗੇ।

8. ਬਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਬਿੱਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੈਪਟਨ ਮੁੱਲੰਕਣ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿੱਲੀ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਭਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਬਿੱਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਬਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪੌਂਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੀਚੇ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਸਪੀਡ ਹੌਲੀ ਕਰਕੇ ਬਚਾਓ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, "ਰ੍ਰੇਦ ਸਕੇ ਅਟ ਮਗਿਹਟ, ਸਅਲਿੋਰਸ ਦਇਲਗਿਹਟ" ਮਤਲਬ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਅੰਦਰ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਠਿੱਲਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਅੰਦਰ ਲਾਲੀ ਦੀ ਭਵਕ ਮਾਰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

9. ਮੱਕੜੀਆਂ ਵੀ ਮੌਸਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ

ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ

ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮੱਕੜੀਆਂ ਆਪਣਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਉੱਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੁਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬ੍ਰੀਡ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜੇਕਰ ਡੱਡੂ ਠੰਢੀ ਵਰਖਾ ਸਮੇਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਟ੍ਰੈਂ ਟ੍ਰੈਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਲਾਪਣ ਤਾਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

10. ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 5000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਘਣਤਾ ਦਾ ਜੋ ਟੁਕੜਾ ਗਿਰਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਗੈਸਾਂ ਕਰਕੇ 13 ਵਾਰ ਟੀ-ਸੁਨਾਮੀ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ 13 ਕਰੋਪੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲ 2004 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਟੀ-ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰ ਜਾਣੀ ਗਈ। ਟੀ-ਸੁਨਾਮੀ ਟਾਰਨੈਡੋ ਅਤੀ ਹਰੀਕੇਨ ਨਾਲੋਂ ਅਨੇਕ ਦਰਜੇ ਵਧ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਜਾਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀਆਂ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ ਉਦੋਂ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਲੰਡਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਚੰਦਰਮਾ ਪੂਰੇ ਜਲੌ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਹਰ 41 ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ 'ਨੀਲਾ ਚੰਦ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਚੰਦਰਮਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ 41 ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਸਫਰੀ ਘੇਰਾ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਚੰਦਰਮਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜਲੌ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਨਿਊ ਓਰਲੀਨਜ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ ਤੋਂ 6 ਫੁੱਟ (1.8 ਮੀ) ਨੀਵਾਂ ਵੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸਿਉਂ 'ਮੈਕਸੀਕੋ ਖਾੜੀ', 'ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਦਰਿਆ' ਅਤੇ ਪੌਂਟਚਰਟਰੇਨ ਝੀਲ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 2050 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਥਾਨ ਉੱਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਉਪਰੋਂ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਉਪਰ ਵਸੋਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ ਉਪਰ ਉਠ ਗਈ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਸਾਧਨ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰਲ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਬੜੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਅਤੇ ਚੌਕੰਨੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਗੌਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਬੜੀ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ

Do not sleep in a place so low
That a flood can carry you away.
Do not sleep in a place so high
That the wind can blow you away.

2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ

2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦੀ ਤੇ ਨੇਕੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸੈਨਾ ਸੀ ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਰਾਵਣ ਦੀ ਫੌਜ ਸੀ। ਭਾਵ ਕਾਂਗਰਸ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਲਹੂ ਚੂਸਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ। ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਇਸਾਈਆਂ ਅਤੇ 84 ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ।

ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੀ ਬੜੀ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਖਰਾਬੇ ਭਾਵ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਰ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵੋਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਦਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਰਥ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁੱਧ ਧੋਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਊਣਤਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਓਨੀ ਲੋਕ ਹਿਤੂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਮੀਰ ਤਬਕਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਯੋਗ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਉਸ ਪਾਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਨੀਤੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਨ, ਜੋ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਬਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਘੱਟ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਨਹੀਂ ਖੇਡੀ। 1984 ਦਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਇਸੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜਾਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਸੁਖ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਜੇ ਇਕ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ, ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰਤਾ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ, ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਰੰਗ-ਭੇਦ ਦੇ ਬੰਦੇ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਸਟਮ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਨਵਵਾਦੀ, ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹੈ। ਸਭ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਫਤਰੀ ਕਲਰਕ ਹੋਣ, ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਰੇ ਮਿਸਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਕ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਨੇਤਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਘੜਣ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਹਿਤੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਉੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਨੈਤਿਕਤਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਵਾਰ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥ ਹੀ ਅੱਗੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਹਿਣੀ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਖਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਿਉਂ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਚੰਗਿਆਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਜੱਸੋਵਾਲ ਚਮਕ ਪਿਆ।

ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕਹੇ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪੱਗ ਲਾਹ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰਾਇਆ ਤੋਂ ਚੰਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਅੱਡੇ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜਾਹ ਭੱਜ ਕੇ ਬੋਤਲ ਫੜ ਲਿਆ। ਤੇਰਾ ਹੋਰ ਰਾਹ ਹੋ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ ਹੋਰ। ਤੇ ਪੈੱਗ ਡਬਲ ਪਟਿਆਲਾ ਪਾ ਦੇ। ਬੋਤਲ ਦੇ ਚਾਰ ਪੈੱਗ। ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਚੱਕਦੇ ਚੱਕਦੇ, ਰੱਖੀਂ ਨਾ। ਮਾੜੇ ਮੇਹਦੇ ਵਾਲਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਾਰੂ ਨ੍ਹੀ ਪੀ ਸਕਦਾ।

ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ, ਦਹੀਂ ਦਾ ਕੌਲਾ, ਲੱਸੀ ਦਾ ਗੜਬਾ ਤੇ ਅੰਬ ਤੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਈ ਵਲ਼ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦਾਰੂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਆਥਣੇ।

ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਰੰਗ ਬੜੇ ਨਿਆਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਰੌਲਾ ਨਾ ਪਾਓ ਲੱਗਾ ਹੁਣ ਕਲਯੁੱਗ ਦਾ ਪਟਾ ਚੜ੍ਹਨ।' ਕਈ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, 'ਛੱਡ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਪਤਾਸੇ....ਅੱਗ ਲਾ ਦੇ ਅੱਗ...ਇਕ ਨਰਮ ਪਟੋਲਾ ਅਹੁ ਜਾਂਦਾ....ਇਕ ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ ਅਹੁ ਜਾਂਦਾ।' ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕੋ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, 'ਬੁਚੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਨੀ ਮੁੰਡਾ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀਆਂ।' ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਅਸ਼ੋਕ, ਧਨੌਲਾ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਐ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਖੜਾਕ ਦੇਣੀ ਹੱਸ ਪਿਆ 'ਦੇਖ ਲੈ ਜਿਥੋਂ ਲੋਕ ਮੱਝਾਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਨੇ ਮੈਂ ਤੀਵੀਂ ਲੈ ਆਇਆਂ।'

ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਮੈਂ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਉਸਤਾਦ ਮੰਨਦਾਂ, ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਮਾਣਕ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਤੇ 'ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਕਰਕੇ ਜੱਸੋਵਾਲ ਦਾ ਮੈਂ ਚੇਲਾ ਹਾਂ। ਸੱਚੀਂ ਜੇ ਹੁਣ ਕਦੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਿਓ। ਲੱਗੇਗਾ ਉਹ ਸੱਚੀਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਵਰਨਰ ਹੈ। ਲੱਗੇਗਾ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਰੰਗ ਭਰ ਲਿਐ। ਗਿੱਧਾ ਕਦੇ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਨ੍ਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ 'ਉਹ ਗਮੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦੈ ਤੇ ਅੱਖ ਦਿਲ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਐ?

ਯੁਵਰਾਜ ਤੇ ਲੀ ਨਾਲ ਡੇਟਿੰਗ ਨਹੀਂ-ਪ੍ਰਿਟੀ

ਕਿੰਗਸ ਇਲੈਵਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਅਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿੰਗਸ ਇਲੈਵਨ ਦੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਖਿਡਾਰੀ ਬ੍ਰੇਟ ਲੀ ਤੇ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਫਿਲਹਾਲ ਸਿੰਗਲ ਹਾਂ ਅਤੇ ਡੇਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।'

ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਨੇਸ ਵਾਡੀਆ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਆਸ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਨੇਸ ਵਾਡੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤੋੜਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਈ-ਮੇਲ ਆਈ.ਡੀ. ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਕਮੀਨੇ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ

ਬਾਲੀਵੁਡ ਹੀਰੋਇਨ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਕਮੀਨੇ' ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਫੈਸ਼ਨ' ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਗਣਾ ਰਾਣਾਵਤ ਤੇ ਮੁਗਧਾ ਗੋਡਸੇ ਵੀ

ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਵੱਖਰੀ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਕਮੀਨੇ' ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਨੇ ਸਵੀਟੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਮੇਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਏਨਾ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ ਹੀ ਕਰਨਗੇ।' ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਪੰਜ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਵੀ ਹਨ।

ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਮਾਰੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਲ ਉਡਾਰੀ

ਬਾਲੀਵੁਡ ਹੀਰੋਇਨ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸ਼ੈਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 'ਰਾਜ਼-2' ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਕੰਗਨਾ ਰਾਣਾਵਤ ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਜਲਵੇ ਖਿਲਾਰੇਗੀ। ਕੰਗਨਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਉਡਾਣ ਭਰੇਗੀ।

ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀ ਪਤਲੀ ਪਤੰਗ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੀ ਕੰਗਣਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਗਣਾ ਟੀ.ਵੀ. ਲੜੀਵਾਰ ਫਰੈਂਡਜ਼ ਫੇਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਮੈਥਿਊ ਪੇਰੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਸਕਰੀਨ ਟੈਸਟ ਦੇਣ ਜੂਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਕੰਗਣਾ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚਲੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀ ਹਾਟ ਕੰਗਣਾ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਗਣਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਰਿਤਿਕ ਰੌਸ਼ਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕਾਈਟਸ' ਦੇ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੰਗਣਾ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ, ਪਰ ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੇਅ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਸੇਲਿਨਾ

ਸੇਲਿਨਾ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਸ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਡ ਸੀਨ, ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਡ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਗੇਅ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟੀਵਿਸਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਕੂਲ ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੀ ਯੂਨੀਫਾਰਮ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਗਰਲ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇਕ ਗਾਣੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀਕਵੈਂਸ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੀਕਵੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਵੱਡਾ ਖਾਸਾ ਰਿਹਾ। ਸਕੂਲ ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਪਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਦਮ ਨੌਜਵਾਨ, ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ।

ਮੈਂ ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਬਚਕਾਨੀ ਹਰਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਸ ਗਾਣੇ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਬ੍ਰੇਕ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਡੈਡੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਲਈ ਪੈਸੇ ਝਟਕ ਲਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਉਥੇ ਇਕ ਪਬ-ਕਮ ਰੈਸਟੋਰਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਥੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਥੇ ਸਕਿਉਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਖ਼ਿਰ ਮੈਂ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਤਦ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਗੇਟ 'ਤੇ ਲੈਣ ਆਏ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਜਾ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਬਣੀ ਹਾਂ, ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ, ਚੰਚਲ, ਮਸਤ-ਮੌਲਾ।

ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਉਲਟ ਸ਼੍ਰੇਅਸ ਤਲਪੜੇ ਹਨ। ਭਲਾਂ ਹੀ ਬੈਨਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਾਰਿਤੋਸ਼ ਪੇਂਟਰ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਉਮੀਦਾਂ ਜੋੜ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ? ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਪਾਰਿਤੋਸ਼ ਪੇਂਟਰ ਸਟੇਜ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਟੈਲੇਂਟਿਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਤੌਰ ਪੇਇੰਗ ਗੈਸਟ ਸਿਰ ਢਕਣ ਲਈ ਇਕ ਛੱਤ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਥਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਝੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਕਾਮੇਡੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਰੀਅਲ ਲਾਈਫ ਵਿਚ ਪੇਇੰਗ ਗੈਸਟ ਦੀ ਟ੍ਰੈਜਡੀ ਝੱਲੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਮੈਂ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਪੇਇੰਗ ਗੈਸਟ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਕ ਸਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮਾਂ

ਸੇਲਿਨਾ ਜੇਤਲੀ

ਬਾਪ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸੱਤ ਘਰ ਬਦਲਣੇ ਪਏ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮਾਡਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਤਿਆਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਚਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਕਮਰਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਮੇਰਾ ਸੂਟਕੇਸ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂ ਕਿੱਥੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀਆਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਗੇ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟੀਵਿਸਟ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਦੇ ਈ-ਮੇਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਹਾਂ ਕਈ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਲੈਸਬੀਅਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 'ਗੇਅ' ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹਾਂ।

ਰਹੀ ਗੇਅ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸੁਐਲਿਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਵੀ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਗੇਅ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਬੁਆਏ ਫ੍ਰੈਂਡ ਗੇਅ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ, ਪਰ 'ਗੇਅ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦ ਮੈਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਹੀ, ਉਹ ਪ੍ਰੋਵਿਤ ਕੁਮਾਰ ਵੀ 'ਗੇਅ' ਸੀ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹਾਂ।

ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਅਨਾਦਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਦਮੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੜਦੇ-ਲੜਦੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕਸਮ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ 'ਗੇਅ' ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੀ।

ਮਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਦੇ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਲ

'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਫਿਲਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਪਸਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਰਿਸਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਕਾਇਆਕਲਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਜਟ ਲੱਖਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ', 'ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਤਨਾਂ ਦਾ', 'ਦਿਲ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ', 'ਮਿੱਟੀ ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੀ' ਅਤੇ 'ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਬੜੀ ਉੱਚ ਪਾਏ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਇਕ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਗਾਇਕ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਗਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਫਿਲਮੀ ਚਿਹਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਮ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ 'ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ' 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਲੱਡਾ ਕੋਠੀ 'ਚ ਫਿਲਮਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਰਾਂਝਾ ਅਤੇ ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਹੀਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਵੇਂ ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਟਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ' ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਕੰਸੈਪਟ 'ਚ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ! ਕੰਸੈਪਟ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਸਟਿਊਮਜ਼ (ਲਿਬਾਸ ਅਤੇ ਮੇਕਅਪ) 'ਚ ਹੀ ਪੇਸ਼

ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਛਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ 'ਤੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1991 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਵਿਸਾਖੀ' ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, 18 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 'ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀ ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦੀ ਫਿਲਮ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ।" ਹਰਜੀਤ ਪੂਰੇ ਸਿਰੜ ਨਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਮੇਕਿੰਗ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਹਰਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਡਾ. ਤਜਿੰਦਰ ਹਰਜੀਤ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਗੀਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਾਇਕ ਸ਼ੌਕਤ ਅਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਵੀ ਡੱਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਵਰਗ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਫਲ ਫਿਲਮ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਹਰਭਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਬਜਟ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਇਕ ਕਾਸਟਿਊਮ ਡਰਾਮਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬਜਟ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਅਤੇ ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਬੀਰ ਜੱਸੀ, ਹਰਮੀਤ ਦੁਰਾ, ਗੁੱਗੂ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਮਾਹਲ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਮਾਨ, ਦਿਲਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਗੁਰਮੀਤ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਭੂਪੀ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਜੇ. ਵਿੰਸੈਂਟ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤਿੱਕੜੀ 'ਚ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਚਾਹਲ, ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਪਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੱਤ ਅਸੀਂ ਭੁਲੀਏ Lest We Forget ਮੱਤ ਅਸੀਂ ਭੁਲੀਏ Lest We Forget

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ
ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਕਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 25ਵੀਂ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ

25th Anniversary of Sikh Genocide

Watch it LIVE online
www.akalidalamritsar.org

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਥੀ ਜਾਇ ॥
ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ ॥

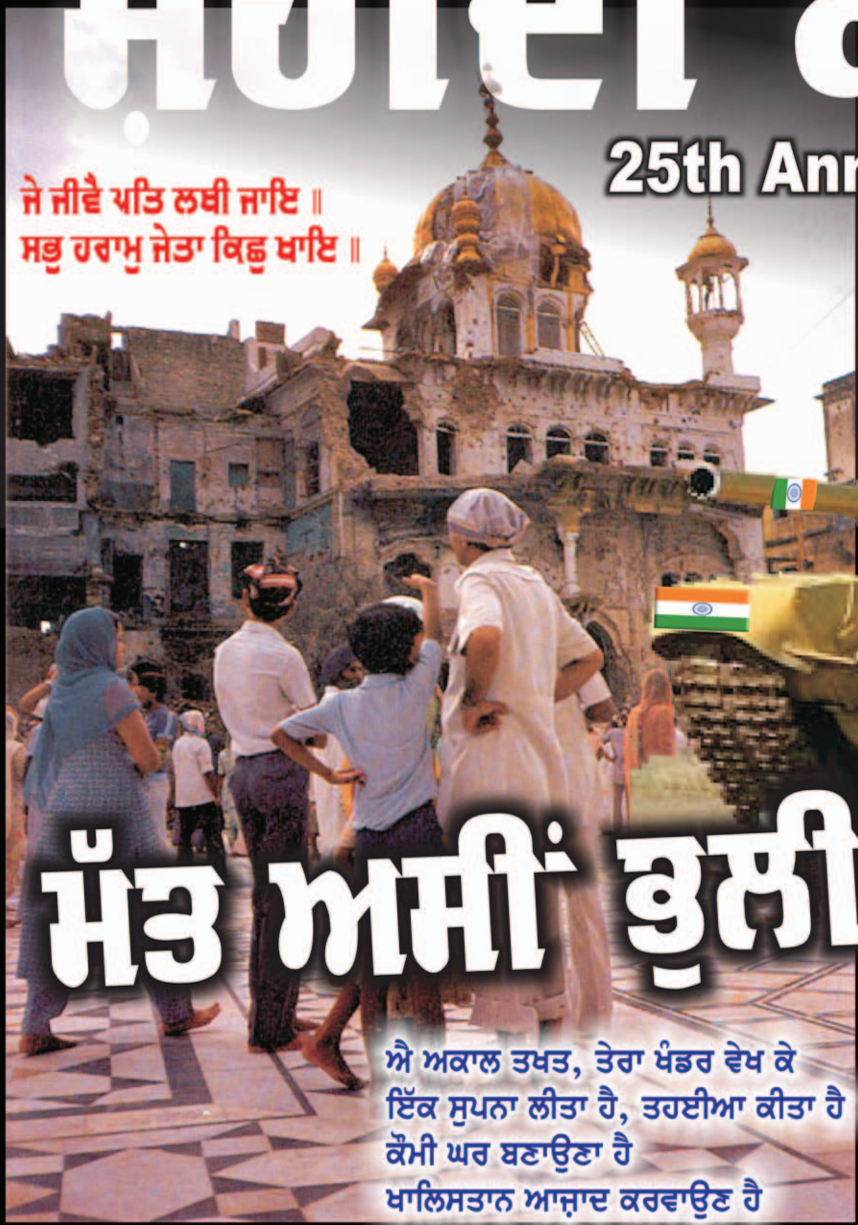

ਮੱਤ ਅਸੀਂ ਭੁਲੀਏ

ਐ ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਤੇਰਾ ਖੰਡਰ ਵੇਖ ਕੇ
ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਲੀਤਾ ਹੈ, ਤਹਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਕੌਮੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਹੈ

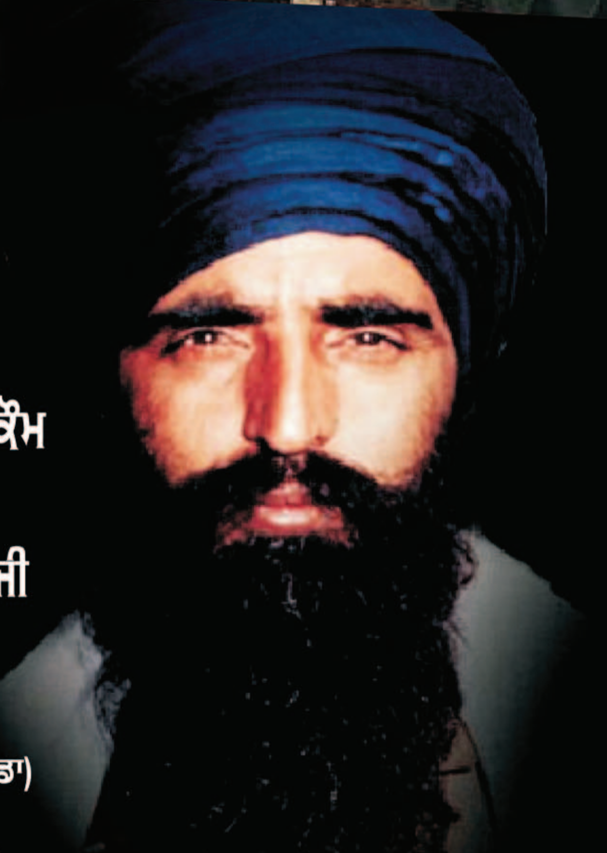

ਹਰ ਦਰਦਮੰਦ ਸਿੱਖ ਭੈਣ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਮ ਹੁੰਮਾਂ ਕੇ ਪਹੁੰਚੋ ਜੀ

ਸੈਮੀਨਾਰ

ਕਦੋਂ: ਮਈ 30, 2009
ਕਿਥੇ: ਕਰਾਊਨ ਪਲਾਜ਼ਾ (ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ)
ਸਮੂਾਂ: ਸ਼ਾਮ 5-9 ਵਜ਼ੇ ਤੱਕ
Crown Plaza Hotel
32083 Alvarado Niles Rd
Union City, CA 94587
(510) 489-2200

ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ : ਮਈ 29, 2009
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਮਈ 31, 2009
ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ

ਬੁਲਾਰੇ

1) ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਬੀ ਸੀ ਕੈਨੇਡਾ)
2) ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ (ਟਰਾਂਟੋ ਕੈਨੇਡਾ)
3) ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਗਬੀਰ (ਲੰਡਨ, ਯੂ ਕੇ)

ਇੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਬੁਲਾਰੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੁਲਾਰੇ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ

Tarsem Singh 559-331-1326
Harjot Singh 916-607-0168
Bupinder Singh Cheema 408-203-8054
Davinder singh 510-750-5757

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ:ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਨੰਗਲ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਵਾਰ (ਰਾਜੂ), ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ, ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਬਰਜੰਗ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੈਰਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਈਸਰ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੀਆ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਰੇਲਕੋਟਲਾ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ।, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸੁਦੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ।

ਮੱਤ ਅਸੀਂ ਭੁਲੀਏ Lest We Forget ਮੱਤ ਅਸੀਂ ਭੁਲੀਏ Lest We Forget

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans Under One Roof

ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਵੀਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੁਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ

Let us start looking for homes. Foreclosures, bank owned and other good deals are waiting for you. Now is time to act when sellers are motivated and aware of market situations. We start seeing multiple offer situations on all under market homes. Act now before its too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Just Sold!

4169 Colby St. Fremont CA 94538				4663 Mildred Dr Fremont CA 94536
27106 Saint Francis Ave Hayward CA 94544	164 Harvard Dr Vallejo CA 94589	4900 Rochelle Comm Fremont CA 94536	1222 Montgomery ln Tracy CA 95377	2174 Decoto Dr Union City CA 94587
4604 Rochelle Dr. Union City CA 94587	1939 Navy Pl San Jose CA 95133	3155 Antonio Loop Tracy CA 95377	1715 Reyes Ln Tracy CA 95376	6403 Marguerite Dr Newark CA 94560
27476 Coronado Way Hayward CA 94545	1430 Chilco St. Menlo Park CA 94025	4561 Niland St. Union City CA 94587	2434 Elkins Way San Jose CA 95121	And many many more...

Refinance Now

30 Yr Fixed Rates Are Getting Better!!!
Refinance Now At Low Cost
Call Sukhi Gill @ 510-207-9067

Mortgage credit certificate funds are available in Alameda county for first time buyers for detail call Sukhi Gill @510-207-9067

Golden Star Realty and Loans is participating lender for MCC Program for Alameda and Santa Clara county

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਤਪਰ
ਸੁਖਵੀਰ ਅਤੇ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

Selling new and old Homes from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539
510-440-9292

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc(PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006 Award Winner Top 1% Listing Realtor in Bay Area

Sacramento Office:
8695 Territorial Way,
Elk Grove CA 95624
Tel:- 916-612-5773
Fax:- 916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com for hot listings

Sam Chahal
916-612-5773

Jaspreet Kaur
408-832-5759

Kamaljit Sidhu
510-541-2250

Rakesh Pabla
408-531-5464